

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

KATEDRA KRAJINNÉHO MANAGEMENTU

Studijní program: N4106 Zemědělská specializace

Studijní obor: Pozemkové úpravy a převody nemovitostí

KOMPARACE POTENCIÁLU VENKOVSKÉ
TURISTIKY V CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ A MIMO NĚ
PŘÍKLAD OBCÍ ZAHRÁDKY A PÍSTINA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Kušová Drahomíra

Autor:

Bc. Věra Trčková

2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Věra TRČKOVÁ**
Osobní číslo: **Z12716**
Studijní program: **N4106 Zemědělská specializace**
Studijní obor: **Pozemkové úpravy a převody nemovitostí**
Název tématu: **Komparace potenciálu venkovské turistiky v chráněných územích a mimo ně - příklad obcí Zahrádky a Pístina**
Zadávající katedra: **Katedra krajinného managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Venkovský turismus je dnes chápán jako rozvojová šance pro kulturní krajinu jižních Čech. Otázkou zůstává, nakolik jednotlivé konkrétní lokality tuto šanci skutečně využívají a nakolik je turistický potenciál ovlivněn faktem, že se obec nachází v chráněném území.

Cílem práce: je porovnat potenciál venkovské turistiky ve dvou obcích, nacházejících se v odlišných podmínkách z hlediska ochrany přírody - jedné ležící v CHKO Třeboňsko (Pístina), druhé ležící mimo chráněné území (Zahrádky). Práce přispěje v kvalitativním detailu dvou obcí k testování metodiky používané v projektu GAČR P404/11/0354 Chráněné oblasti - společenská dohoda o ochraně přírody.

Metodika:

Prostudujte dostupnou odbornou literaturu, zabývající se problematikou turismu ve venkovském prostoru obecně a v regionálním kontextu, což vytvoří teoreticko-metodologický základ pro vlastní sběr dat. Proveďte obsahovou analýzu příslušných dokumentů (např. statistických databází), které přispějí k deskripci zkoumané problematiky. Pokuste se o komparační empirické terénní šetření, které poskytne informace k porovnání obcí Pístina (CHKO) a Zahrádky (mimo CHKO) z hlediska potenciálu pro venkovskou turistiku a v detailu odpoví na otázku, jaké typy turismu se vyskytují v katastru obcí a jakým způsobem ovlivňují život obcí a zda je tento potenciál ovlivněn umístěním obce v chráněném území.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **60 stran textu**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury: **viz příloha**

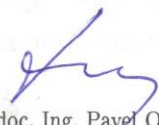
Vedoucí diplomové práce: **PhDr. Drahomíra Kušová**
Katedra krajinného managementu

Datum zadání diplomové práce: **4. března 2013**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2014**

prof. Ing. Miloslav Šoch, CSc.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentská 13
370 05 České Budějovice

L.S.

doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 15. března 2013

Příloha zadání diplomové práce

Seznam odborné literatury:

- Binek, J. (2009): Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova. Brno
- Friedl, K. (1991): Chráněná území v České republice, nakladatelství Informatorium, Praha
- Hendl, J. (2005): Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Portál, Praha
- Láznička, V. (2005): Ochrana přírody a krajiny, ISBN 80-7157-886-X
- Janotka, K. (1999): Venkovská turistika a agroturistika, SOCR, Pardubice
- Kušová, D., Těšitel, J., Bartoš, M. (2001): Krajina jako prostředí k rekreaci (na příkladu Šumavy). *Zivotné prostredie*, 35(5):253- 256.
- Majerová, V. (2006): Sociologie venkova a zemědělství. Česká zemědělská univerzita, Praha
- Moravec, I. a kol.(2006): Venkovská turistika, teoretická východiska a možnosti, Centrum pro komunitní práci, České Budějovice
- Škodová-Parmová, D. (2007): Agroturistika, EF JU, České Budějovice
- Stříbrná, M. (2005): Venkovská turistika a agroturistika, Profi Press, Praha
- Těšitel, J., Kušová, D., Matějka, K., Bartoš, M. (2005): Lidé v biosférických rezervacích. Ústav systémové biologie a ekologie AV ČR, České Budějovice
- Těšitel, J., Kušová, D., Bartoš, M. (2007): Šetrný turismus v biosférických rezervacích - nástroj formování sítí spolupráce (případová studie Biosférické rezervace Šumava). Úřad vlády Korutan, Klagenfurt
- Zelenka, J., Těšitel, J., Pásková, M., Kušová, D. (2013): Udržitelný cestovní ruch-management cestovního ruchu v chráněných územích, Gaudeamus, Hradec Králové
- Ochrana přírody: Zvláštní číslo/2012/2.8.2010
<http://www.casopis.ochranaprirody.cz/rubrika/zvlastni-cislo.html>
- Postavení venkova v Jihočeském kraji, ČSÚ, Jihočeský kraj, dostupné on-line
<http://www.czso.cz/xc/edicniplan.nsf/publ/311361-09->

Prohlášení

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne

.....
podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Drahomíře Kušové za odborné vedení a cenné připomínky při zpracování této diplomové práce a za její vstřícný přístup.

Dále děkuji starostům obou obcí Antonínu Fišerovi a Josefu Kohoutovi a také ostatním obyvatelům obcí Zahrádky a Pístina za spolupráci a čas, který mi věnovali.

V neposlední řadě patří mé poděkování rodině a blízkým za materiální a duševní podporu.

ABSTRAKT

Hlavním cílem diplomové práce bylo porovnání potenciálu pro venkovskou turistiku ve dvou obcích na Jindřichohradecku, jedné ležící v chráněné krajinné oblasti a druhé ležící mimo tuto oblast. Práce má ukázat, zda je tento potenciál rozdílnými podmínkami ochrany přírody ovlivněn. Teoretická část práce se prostřednictvím literární rešerše zabývá venkovským cestovním ruchem, jeho formami, hodnocením jeho potenciálu a také přínosy, ale i negativy jeho rozvoje. Praktická část hodnotí potenciál Jindřichohradecka pro aktivity venkovské turistiky a především pomocí deskriptivní případové studie detailně analyzuje situaci v obci Pístina (ležící v CHKO) a obci Zahrádky, která leží mimo území zvýšené ochrany přírody. Součástí práce je dotazníkové šetření, jehož výsledky prezentují názor obyvatel obcí na venkovský cestovní ruch v jejich obci.

KLÍČOVÁ SLOVA:

venkovská turistika, udržitelný rozvoj, chráněná krajinná oblast, potenciál cestovního ruchu, Jindřichohradecko, Zahrádky, Pístina.

ABSTRACT

The main goal of the thesis was to compare a potential of rural tourism at two villages in Jindřichohradecko, one is located in a protected landscape area and the other is outside of this region. This task is intended to show the potential, which is affected by different conditions in protections of nature. The theoretical part of this work is not only focused on the rural tourism through a literature review, its forms, evaluation of its potential and benefits as well but also negatives of its development. The practical part assesses the potential of Jindřichohradecko for activities of the rural tourism and particularly analyzes in detail the situation in a village Pístina (lying in the PLA) and Zahrádky by using a descriptive case study, which is situated outside of the area with an enhanced protection of the nature. The thesis includes a questionnaire survey, whose results present an opinion of citizens of the villages on the rural tourism in their villages.

KEY WORDS:

rural tourism, sustainable development, protected landscape area, potential of tourism, Jindřichův Hradec district, Zahrádky, Pístina.

OBSAH

1	Úvod	11
2	Literární rešerše	13
2.1	Venkovský prostor	13
2.1.1	Charakteristika venkovského prostoru	13
2.1.2	Vymezení venkovského prostoru	13
2.2	Cestovní ruch	14
2.2.1	Formy cestovního ruchu	15
2.2.2	Potenciál cestovního ruchu	16
2.2.2.1	Hodnocení potenciálu cestovního ruchu	18
2.2.2.2	Praktické využití hodnocení potenciálu CR	19
2.3	Zelený cestovní ruch.....	20
2.3.1	Ekoturistika.....	20
2.3.2	Venkovský cestovní ruch.....	20
2.3.2.1	Vesnická turistika	22
2.3.2.2	Agroturistika	23
2.3.2.3	Ekoagroturistika	23
2.3.2.4	Stezky dědictví.....	24
2.3.2.5	Chataření a chalupaření.....	24
2.3.3	Cykloturistika	25
2.3.3.1	Greenways (zelené stezky).....	25
2.4	Člověk a příroda	25
2.5	Rozvoj cestovního ruchu a ochrana životního prostředí	26
2.5.1	Udržitelný rozvoj cestovního ruchu.....	27
2.5.1.1	Negativa rozvoje cestovního ruchu	28
2.5.1.2	Pozitiva rozvoje cestovního ruchu.....	29
2.6	Rozvoj venkova.....	30
3	Cestovní ruch na Jindřichohradecku.....	32
3.1	Turistický region Jižní Čechy	32
3.2	Jindřichohradecko	32
3.2.1	Základní charakteristika.....	32
3.2.2	Postavení venkova	33
3.2.3	Potenciál pro cestovní ruch	34
3.2.3.1	Přírodní a kulturní potenciál	35

3.2.3.2	Potenciál pro hlavní aktivity venkovského CR.....	36
3.2.3.3	Možnosti ubytování pro venkovský CR.....	39
3.2.4	Organizace cestovního ruchu.....	41
3.2.5	Rozvoj cestovního ruchu.....	42
3.2.5.1	Silné stránky.....	42
3.2.5.2	Slabé stránky.....	42
3.2.5.3	Rozvojové cíle.....	42
3.3	Chráněná krajinná oblast Třeboňsko.....	44
4	Cíl a metodika práce.....	47
4.1	Cíl práce.....	47
4.2	Hypotézy.....	47
4.3	Metodika práce.....	48
5	Výsledky a analýza cestovního ruchu.....	50
5.1	Základní charakteristika modelových obcí.....	50
5.1.1	Obec Zahrádky.....	50
5.1.2	Obec Pístina.....	52
5.2	Vybavenost obcí.....	54
5.2.1	Obec Zahrádky.....	54
5.2.1.1	Technická vybavenost.....	54
5.2.1.2	Občanská vybavenost.....	54
5.2.1.3	Organizace, sdružení a členství obce.....	55
5.2.1.4	Koncepční dokumenty.....	56
5.2.1.5	Propagace obce.....	56
5.2.2	Obec Pístina.....	57
5.2.2.1	Technická vybavenost.....	57
5.2.2.2	Občanská vybavenost.....	57
5.2.2.3	Organizace, sdružení a členství obce.....	58
5.2.2.4	Koncepční dokumenty.....	59
5.2.2.5	Propagace obce.....	60
5.3	Možnosti pro turistiku.....	60
5.3.1	Obec Zahrádky.....	60
5.3.1.1	Ubytování a stravování.....	60
5.3.1.2	Výtvarná dílna.....	61
5.3.1.3	Krajina, veřejná prostranství a turistické aktivity.....	62

5.3.2 Obec Pístitina.....	63
5.3.2.1 Ubytování a stravování	63
5.3.2.2 Krajina, veřejná prostranství a turistické aktivity	66
5.4 Hodnocení potenciálu CR v obcích.....	68
5.4.1 Určení potenciální rekreační plochy.....	68
5.4.2 Hodnocení přírodního a kulturního potenciálu	69
5.4.2 Hodnocení realizačního potenciálu	71
5.5 Turisticko-rekreační funkce a turisticko-rekreační zatížení území ..	73
5.6 Dotazníkové šetření.....	74
5.5.1 Charakteristika respondentů	75
5.5.2 Vyhodnocení ostatních otázek dotazníku	76
6 Komparace	82
7 Diskuze	87
8 Závěr	90
9 Literatura	92
10 Přílohy	96

1 ÚVOD

Cestovní ruch má v dnešní době významné místo v ekonomikách většiny vyspělých zemí.

Společně s rozvojem a rostoucí urbanizací společnosti roste i potřeba a touha po zachovaném životním prostředí. Příroda a klid dnes hraje důležitou roli při odpočinku a regeneraci sil lidí. V celosvětovém měřítku je v posledních letech zaznamenána rostoucí obliba komornějších způsobů trávení dovolené, a tak se otvírá prostor pro venkovský cestovní ruch a jeho dílčí formy, označované jako šetrné formy cestovního ruchu. Někdy se také pro tento typ cestovního ruchu používá označení „zelená turistika“ nebo alternativní cestovní ruch.

Venkovskou turistiku lze zdánlivě provozovat v jakékoliv venkovské oblasti. Nicméně každá lokalita se liší svou atraktivitou, odlišnou ubytovací kapacitou a vybaveností další infrastrukturou a možnostmi trávení volného čas. Dále je v ní odlišná organizace a řízení podnikatelských aktivit, odlišné postoje místních obyvatel atd. Z tohoto důvodu je nutné analyzovat potenciál regionů a vymezit tak oblasti vhodné pro realizaci této formy turistiky.

Venkovská turistika využívá veškerý přírodní, kulturní, společenský, ekonomický i materiální potenciál venkova a je jednou z možností jeho rozvoje, často i v místech, která lze jinak ekonomicky obtížně využít.

Úspěšný rozvoj venkovského cestovního ruchu je podmíněn především zachováním příznivého přírodního prostředí. Jeho poškození by znamenalo ohrožení jeho dalšího růstu a životaschopnosti. Ideálním místem pro tento typ cestovního ruchu jsou chráněná území, díky jedinečnému zachovalému přírodnímu bohatství. Cestovní ruch může chráněné území významně ovlivnit, ať už pozitivně nebo negativně. Často se také objevuje názor, že chráněná území ekonomice regionů škodí.

V daném území musí být rozvoj cestovního ruchu prováděn plánovitě a musí vycházet zejména z potenciálu a možností pro rozvoj tohoto území, je proto důležité, aby byl objektivně analyzován stav obcí a identifikovány překážky i příležitosti jejich rozvoje.

Tento rozvoj je dlouhodobý proces a nelze uskutečnit bez aktivního přístupu obyvatel a profesionálního přístupu samospráv, důležitý je také vznik sdružení a spolupráce všech zainteresovaných subjektů.

Diplomová práce se zabývá venkovskou turistikou v obcích, nacházejících se v odlišných podmínkách ochrany přírody. Úvodem do celé problematiky je literární rešerše. Druhá část práce mapuje území Jindřichohradecka jako turistickou destinaci umožňující venkovský cestovní ruch. Dále byla provedena analýza cestovního ruchu za pomoci deskriptivní případové studie, která je podkladem pro porovnání obce Pístina, nacházející se v chráněné krajinné oblasti Třeboňsko, s obcí Zahrádky, ležící mimo tuto oblast. Obě obce nalezneme na území Jindřichohradecka. Cílem bylo zjistit potenciál těchto obcí pro cestovní ruch, do jaké míry je využíván, jak ovlivňuje život v obci, jaké formy turistiky se zde nacházejí a zda má na tento potenciál vliv přítomnost obce v chráněném území. Pomocí dotazníkového šetření byl zjišťován názor místních obyvatel, to jak hodnotí cestovní ruch v obci, co od něj očekávají, zda jsou nakloněni jeho dalšímu rozvoji a zda by měli chuť se do jeho rozvoje aktivně zapojit.

2 LITERÁRNÍ REŠERŠE

2.1 Venkovský prostor

V oblasti terminologie jsou v analýzách venkova užívány pojmy „venkov“ a „venkovský prostor“. Oba jsou obvykle chápány do značné míry jako synonymní (Bínek, 2009).

2.1.1 Charakteristika venkovského prostoru

Venkov je specifickým prostředím, které ovlivňuje charakter celé České republiky. Žije zde sice méně než třetina obyvatel země, ale jeho význam je výrazně vyšší (Bínek, 2009).

Obecně lze venkov definovat jako prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla (Perlín, 1998).

Venkovským prostorem je vše, co není prostorem městským, urbánním. Do venkova můžeme s velkým nadhledem zařadit i oblasti vojenských prostorů, území rozsáhlé těžby (např. severočeské uhelné pánve) nebo území s vysokým stupněm ochrany životního prostředí, vyčleněné z kulturní krajiny (Bínek, 2009).

Podle OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) tvoří venkovskou oblast lidé, pozemky a další zdroje, které jsou mimo městská centra, nacházejí se ve volné krajině a mají malou hustotu osídlení (Lew a kol., 2004).

Odborníci, ekonomové a sociologové popisují pojem ruralita a venkovský prostor především třemi hlavními znaky:

- 1) hustota obyvatelstva je nízká a relativně menší sídla od sebe značně vzdálená,
- 2) půda je především využívána pro zemědělskou a lesnickou činnost, jsou zde chráněné oblasti z hlediska fauny a vegetace, oblasti reprodukce biologických rezerv, zdroje pitné vody a vodohospodářské chráněné oblasti,
- 3) najdeme zde tradiční venkovskou strukturu společnosti, převládající rodinné osídlení v rodinných domcích, stabilitu venkovského obyvatelstva, velký vliv tradic a dědictví minulosti kraje, obce, řemesel a charakteristických zaměstnání (Janotka, 1999).

2.1.2 Vymezení venkovského prostoru

Mnoho odborníků se v poslední době přiklání k názoru, že jednoznačné vymezení venkova je velmi obtížné, protože nelze vymezit jeden venkov, ale hned několik typů

venkovů s různými znaky ať už kvalitativními, či kvantitativními, např. odlehlý venkov, příměstský venkov apod. Jiné vymezení venkova uvádí OECD, jinak je venkov vymezen pro účely realizace Programu rozvoje venkova ČR, své vymezení používají regionální operační programy a jiné krajské úřady (Bínek a kol., 2011).

Nejužívanějším kritériem pro vymezení venkovských obcí v ČR je počet obyvatel. Pokud je počet trvale bydlících obyvatel v obci nižší než 2 000 osob, pak je tato obec označena jako venkovská (Majerová, 2000). V poslední době se většina prací pro vymezení městských obcí s odkazem na zákon o obcích přiklání k hodnotě 3 000 obyvatel (Perlín, Hupková, 2010).

Pro konvenční vymezení venkova se často používají ukazatele hustoty zalidnění, kterou chápeme jako počet obyvatel vztažený k jednotce prostoru, zpravidla k 1 km². Pro potřeby vymezení venkovského prostoru se ve státech EU zpravidla používá vymezení venkova jako území s hustotou obyvatelstva do 100 ob/km² (Perlín, 1998).

2.2 Cestovní ruch

Díky technickému a hospodářskému rozvoji především ve 20. století zaznamenal cestovní ruch (dále jen CR) velký rozkvět (Mourek, 2003). V současné době představuje jedno z nejprogresivnějších odvětví světové ekonomiky, jeho příjmy jsou vyšší než příjmy z naftového a automobilového průmyslu (Stříbrná, 2005).

Cestovní ruch má kromě přímých ekonomických efektů i další neekonomické efekty. Přináší svým účastníkům radost z poznání odlišné kultury, jiných zvyklostí, historických památek a krás přírody, a to při cestách zahraničních i domácích. Přináší také odpočinek, který má podstatný význam pro obnovu pracovních sil a uchování zdraví (Pourová, 2002).

Cestovní ruch je zařazen do nevýrobních činností, do terciálního sektoru, do sektoru služeb. Tyto služby slouží k uspokojování základních lidských potřeb, přispívají ke zvyšování životní úrovně a umožňují využívání volného času (Pourová, 2002).

Cestovní ruch je poměrně složitý jev závislý na mnoha činitelích, a proto jeho podstatu nelze definovat vyčerpávajícím způsobem. Rozumíme jím způsob uspokojování lidských potřeb v oblasti rekreace, turistiky, kultury a lázeňské léčby, pokud k němu dochází ve volném čase obyvatelstva a mimo běžné prostředí (Kunešová, Nedvěďová, 1992). Podle definice Světové organizace cestovního ruchu (WTO) je CR činnost lidí spočívající v cestování a pobytu mimo místo jejich

obvyklého pobytu do doby kratší jednoho uceleného roku za účelem využití volného času, obchodu a jinými účely (Pourová, 2002). Podle Hladké (1997) je CR charakterizován těmito pohyby obyvatel:

- a) opuštění místa trvalého bydliště,
- b) dočasný charakter pobytu mimo místo trvalého bydliště,
- c) výkon určitých činností, ale i pasivní odpočinek.

Mezi země s vhodnými přírodními a kulturně-historickými předpoklady pro rozvoj CR patří i Česká republika a zároveň pro něj vytváří potřebné společensko-ekonomické podmínky (Hladká, 1997).

2.2.1 Formy cestovního ruchu

Formy cestovního ruchu vycházejí ze zaměření CR na uspokojování určitých konkrétních potřeb účastníka. Jednotlivé formy CR obvykle kladou zvláštní požadavky na způsob realizace a zabezpečení služeb, na jejich rozsah a kvalitu (Hladká, 1997):

- 1) *rekreační forma* – primární forma cestovního ruchu, spojená s obnovou duševních a fyzických sil účastníka CR,
- 2) *kulturně-poznávací forma* – spojená s rekreační formou, cílem je návštěva historických objektů a kulturních akcí; význam pro úroveň vzdělanosti osob,
- 3) *sportovně-rekreační forma* – sportovně zaměřené pobyty (vodní sporty, cykloturistika, lyžování, pěší turistika,
- 4) *lázeňsko-léčebná forma* – relaxační a léčebné pobyty v lázních,
- 5) formy cestovního ruchu *spojené s profesními motivy* (business tourism), např. kongresová turistika, aktivity spojené s účastí na veletrzích a výstavách, obchodní cesty, incentivní turistika (turistika za odměnu, za poznáním nebo např. pobyty delegátů hrazené cestovní kanceláří v místě, kde budou později provádět turisty),
- 6) *mládežnická forma* (youth tourism) – klientela s perspektivou pozdějších opakovaných cest,
- 7) *seniorská forma* – velmi důležitá pro Českou republiku také ve světě má tento typ turistiky značnou dynamiku, senioři jsou vyhledávaná turistická klientela,
- 8) *venkovská turistika*, ekoturistika, agroturistika – význam regionálně, s ohledem na ekologickou a regenerační funkci,

- 9) cestovní ruch *mimo veřejné formy* – chalupáři, chataři (v České republice velmi časté, je to tradice s kořeny z dob první republiky) nebo bezplatné ubytování u příbuzných a známých,
- 10) *ostatní formy* – náboženská, lovecká, nákupní, dobrodružná a industriální turistika (Didaktické metody, [online]).

2.2.2 Potenciál cestovního ruchu

Potenciál cestovního ruchu můžeme vymezit jako souhrnnou hodnotu všech předpokladů cestovního ruchu (Zelenka, Pásková, 2012).

Proto, aby se určité území stalo cílem cestovního ruchu, musí vykazovat určité podmínky (předpoklady, faktory). V základním pohledu lze vyčlenit dvě hlavní skupiny: *lokalizační a realizační předpoklady* (Bína, 2002).

1) Lokalizační předpoklady:

znamenají lokalizaci (umístění) a rozvíjení aktivit cestovního ruchu v určitém území na základě charakteristik tohoto území. Dělí se na předpoklady přírodní a kulturní (Pourová, 2002).

a) Přírodní předpoklady (základní):

terén a jeho tvářnost (pahorkatiny, roviny, atd.), klimatické podmínky, nadmořská výška, vegetační kryt, vodní plochy, vodní toky, moře, rybnatost a stav lovné zvěře, přírodní léčivé zdroje, přírodní zvláštnosti (step, poušť, tundra, rašeliniště, přírodní rezervace, propasti, vodopády atd.).

b) Kulturně historické předpoklady:

tvoří architektonické památky (hrady, zámky, zříceniny, historické stavby, památkové rezervace, městská architektura, církevní stavby, památníky apod.), lidové umění (lidová architektura, kultura, výroba), tradiční akce (divadelní, hudební festivaly, výstavy, sportovní akce, veletrhy apod.) a také významná místa, např. rodiště významných osobností apod. (Hladká, 1997).

2) Selektivní předpoklady:

Znamenají způsobilost dané země podílet se aktivně i pasivně na cestovním ruchu (přijímat i stávat se účastníky CR). Tyto předpoklady dělíme na objektivní a subjektivní předpoklady.

a) *Objektivní předpoklady:*

zahrnují politické podmínky (vnitropolitická a bezpečnostní situace), ekonomické předpoklady (dosažená životní úroveň, kvalita životního prostředí, fond volného času), demografické předpoklady (hustota zalidnění, věková struktura obyvatelstva aj.).

b) *Subjektivní předpoklady:*

jsou zejména psychologické pohnutky ovlivněné reklamou, módností, propagací cestovních kanceláří nebo středisek cestovního ruchu, znalostí jazyků a mnohé další motivy ovlivňující rozhodování lidí k účasti na cestovním ruchu a jeho směřování (Pourová, 2002).

3) *Realizační předpoklady:*

umožňují uskutečňovat vlastní nároky účastníků cestovního ruchu. Dělí se na:

a) *Dopravní předpoklady:*

patří mezi základní podmínky cestovního ruchu. Vedle dostupnosti a časové dosažitelnosti území je důležitá zejména kvalita, hustota a bezpečnost dopravní sítě (silnic, železnic, vodních toků, leteckých spojů) a dopravních zařízení (mostů, tunelů, viaduktů, vleků, lanovek aj.).

b) *Materiálně-technické předpoklady:*

tvoří ubytovací, stravovací, zábavní, sportovní a jiná zařízení (Pourová, 2002). Hladká (1997) zahrnuje do materiálně-technických předpokladů také maloobchodní zařízení, zařízení pro služby (opravny, půjčovny, čistírny, kadeřnictví apod.), zařízení pro veřejné služby (vodovody, kanalizace, energetické sítě, zdravotnická a hygienická zařízení apod., zařízení zprostředkovatelská a speciální zařízení (směnární, hraniční přechody apod.).

c) *Ekonomické a organizační předpoklady:*

cestovní ruch vyžaduje součinnost mnoha odvětví, vyžaduje především koordinaci služeb a dopravy, veřejného stravování, kulturních zařízení, obchodu a dalších odvětví.

d) *Personální předpoklady:*

zahrnuje kádr lidí kolem cestovního ruchu (pracovníci cestovních kanceláří, pracovníci hradů apod.) (Hladká, 1997).

2.2.2.1 Hodnocení potenciálu cestovního ruchu

Soubor předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu vytváří složitý multidisciplinární systém. Celkové postihnutí a kvantifikace tohoto systému je téměř nemožné, protože některé prvky jsou nehmotné, tudíž neměřitelné (Bína, 2010).

Žádný formalizovaný model nemůže postihnout lokalizační podmínky CR obcí v jejich naprosté úplnosti. Některé autentické místní jevy, vztahy a charakteristiky stojí pod možným rozlišovacím prahem hodnocených geografických, krajinně-přírodních, kulturně-památkových a jiných územních systémů obcí. Někdy nastává i situace, že realizační podmínky CR jsou důležitější než lokalizační podmínky. V takových případech bývá významně zastoupen lidský faktor, iniciativa vlastních tvůrců a provozovatelů zařízení a produktů s přímou i nepřímou vazbou na CR (Bína, 2002). Hodnocením potenciálu CR se zabývá několik autorů, např. Mariot (1983), Novotná (2007), Vystoupil (2007) a Bína (2002). Přístupy autorů jsou v některých bodech stejné, v některých se však rozcházejí. Liší se zejména v chápání a vymezení pojmu potenciál CR. Autoři většinou přisuzují váhu stejným podmínkám krajiny pro cestovní ruch, ale tyto podmínky odlišně seskupují nebo jinak nazývají. Často používanou metodou hodnocení potenciálu cestovního ruchu je metoda přiřazování bodů jednotlivým složkám CR, kterou popsal Bína (2002). Tento přístup byl zvolen např. ve studii ÚÚR (Ústav územního rozvoje) Brno – Hodnocení přírodního potenciálu (2001–2002).

Vzhledem k tomu, že lokalizační podmínky CR jsou v systému cestovního ruchu ČR primární, byl jejich komplex označen v této metodě jako potenciál cestovního ruchu (Bína, 2002). V této metodě se celkový (lokalizační) potenciál skládá z dílčích potenciálů, které se vyskytují ve třech hlavních formách:

- a) vhodnost krajiny pro určitou aktivitu cestovního ruchu (jejichž provádění je vázáno na přírodní prostředí); např. vhodnost krajiny pro cykloturistiku, pro zimní sporty apod.,
- b) relativně fixní danost, která v obci existuje a je atraktivní pro návštěvníky; např. kulturně historické památky, muzea apod.,
- c) kulturní, sportovní a jiné akce, které jsou v obcích pořádány a navštěvují je účastníci a diváci (Hodnocení potenciálu, 2001, [online]).

Aktivity CR jsou v této metodě rozděleny do dvou subsystémů, přírodního a kulturního. Přírodní subsystém zahrnuje aktivity založené na aktivní turistice,

rekreaci, poznávání přírody nebo takové, které přírodu využívají jako prostředí pro specializované sportovní činnosti. Kulturní subsystém zahrnuje aktivity vyjádřené cestami za kulturním poznáním či za zábavnými i jinými akcemi (Bína, 2002).

Rozvojové podmínky a předpoklady v rámci jednotlivých aktivit CR jsou přirozeně někde vyšší, někde nižší, někde neexistují vůbec. V posledním případě jde o nulový intenzitní stupeň potenciálu. Pro ostatní (kladné) případy se zde zavádí tři intenzitní stupně potenciálu cestovního ruchu:

- stupeň 1 – potenciál v základní úrovni, tj. příslušná skutečnost je v konkrétním prostoru registrovatelná,
- stupeň 2 – potenciál ve zvýšené úrovni, tj. příslušná skutečnost vykazuje v konkrétním prostoru již dosti významný stav,
- stupeň 3 – potenciál ve vysoké úrovni, tj. příslušná skutečnost dosahuje v konkrétním prostoru velmi významného stavu.

Dílčí složky potenciálu cestovního ruchu nemají ve skladbě celkového potenciálu stejný význam. Některý aspekt je pro většinu turistů důležitější, jiný méně důležitý. Tuto skutečnost zohledňuje váhové hodnocení pomocí bodové metody. Každému intenzitnímu stupni dílčího potenciálu je přiřazen určitý stanovený počet bodů (viz příloha 3). Hodnota celkového potenciálu se rovná součtu bodů za jednotlivé položky, které jsou vykázány pro území dané obce a v daném intenzitním stupni (Hodnocení potenciálu, 2001, [online]).

2.2.2.2 Praktické využití hodnocení potenciálu CR

Výsledky hodnocení potenciálu cestovního ruchu obcí mohou být využity ve veřejné správě, v marketingu cestovního ruchu a v územním plánování (Bína, 2002). Ve veřejné správě obcí se mohou poznatky o potenciálu cestovního ruchu uplatňovat zejména při přípravě jejich strategických rozvojových dokumentů. Výsledky mohou obcím a mikroregionům pomáhat zejména v tom, aby zřetelněji viděly podmínky a rozvojové možnosti CR na svém území (Hodnocení potenciálu, 2001, [online]).

Institucím marketingu a rozvoje CR mohou výsledky přispívat k diferenciaci a specializaci marketingové, propagační a podporující činnosti v jednotlivých regionech, co nejlépe odpovídající zdejším rozvojovým podmínkám (Bína, 2002).

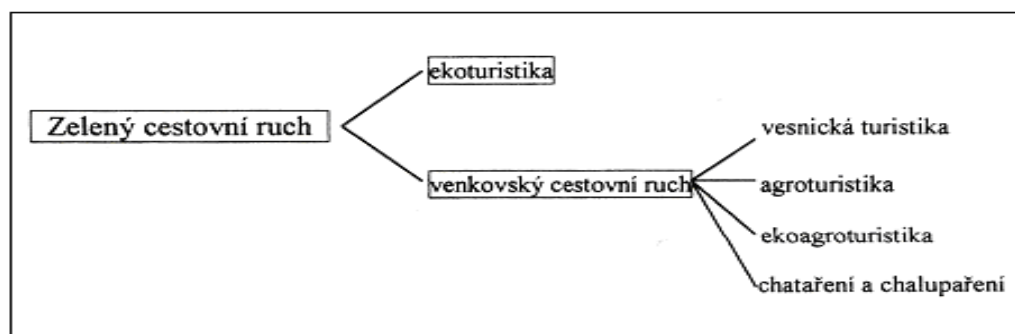
2.3 Zelený cestovní ruch

Alternativní formou CR je zelený cestovní ruch, který obecně souvisí s venkovským CR. Jeho povaha je vnímaná jako šetrná k životnímu prostředí s malým nebo žádným dopadem na cílová území (Jafari, 2000).

Zelený cestovní ruch zdůrazňuje především místní hledisko uskutečňování CR nejen ve volné krajině, ale také v mírně osídlených oblastech. Je charakterizován touhou návštěvníků splynout s přírodou i lidským prostředím. Jde o CR s aktivní náplní respektující a chránící přírodu (Škodová-Parmová, 2007).

Dělení zeleného cestovního ruchu podle Pourové (2002) je znázorněno na obr. č. 1.

Obrázek 1: Dělení zeleného cestovního ruchu

Zdroj: Pourová (2002)

2.3.1 Ekoturistika

Jako ekoturistika je nejčastěji označován cestovní ruch, zaměřený na poznávání přírody a orientovaný především na přírodní rezervace, národní parky, chráněné krajinné oblasti a další přírodní krásy tak, aby nebyly CR narušovány (Škodová-Parmová, 2007). Ekoturistika je považována za lék na masovou turistiku, je prováděná v malém měřítku, spjatá s přírodou a šetrná vůči životnímu prostředí (Nicholson-Lord, 2003).

2.3.2 Venkovský cestovní ruch

Venkovský cestovní ruch (častokrát označován jako venkovská turistika) je CR rozvíjející se mimo oblasti rekreačních a turistických center i mimo oblast městského osídlení (Škodová-Parmová, 2007).

Venkovská turistika především souvisí s nízkou hustotou obyvatelstva a otevřeným prostorem s malými sídly obvykle s méně než deseti tisíci obyvateli (Stříbrná, 2005).

Venkovský cestovní ruch zahrnuje rekreační pobyty ve vesnickém osídlení i mimo něj (v chatových lokalitách, samotách i v malých městečkách). Především je vázán na venkovské osídlení spjaté se zemědělstvím a životem na venkově (Škodová-Parmová, 2007).

Venkovská turistika má mnoho podob, nejedná se pouze o agroturistiku. Zahrnuje i dovolenou v přírodě, dovolenou s ubytováním na farmách, ekoturistiku, dovolenou s pěší turistikou, jezdeckví na koni, horolezectví, dobrodružství, sportovní a zdravotní turistiku, rybaření, myslivost, cesty za poznáním, turistiku za uměním, dědictvím minulosti apod. (Stříbrná, 2005).

Do venkovské turistiky nemůže být zahrnuta činnost středisek umístěných sice v přírodě, ale poskytujících hromadné turistické služby vysoce koncentrovaným způsobem velkému počtu návštěvníků v místě. Jedná se především o přímořská letoviska a pláže, horské turistické oblasti s koncentrováním hotelů a jimi poskytovaných služeb, dále lázeňské oblasti, rybníky a jezera s vysokou koncentrací návštěvníků apod. (Janotka, 1999).

Ve venkovské turistice se prolíná ekonomický, ekologický a sociální rozměr. Náplní ekonomického rozměru je udržitelný hospodářský rozvoj spojený s příjmy obyvatel. Ekologický rozměr představuje nutnost zachovat dlouhodobě na přijatelné úrovni statky a služby, které lidské společnosti poskytuje příroda. Sociální rozměr obsahuje potřebu důstojného života a rozvoje lidské společnosti, vzdělání, zdraví, spravedlnosti, sociálního uznání, soudržnosti a rozvoje kultury (Stříbrná, 2005).

Přirozenou prioritou venkovské turistiky je ohleduplný vztah k přírodě. Bez této atrakce by nabídka tohoto produktu ztrácela svou atraktivitu. Byla by konkurenčně málo schopná nebo dokonce konkurenčně neschopná. V tomto případě se pak mluví o udržitelném rozvoji cestovního ruchu (Stříbrná, 2005).

Do venkovské turistiky jsou zapojeny všechny kategorie účastníků CR, a to junioři, senioři, lidé staršího produktivního věku i rodiny s dětmi (Janotka, 1999).

Rozdělení služeb ve venkovském cestovním ruchu:

- 1) **služby hlavní:** nezbytné – ubytování, stravování atd.,
- 2) **služby vedlejší:** kulturní a hospodářské zázemí, program pro volný čas,
- 3) **služby doplňkové:** informatika, propagace, reklama,

- 4) **služby infrastrukturní** zahrnující obchodní síť, dopravní síť anebo také systém zdravotní péče (Janotka, 1999).

Cílem venkovského cestovního ruchu je především:

- stimulovat rozvoj dalších podnikatelských aktivit na venkově,
- omezit migraci venkovského obyvatelstva do měst a stabilizovat venkovský prostor,
- respektovat přirozené přírodní prostředí, udržovat ho a rozvíjet,
- vrátit člověka do přírody,
- přispívat ke krajinnotvorbě a celkové péči o životní prostředí,
- popularizovat místní krásy, tradice a zvláštnosti a přispívat k jejich udržení a rozvoji,
- odlehčit přetížené infrastrukturu měst (Čertík a kol., 2000).

Nejtypičtější podoby venkovského cestovního ruchu jsou podle Pourové (2002): agroturistika, ekoagroturistika, vesnická turistika a chataření a chalupaření.

2.3.2.1 Vesnická turistika

Další formou venkovského cestovního ruchu bezprostředně spjatou s přírodou a krajinou venkova a konkrétním vesnickým osídlením je vesnická turistika. Její náplní jsou individuální rekreační aktivity konkrétního prostředí venkova (lesy, louky, řeky, rybníky, místní řemesla či folklór a podobně). K ubytování jsou využívány komerční ubytovací zařízení, rekreační chalupy i ubytování v soukromí (Škodová-Parmová, 2007).

Její zvláštnost spočívá v decentralizaci ubytovacích zařízení, což umožňuje rozmělnit četnost turistů, a tak eliminovat negativní dopady, které s sebou nese (Němčanský, 1996).

Vesnická turistika poskytuje tyto služby a aktivity:

Kultura: místní pamětihodnosti (zámky, hrady, kláštery, poutní místa), atraktivní přírodní lokality (přírodní útvary, krasové jeskyně, výskyt vzácných živočichů a rostlin), místní tradice včetně muzeí, národopisné slavnosti, poutě a posvícení.

Sport: jezdeckví na koni spojené s výukou jízdy, pěší turistika, zimní sporty (bruslení, lyžování, sánkování), cyklistika i horská cyklistika, koupání, rybaření a lov zvěře.

Řemesla: ukázky tradičních řemesel (sklářské hutě, kovárny, mlýny apod.).

Zájezdní hostince: obnovení tradice někdejších zájezdních hostinců pro klientelu „na cestách“ (stravování, ubytování, lidové zábavy apod.).

Školy v přírodě: rekreace málopočetných i větších kolektivů školních dětí (max. 40 osob), zdravotně handicapované mládeže (alergie, zdravotní potíže aj.).

Speciální klientela: rekreační služby pro rodiny s dětmi, pro mládež, pro seniory, invalidní občany, zahraniční návštěvníky aj. (Škodová-Parmová, 2007).

2.3.2.2 Agroturistika

Agroturistika je specifická forma venkovského CR, která je vedle bezprostředního využívání přírody a krajiny venkova charakteristická přímým vztahem k usedlostem (budovám) se zemědělskou funkcí a zemědělským pracím (Škodová-Parmová, 2007). Jedná se o rekreační nebo turistické pobyty na venkově, na rodinných farmách, jejichž hlavní náplní je poznávání alternativního způsobu života v blízkém kontaktu s přírodou, přímou spoluúčastí na zemědělských činnostech a aktivní odpočinek (Zelenka, Pásková, 2012). Hosté se mohou volně pohybovat po celé farmě, a tak mají možnost se vším se seznámit, včetně hospodářských i domácích zvířat. Mohou si také přímo na farmě zakoupit domácí produkty jako sýry, mléko, vejce, tvaroh, čerstvou zeleninu aj. (Agroturistika, 2002).

Takové činnosti jsou vítané především dětmi, pro něž často představují formování osobního postoje a přístupu k přírodě a živým tvorům vůbec. Je to velmi vítaná změna oproti městskému způsobu života (Janotka, 1999).

2.3.2.3 Ekoagroturistika

Jedná se o formu venkovského CR, která zahrnuje pobyt na ekologicky hospodařících farmách, produkujících bio-produkty. Tyto farmy jsou umístěny ve zdravotně příznivém životním prostředí. Podstatným znakem této formy agroturistiky je nejen sepětí s farmářskou rodinou, ale i účast na zemědělských pracích a konzumace produktů jejich ekologického zemědělství (Škodová-Parmová, 2007).

Ekoagroturistika je agroturistika provozovaná na certifikovaných ekologických farmách, které nepoužívají při pěstování rostlin a chovu zvířat žádné syntetické přípravky ani hnojiva. Produkty ekologického zemědělství podléhají přísné kontrole a smějí používat ochrannou známku BIO (Agroturistika, 2002).

V roce 1993 byla v Nizozemsku založena nevýdělečná nevládní nadace ECEAT (evropské centrum pro ekoagroturistiku), která si klade za cíl podporu ekologického zemědělství a oživení venkova pomocí šetrné turistiky (Němčanský, 1996).

ECEAT CZ (se sídlem v Brně) je česká nezisková organizace, která zastupuje ČR v mezinárodním programu ECEAT. Jejím posláním je prostřednictvím šetrné venkovské turistiky podporovat setrvalý rozvoj venkova, iniciovat nové pracovní příležitosti a rovněž přispět k rozvoji odborných znalostí a schopností služeb ve venkovské turistice, zabezpečit systém kontroly kvality služeb a jednotnou certifikaci (Pourová, 2002).

2.3.2.4 Stezky dědictví

Novým produktem venkovské turistiky jsou tzv. stezky dědictví, jde o dobře propojenou síť přírodního a kulturního bohatství, služeb a zařízení v dané oblasti, sloužící pro určité skupiny návštěvníků (jednotlivci a skupiny do 18 osob), včetně jejich ubytování s orientací na pěší a cyklo-dovolenou, jízdu na koni a „easy dovolenou“ (vlastní auto) (Škodová-Parmová, 2007).

Stezky dědictví zahrnují různé typy environmentálně přitažlivého cestovního ruchu: hipoturistiku, agroturistiku, gurmánský cestovní ruch (návštěva vinných sklípků), krasovou turistiku, pěší turistiku, cykloturistiku a vodní turistiku (Pourová, 2002).

2.3.2.5 Chataření a chalupaření

Tento CR bývá často označován jako „cestovní ruch mimo veřejné formy“, využívá soukromých rekreačních zařízení namísto veřejných nebo podnikových zařízení (Pourová, 2002).

Rekreační chalupa: je objekt, jehož původní funkce se změnila na funkci rekreační. Původní funkce byla ve většině případů obytná, ale mohla být i hospodářská.

Chata: je objekt vybudovaný primárně za účelem rekreace z různých stavebních materiálů, situovaný většinou na kraji obce či ve volné krajině. Obdobných objektů se většinou vyskytuje pohromadě více a vzniká tak chatová lokalita (Perlín, Hupková, 2010).

Tato zařízení plní funkci rekreační a umožňují účastníkům účelné využití volného času, z toho důvodu je třeba pobyt chalupářů a chatařů považovat za rovnocennou formu venkovského cestovního ruchu (Pourová, 2002).

2.3.3 Cykloturistika

Do šetrných forem CR se často zařazuje i cykloturistika (Indrová a kol., 2008).

Ta představuje aktivní cestování, zaměřené na poznávání přírodních a společenských zajímavostí určité oblasti na kole, nejčastěji pomocí speciálně upraveného (trekingového nebo horského) cestovního kola. Pro účely CR dochází často ke kombinaci dopravy (vlak a jízda na kole) (Zelenka, Pásková, 2012).

2.3.3.1 Greenways (zelené stezky)

Podle definice European Greenways Associations se jedná o komunikace, které jsou určeny pro bezmotorovou dopravu, především pro cykloturistiku, pěší turistiku, pro turisty pohybující se na kolečkových bruslích, ale také pro jízdu na koni nebo vozíčkáře. Jde tedy o přirozený nebo uměle vytvořený koridor využitelný pro rekreaci, který často vede podél říčních toků, vyhlídkových tras apod. (Zelenka, Pásková, 2012).

2.4 Člověk a příroda

Člověk má vrozenou potřebu žít nebo alespoň odpočívat v relativně nepoškozené krajině (Těšitel a kol., 2007). Touha moderního člověka po rekreaci v relativně neporušené krajině je často vysvětlována jeho přírodní zakotveností (Kušová a kol., 2001). Jeden možný výklad nabízí takzvaná „hlubinná“ ekologie či „ekosofie“, ta chápe přírodu jako naši vlastní přirozenost (Kohák, 1996).

Lidskost vyžaduje přírodní svět, zatímco mnozí z nás žijí ve světě z oceli a betonu, ve světě umělých předmětů – artefaktů, zbaveni kontaktu s živou přírodou. Tento stav působí na lidskou psychiku velmi negativně (Láznička, 2005). Člověk, který si návyky a postoje vytváří ve světě artefaktů, pochopitelně dochází k předvědomému, jakoby „intuitivnímu“ přesvědčení, že svět je jen zásobárna surovin a on sám je jeho pánem a podle toho jedná (Kohák, 1996).

Kohák (1996) také poukazuje na odcizení člověka od jeho vlastní morální odpovědnosti. Toto odcizení spočívá v tom, že člověk volí svobodu, avšak odmítá odpovědnost, která k svobodě nutně náleží. Člověk zasahuje do přírody, nedomýšlí důsledky své činnosti a spoléhá se, že to nějak dopadne, že se problémy samy vyřeší (Láznička, 2005).

Městské prostředí je nesourodé, rychle se měnící, člověk se neustále setkává s novými podněty a komunikuje s množstvím neznámých jedinců. Oproti tomu na venkově se vždy tradičně uplatňoval vliv do jisté míry uzavřených lokálních komunit. Dále zde mají nezastupitelnou úlohu osobní vztahy, které ovlivňují sociální interakci a správu území. Obyvatelé měst mají venkovský prostor spojený nejčastěji s vlastnostmi a charakteristikami, které nenacházejí ve svém bydlišti ve městě (Perlín, Hupková, 2010).

S růstem urbanizace roste i nárok na rekreaci, a to především rekreaci mimo bydliště (Kušová, a kol., 2001). Obyvatelé měst krátkodobě utíkají na venkov za čistou přírodou, rekreací, někteří dokonce vyhledávají kvality venkova i k trvalému bydlení (Perlín, Hupková, 2010). Úprk z města, jak tento jev expresivně nazval již Honzík (1965), jistě v jeho době nedosahoval dnešních rozměrů. Ale jak tehdy, tak dnes má zřejmě stejné příčiny, a to „neobyvatelné“ prostředí města a možnost (dopravní, časovou i ekonomickou) toto prostředí opustit (Kušová, a kol., 2001). Obyvatelé měst na venkov odjíždějí za méně hlučným prostředím, do méně přeplněného prostoru vhodného pro jiné druhy aktivit (Perlín, Hupková, 2010).

Venkovskou turistiku je potřeba chápat jako formu aktivit, které poskytují městskému obyvateli nejvhodnější podmínky terapie proti stresu, vytvořeného rozruchem každodenního života. Tato forma CR se především zabývá milovníky přírody, kteří vědí, jak ji mohou využít ve prospěch svého vlastního zdraví a duševnímu pohodlí, a to aniž by ji přetvářeli (Turtureanu, 2006).

2.5 Rozvoj cestovního ruchu a ochrana životního prostředí

Z teoretického hlediska znamená „rozvoj“ proces pozitivních změn, ale z praktického hlediska tomu tak nemusí vždy být. Stejně tak je tomu při rozvoji venkovských území prostřednictvím cestovního ruchu (Binek a kol., 2011). Základní podmínkou rozvoje CR je čisté a zdravé životní prostředí. Zhoršení stavu životního prostředí ovlivní využití daného území pro rekreaci (Jakubíková a kol., 1999).

Životní prostředí: je vše, co vytváří přirozené podmínky pro existenci organismů včetně člověka a je předpokladem pro jejich další vývoj. Jeho složky jsou zejména: ovzduší, voda, půda, horniny, organismy, ekosystémy a energie (Němčanský, 1996).

Ekologicky únosné zatížení území: je takové zatížení území lidskou činností, při kterém nedochází k poškozování životního prostředí (Zelenka, Pásková, 2012).

Ochrana životního prostředí: zahrnuje všechny aspekty vztahů člověk versus příroda, příroda versus člověk (Láznička, 2005). Zahrnuje činnosti, jimiž se předchází poškozování nebo znečišťování životního prostředí nebo je toto poškozování a znečišťování omezováno a odstraňováno (Němčanský, 1996).

Pro zachování přírodně cenných lokalit byla v minulosti zakládána velkoplošně chráněná území s různým stupněm ochrany, která měla především za cíl úplné nebo částečné omezení aktivit lidské činnosti. Ale lidé projevují stále větší zájem trávit svůj volný čas v co nejméně dotčené přírodě, a proto chráněná území paradoxně lákají stále více návštěvníků (Rataj a kol., 2011).

V marketingu CR hraje poměrně důležitou roli značka, tedy jakýsi identifikátor, kterým se daný subjekt, oblast apod. může reprezentovat na trhu a lákat tak své potenciální návštěvníky. V případě chráněných území je již vlastní značkou samotná destinace, která láká návštěvníky z důvodu statutu ochrany dané lokality (Pásková, 2009). Zdravá příroda a průmyslem nezasazená krajina, kterou velice dobře v očích veřejnosti reprezentuje statut zvláště chráněného území, např. národního parku či chráněné krajinné oblasti, se stává jedním z nejatraktivnějších produktů, který výrazně zvyšuje poptávku (Rataj a kol., 2011).

Dá se předpokládat, že čím vyšší je stupeň ochrany území, tím vyšší potenciál pro cestovní ruch bude daná destinace mít (Pásková, 2009). Výsledkem mohou být na jedné straně stále vyhranější konflikty mezi institutem ochrany přírody a subjekty cestovního ruchu, tak postupné sblížení obou zájmových skupin. Budoucí vývoj v dotčených lokalitách spočívá především ve spolupráci všech zainteresovaných subjektů, který povede k udržitelnému rozvoji (Rataj a kol., 2011).

Udržitelný rozvoj: je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachová možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a současně nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystému (Zelenka, Pásková, 2012).

2.5.1 Udržitelný rozvoj cestovního ruchu

Udržitelný rozvoj cestovního ruchu je chápán jako zajištění potřeb účastníků CR takovým způsobem, který napomáhá rozvoji území s ohledem na šetrné využívání přírodních a kulturních hodnot a vede k dlouhodobé prosperitě dané oblasti, aniž by ohrozil uspokojení potřeb budoucích generací (Indrová, 2010).

Udržitelný rozvoj CR a ochrana životního prostředí patří mezi stěžejní principy práce organizací cestovního ruchu v rámci Evropské unie i Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) (Vondruška, 2010).

Hlavní znaky udržitelného cestovního ruchu:

- zaměřuje se na kvalitu zážitku,
- je založen na aktivitách, které reflektují charakter místa a regionu,
- umožňuje turistovi seznámit se s navštíveným regionem a podporuje jeho zájem o komunitu a životní prostředí,
- zohledňuje sociální rovnost, respektuje potřeby místní komunity,
- minimalizuje nepříznivé dopady na místní společenství, kulturní dědictví, krajinu, zvyky a živočišné druhy a zároveň podporuje sociální a ekonomickou prosperitu,
- zaměstnává místní obyvatele a zapojuje je do plánování a rozhodování,
- zůstává v mezích možností využití místních zdrojů (minimalizuje negativní vlivy a spotřebu energie, efektivně řídí odpadové hospodářství a recyklační technologie),
- nelimituje ostatní odvětví při uplatňování principů udržitelnosti,
- je integrován do místního, regionálního či národního rozvojového plánu (Kolářová, 2004).

Nejšetrnější varianty turistiky, které nepoškozují životní prostředí, biologickou i kulturní diverzitu, ale naopak pro ně mohou být přínosem, představuje především alternativní turistika, které se také říká šetrná, měkká, udržitelná, soft, rozptýlená apod. (Kolářová, 2004).

2.5.1.1 Negativa rozvoje cestovního ruchu

Cestovní ruch úzce souvisí s ekologickou zátěží a zásahy do životního prostředí. Příkladem pro zátěž životního prostředí může být řetězec poskytovaných služeb turistům, který je analogický prakticky všem druhům turistiky. Ten začíná tvorbou tištěných publikací, pokračuje spotřebou energie při cestě do cílové destinace, znečištěním vzduchu, záběrem půdy na stavbu rekreačních zařízení, sběrem a zpracováním odpadu, spotřebou energie, přípravou jídla či energetickou zátěží při samotné mechanické aktivitě. K těmto vlivům se přidává samotné poškození přírody při vykonávání turistických aktivit, které se vyznačují erozí půdy, poškozením

a ničením vegetace a živočišstva, záběrem půdy, odlesňováním, hnojením, či negativními vlivy způsobenými hlukem (Mourek, 2003).

Mohutný rozvoj CR v určitých lokalitách může postupně devastovat vlastní předpoklady pro svůj další rozvoj. Jde například o:

- poškozování přírodního prostředí (sjezdovky, vleky, nekontrolovaná turistika a cykloturistika), které způsobuje devastaci flóry i fauny,
- zvýšení tlaku na přírodní zdroje – zvýšení spotřeby vody, větší množství odpadů, vyšší množství škodlivých zplodin (výfukové plyny atd.),
- zvýšení hlučnosti, prašnosti apod., což může způsobit konfliktní situace s domácím obyvatelstvem (Indrová a kol., 2008).

2.5.1.2 Pozitiva rozvoje cestovního ruchu

- Cestovní ruch vytváří nové pracovní příležitosti, ať již jde o zajištění vlastních služeb CR nebo ostatních doplňkových služeb a rozvoj odvětví s CR souvisejících. Hovoříme o tzv. multiplikačním efektu.
- Příjmy z cestovního ruchu jsou významnou součástí příjmů státních rozpočtů zemí i rozpočtů krajů či jiných územních celků.
- Cestovní ruch přispívá k poznání nových míst, přírodního a kulturního dědictví, pomáhá lépe poznat a pochopit mentalitu různých národů, jejich obyčeje a zvyklosti a tím rozvíjí myšlenku mírového soužití. Zároveň posiluje místní identitu z hlediska hrdosti na místní tradice a kulturní specifika (Indrová a kol., 2008).

Mezi pozitivní ekonomické dopady lze zahrnout zejména výdaje účastníků CR, daňové příjmy a různé poplatky (např. lázeňské taxy), které se mohou stát významnými zdroji místních rozpočtů. Dále vznik podnikatelských příležitostí, tvorba nových pracovních míst, vytváření investičních příležitostí, zlepšování celkové úrovně infrastruktury a vybavenosti, která slouží nejen účastníkům cestovního ruchu, ale také místnímu obyvatelstvu a v neposlední řadě i podněcování rozvoje řady ekonomických aktivit, zejména místních řemesel, patří k pozitivním vlivům CR. Cestovní ruch v regionech umožňuje ekonomicky zhodnotit přírodní a kulturně historické atraktivity, které by jinak zůstaly většinou nevyužity. Význam cestovního ruchu pro určitý region je tím vyšší, čím více využívá místní zdroje a místní ekonomiku (Indrová, 2010).

Vedle již zmíněných negativních vlivů může mít CR i pozitivní vliv na životní prostředí. Některá přírodní území mohou být i na základě podnětů z organizovaného cestovního ruchu prohlášena za chráněná území, jejich využívání se pak řídí určitým řádem, jako chráněné krajinné oblasti, přírodní rezervace, národní přírodní rezervace, národní parky, přírodní památky a národní přírodní památky (Pourová, 2002).

Lze konstatovat, že v určitém smyslu je instituce ochrany přírody garantem dlouhodobého turistického využívání území tím, že střeží kvalitu zdroje, na kterém je turismus založen (Kušová a kol., 2008). Cestovní ruch může být i důležitým zdrojem financí pro ochranu kulturních a přírodních atraktivit (Zelenka, 1995). Část prostředků, které cestovní ruch vyprodukuje, je potřeba vracet do ochrany přírody, památek a místního svérázu (Kolářová, 2004).

2.6 Rozvoj venkova

Obecně můžeme rozvoj označit jako proces pozitivních změn, obvykle jde o zlepšení kvantitativních (extenzivní rozvoj), ale zejména kvalitativních (intenzivní rozvoj) charakteristik dané oblasti (nejčastěji přírodní a sociálně-ekonomické oblasti) (Binek, 2009).

Venkovská turistika a agroturistika se vyvíjely rozdílně v různých zemích, velké kvalitativní rozdíly jsou zejména v zařízeních a službách. Každá země má své vlastní silné stránky a potenciál, který umožňuje rozvoj venkovských míst (Turtureanu, 2006).

Podstatou nerovnoměrného rozvoje regionů jsou kromě výhodné polohy regionu a dostatku zdrojů také dovednosti, znalosti a kvalifikace lidí, jejich povaha, hodnotový systém, schopnost spolupráce, míra důvěry atd. Tyto charakteristiky představují jistou formu kapitálu (lidský a sociální kapitál) a skrze něj lze získávat tradiční kapitál (hospodářskou sílu a moc) a zlepšovat kvalitu života. Tento kapitál je obtížně měřitelný, můžeme na něj nahlížet spíše prostřednictvím zástupných charakteristik, např. nejvyšší dokončené vzdělání, počet dobrovolných sdružení, spolků atd. (Perlín, Hupková, 2010).

WTO Komise pro Evropu poukazuje na to, že venkovský cestovní ruch by mohl být použit jako nástroj pro rozvoj venkova, protože by mohl zajistit další zdroje příjmů pro venkovské oblasti (Turtureanu, 2006).

Jednou z možností rozvoje podnikání na venkově je CR, který představuje jedno z nejvíce se rozvíjejících ekonomických odvětví v ČR (Binek a kol., 2011).

Venkovský cestovní ruch má zejména tři multiplikační funkce:

- 1) **multiplikátor zaměstnanosti:** poskytuje pracovní příležitosti pro obyvatelstvo venkova, zaměstnanost přímo i nepřímo související s CR,
- 2) **multiplikátor příjmový:** umožňuje hlavní a doplňkové příjmy podnikatelům ve službách, v zemědělství i nepodnikajícímu obyvatelstvu v místě či regionu (doplňkový prodej přebytků, placené ubytování, pronájem chat, letní byty, drobný stánkový prodej, dočasné služby v půjčovnách, sportovištích, apod.),
- 3) **multiplikátor cenový a důchodový:** ve venkovských turistických regionech je vyšší poptávka po zboží a službách, to umožňuje poskytovatelům služeb realizovat za stejný výkon vyšší ceny oproti neturistickým oblastem (Janotka, 1999).

Cestovní ruch přináší vedle známých pozitivních efektů (pracovní příležitosti, úprava vzhledu obce, rozvoj služeb apod.) i efekty negativní. Dynamický rozvoj cestovního ruchu, zejména pokud jde o budování infrastruktury CR, může výrazným způsobem změnit prostorové vztahy venkovských i městských sídel (Binek a kol., 2011). Souhrnným procesem, jehož nejviditelnější efekty jsou převážně urbanistického charakteru, ale zahrnují i společensko-kulturní, ekonomické, psychologické a estetické efekty, je tzv. **turistifikace**. Jedná se v podstatě o funkční změnu území z původně rezidenční funkce na funkci turistickou. Preferováno je uspokojování potřeb návštěvníků destinace na úkor každodenních potřeb a životního stylu rezidentů (Binek a kol., 2011).

Negativní vlivy CR se projevují především v regionech či zemích, kde CR není ani plánován ani řízen jak na národní, tak na regionální či místní úrovni (Mourek, 2003). Realizace plánů místního, regionálního či národního rozvoje, které obsahují rozvoj CR, jsou prvním krokem k udržitelnému rozvoji CR. Vzhledem k působení CR na životní prostředí by měl takový program obsahovat analýzu únosné kapacity lokality (maximální možné využití, které nezpůsobuje ještě negativní vlivy na životní prostředí, snížení spokojenosti návštěvníka nebo negativní vliv na místní komunitu). Jejimi hlavními prvky jsou biologická diversita, sociálně kulturní limity a psychologické limity, jako je pocit přelidnění u samotných návštěvníků atd. (Mourek, 2003).

3 CESTOVNÍ RUCH – JINDŘICHOHRADECKO

3.1 TURISTICKÝ REGION JIŽNÍ ČECHY

Turistický region Jižní Čechy je téměř shodný s územím Jihočeského kraje, ten je vymezen 7 okresy: Český Krumlov, České Budějovice, Jindřichův Hradec, Prachatice, Písek, Tábor a Strakonice.

Mimo výhodné polohy k základním potenciálům regionu patří i zachovalá příroda a krajina. Právě díky přírodnímu prostředí s vysokou lesnatostí, vodními plochami a také díky velkému počtu kulturních památek (téměř 6 tis. objektů) je tato oblast často navštěvována a slouží k rekreaci obyvatel z celé ČR a v hojné míře i zahraničním turistům, převážně těm z Německa, Nizozemska a Rakouska (Jižní Čechy, [online]).

V roce 2010 občané ČR (15 let a více) volili při svých delších cestách (4 a více noclehů) za rekreaci a odpočinkem v rámci ČR nejčastěji Jihočeský kraj, směřovala sem každá sedmá z delších cest. Kraj byl také druhým nejčastějším cílem kratších cest. Stejný výsledek již osmým rokem potvrdilo Výběrové šetření cestovního ruchu (Jihočeský kraj, [online]).

3.2 JINDŘICHOHRADECKO

3.2.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA

POLOHA A ROZLOHA

Jindřichohradecko se nachází při jihovýchodní hranici Čech v jihovýchodní části Jihočeského kraje. Jeho jižní hranice tvoří zároveň státní hranici s Rakouskem. Region má rozlohu 1 944 km² a správně je členěn do 106 obcí (z toho 13 měst).

Celý region spadá do provincie *Česká vysočina*, která na území zasahuje jedinou subprovincií, a to Českomoravskou, ta se zde rozděluje na dvě oblasti: Českomoravskou vrchovinu a Jihočeskou pánev. První jmenovaná se dělí na čtyři celky: Křižanovskou, Křemešnickou a Javořickou vrchovinu a Jevišovickou pahorkatinu (Jindřichohradecko, [online]).

GEOLOGIE

Převážnou část okresu pokrývají granodiority a žuly Českomoravské vrchoviny. Masiv části Jihlavských vrchů a Novobystřické vrchoviny vytvářejí předěl okresu, který přechází na východě v pahorkatinu Dačickou a v pahorkatinu

Jindřichohradeckou na západě. Odlišným prvkem v pahorkatinném charakteru povrchu okresu je Třeboňská pánev, která má mírně zvlněný reliéf jen při okrajích, její nadmořská výška dosahuje 400-500 m.n.m.

Na většině území okresu se vyskytují půdy lehké písčitohlinité, na Třeboňsku pak půdy jílovité a ve vlhkých oblastech rašelinové půdy (Jindřichohradecko, [online]).

VODSTVO

Nejvýznamnější řekou okresu je Lužnice. Vodní síť horního toku Lužnice byla v 16. st. doplněna dvěma umělými stavbami, a to „Zlatou stokou“ v délce 48 km, která napájí soustavu velkých rybníků (Svět, Opatovický, Velký Tisý, Káňov a Dvořiště) a „Novou řekou“ v délce 13,5 km (Okres Jindřichův Hradec, [online]). Západní část regionu patří do rybníkářské oblasti Třeboňské pánve se soustavou 2 500 rybníků, rašeliníšť, mokřadů a kanálů představuje největší plochu rybníků u nás (největší je rybník Rožmberk s 490 ha). Střední a východní část regionu leží v lesnaté zvlněné krajině plné malých rybníků, tato oblast je nazývána Česká Kanada (Jindřichohradecko, [online]).

PODNEBÍ

Dle Quitta se nachází Jindřichohradecko v mírně teplé a vlhké vrchovinné oblasti. Zdejší podnebí ovlivňují především rozsáhlé vodní plochy, které jsou velkými akumulátory tepla, regulují tedy zchlazování i množství srážek. Průměrná roční teplota se pohybuje mezi 6 a 8 °C. Nejteplejší oblastí je Třeboňská pánev, k chladnějším oblastem patří Studenecko v okolí Javořice. Západní větry přinášejí dostatečné množství celoročních srážek, průměrné roční srážky se pohybují kolem 600 mm, vyšší roční úhrn srážek má masiv Javořice a vrchovina Novobystřická (Okres Jindřichův Hradec, [online]).

OBYVATELSTVO

V počtu obyvatel je Jindřichohradecký okres na třetím místě z okresů Jihočeského kraje. Podle Statistického úřadu měl k 31. 11. 2013 92 002 obyvatel. Hustotou osídlení cca 47 ob/km² patří k jednomu z nejméně osídlených okresů v ČR (Okres Jindřichův Hradec, [online]).

3.2.2 POSTAVENÍ VENKOVA

Jihočeský kraj má v absolutním vyjádření čtvrtý největší počet venkovských obcí a jejich počtem se na celkovém počtu obcí ve venkovském prostoru v ČR podílí

10,2 %. Počtem obyvatel se venkovský prostor na celkovém počtu obyvatel kraje podílí 46,3 %, svou rozlohou tvoří ale 83,9 % kraje. Hustota zalidnění ve venkovském prostoru k 31. 12. 2008 činila 28,5 ob/km².

V časovém horizontu posledních let je patrný každoroční nárůst venkovského obyvatelstva a naopak úbytek městského obyvatelstva. Změna počtu obyvatel od roku 2001 do roku 2008 i z pohledu venkova potvrzuje, že počet obyvatel Jihočeského kraje sice stoupal, ale především v závislosti na migraci. Přírozený přírůstek na venkově dosahoval v Jihočeském kraji záporné hodnoty (-1,4 ‰), to znamená, že více obyvatel umíralo, než se rodilo.

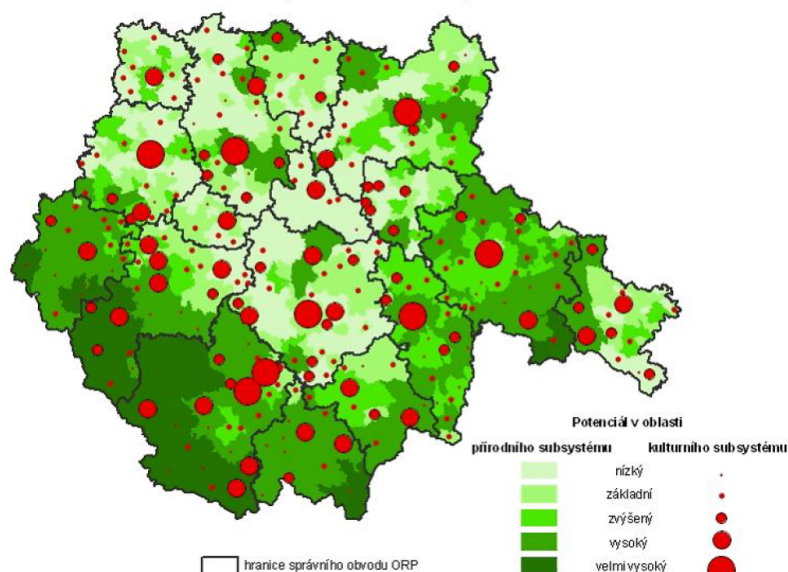
Při porovnání let 2001 a 2008 je patrné zvyšování průměrného stáří obyvatel na venkově. Průměrný věk ve venkovském prostoru v okrese Jindřichův Hradec v roce 2001 činil 39 let a k 31. 12. 2008 byl již 40,5 let.

Ve venkovském prostoru převažovaly osoby se základním nebo neukončeným vzděláním a také osoby vyučené bez maturity. Vysokoškolsky vzdělaných osob bylo na venkově procentuálně o polovinu méně než ve městě, což může být v důsledku odlišné struktury nabídky pracovních příležitostí. Pracující obyvatelé ve venkovském prostoru v okrese Jindřichův Hradec musí za zaměstnáním vyjíždět mimo trvalé bydliště ve více než 50 % případů. Nejvíce osob ve venkovském prostoru je zaměstnáno v sekundárním sektoru. Míra nezaměstnanosti ve venkovském prostoru k 31. 1. 2011 činila 5,74 %, což je o 2,15 % víc než v městském prostoru (Postavení venkova, [online]).

3.2.3 POTENCIÁL PRO CESTOVNÍ RUCH

Jak je patrné z obr. č. 2, největší kulturní a především přírodní potenciál v Jižních Čechách je v oblasti Šumavy a Českokrumlovská. Na Jindřichohradecku pak v oblasti České Kanady, naopak nejmenší je na jihovýchodě Dačicka.

Obrázek 2: Potenciál cestovního ruchu v Jihočeském kraji

Zdroj: *Postavení venkova v Jihočeském kraji*

3.2.3.1 PŘÍRODNÍ A KULTURNÍ POTENCIÁL

PŘÍRODNÍ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Na území Jindřichohradecka se nachází: **Chráněná krajinná oblast** Třeboňsko, **Národní přírodní rezervace**: Červené Blato (viz příloha 1), Stará řeka, Velký a Malý Tisý a Žofinka.

Národní přírodní památky: Vizír a Kaproun a dalších 24 **přírodních rezervací** a 23 **přírodních památek**. Významný pro toto území je také **obecně chráněný přírodní park** Česká Kanada.

Z kulturně-historických zajímavostí mohou turisté Jindřichohradecka navštívit například:

PAMÁTKOVĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Městské památkové rezervace: Jindřichův Hradec, Třeboň a Slavonice,

Městské památkové zóny: Dačice a Nová Bystřice,

Vesnické památkové zóny: Hrutkov, Lutová, Malíkov nad Nežárkou, Nová Ves, Pístina, Ponědrážka, Plačovice, Příbraz a Žíteč.

HRADY A ZÁMKY PŘÍSTUPNÉ VEŘEJNOSTI

Město: Státní hrad a zámek Jindřichův Hradec, **zámek**: Třeboň, Dačice, Nová Bystřice, Stráž nad Nežárkou nebo Chlum u Třeboně.

Venkov: zámek: Červená Lhota (viz příloha 1), Český Rudolec, Písečné, Jemčina, Pluhův Žďár, Dobrohoř, **zřícenina hradu:** Bílkov, Landštejn (viz příloha 1), Fuglhaus, Maříš, **hrad:** Krumvald (terénní náznaky), Beistein (terénní náznaky), Budeč (terénní náznaky), Vítkův Hrádek (terénní náznaky) nebo zámek Tůmův vrch (nepatrné zbytky zdí).

Na Jindřichohradecku najdeme také několik veřejně přístupných tvrzí nebo jejich terénních náznaků. Dominantou regionu je také *Schwarzenberská hrobka* v Domaníně (viz příloha 1).

MUZEA A GALERIE

Město: Muzeum Jindřichohradecka, Národní muzeum fotografie (Jindřichův Hradec), Letecké muzeum Viléma Götha v Dačicích, Městské muzeum a galerie Dačice, Stálá expozice Třeboňsko – krajina a lidé, Městské muzeum Slavonice, Muzeum samorostů Slavonice, nebo Muzeum tkalcovství Strmilov.

Venkov: Muzeum fosilií v Roseči, Letecké muzeum Deštná, Provaznické muzeum v Deštné, Muzeum čs. opevnění – Klášter II., Galerie ARCUS (Český Rudolec – Stojecín), Vesnické muzeum Kojákovice, Muzeum motorových kol – Horní Radouň, Galerie v Lásenici, Galerie Špejchar (Dolní Skrýchov) nebo Hračkolna – Lodhěřov.

3.2.3.2 POTENCIÁL PRO HLAVNÍ AKTIVITY VENKOVSKÉHO CR

CYKLOTURISTIKA

Jindřichohradecko má pro rozvoj cykloturistiky vhodné podmínky díky nepřilíh velkému převýšení, atraktivnímu přírodnímu prostředí s množstvím zajímavých míst a kulturních památek. Na území okresu Jindřichův Hradec je vyznačena poměrně hustá síť turistických značených tras v celkové délce 767 km. Každým rokem je značení rozšiřováno a síť cyklotras upravována. Nejzatěžovanější cyklostezky jsou rekonstruovány především díky dotacím získaným na jejich rozvoj.

V oblasti *Třeboňska* je nížinná krajina s lesy, rybníky, množstvím naučných stezek a hustou sítí polních a lesních cest. Rovinný terén je vhodný i pro začínající cyklisty. Směrem k *Jindřichovu Hradci* se terén více vlní a přibývá kopců. Vhodná pro cyklisty je také oblast přírodního parku *Česká Kanada*, především díky málo frekventovaným silnicím třetí třídy, často lemovanými alejemi stromů. V oblasti *podél česko-rakouských hranic* zahrnující Slavonice, Novou Bystřici, Chlum u Třeboně a České Velenice byla vyznačena rozsáhlá síť cyklotras. Výhodou je možnost projet se i na druhé straně hranice.

Jindřichohradeckem prochází mezinárodní trasa **Greenway Praha – Vídeň**. Je to síť cyklistických a pěších tras a stezek mezi Prahou a Vídní, které jsou vedeny tak, aby se vyhnuly silnicím s hustým provozem, ale nevynechaly nejdůležitější turistické atrakce (viz příloha 1).

V Jihočeském kraji funguje **dopravní systém CYKLOTRANS**, který zajišťuje turistům a cyklistům přepravu na linkách mezi atraktivními místy, snižuje individuální dopravu do výchozích míst, a tím se mj. snižuje zátěž silnic a množství zplodin z automobilů. České dráhy provozují přímo na nádraží **půjčovnu jízdních kol**.

PĚŠÍ TURISTIKA

Stejně jako u cyklistiky jsou pro pěší turistiku oblíbenými oblastmi Třeboňsko s charakteristickou krajinou a řadou naučných stezek, časté jsou výlety do okolí zámku Jemčina a navštěvovaná je i lesnatá oblast České Kanady, především okolí hradu Landštejn, Českého Rudolce a Slavonic. V letních měsících zde mohou turisté využít historického parního vlaku (viz příloha 1), parní lokomotivy pocházejí z let 1898 – 1958, mimo ně jezdí trasu celoročně motorové vlaky. Vlak jede přibližně 40 km rychlostí, proto turisté mají dostatek času prohlédnout si okolí, především přírodu České Kanady, kterou vlak projíždí. Úzkokolejky mohou využít i cyklisté, protože ve všech vlcích je povolena přeprava kol.

HIPOTURISTIKA

Od roku 2006 do roku 2008 probíhal projekt Turistika na koni, který byl realizován za podpory Evropské unie a Jihočeského kraje. Realizátorem byl obor Klubu českých turistů Jihočeského kraje – Turistika na koni. Po skončení projektu bylo v Jihočeském kraji vyznačeno téměř 1 000 km hipostezek, které mají napojení do krajů i do zahraničí a bylo zaregistrováno 120 stanic. Do budoucna je v plánu fungování občanského sdružení *Turistika na koni*, udržování stezek a stanic, vyznačování nových, jejich propagace a příprava map a katalogů.

Přehled stanic zapojených do projektu Turistika na koni na Jindřichohradecku: *Mlýn u splavu* (Vnorovice), *Statek Horní Dvorce*, *Jockey Club Malý Pěčín*, *Stáj Jindřiš*, *Hacur s.r.o.* (Nový Vojířov), *Quadrila* (Rodvínov), *U Dračice* (Klikov) a *Farma Alpaka* (Dobrá Voda u Číměře).

Člověk může na stanici přijet s vlastním koněm, nebo si koně může půjčit i s doprovodem. Na stanicích koně ustájí, dají mu krmení a vodu.

Hipostezky: jsou vedeny odněkud někam na rozdíl od vyjížďkových okruhů organizovaných řadou stájí. Umožňují zážitky z cesty přírodou, možnosti návštěvy historických památek a dalších zajímavostí kraje. Trasy jsou značeny bílým čtvercem s barevným „puntíkem“ uprostřed. Měly by vést mimo cyklostezky a rušná místa tak, aby nedocházelo k úleku koňů ani cyklistů apod.

Trasy vedoucí přes Jindřichohradecko:

Stežka Lány u Kunžaku – Maříž: (26 km) převážně zpevněné polní a lesní cesty.

Zajímavosti: Pfaffenschlag – keramická dílna Maříž, zaniklá středověká vesnice.

Trasa: Horní Dvorce – Strmilov – Jindřiš – Malíkov nad Nežárkou – Vydří.

Další trasy: Markéta (Písečné) – Neu Riegers, Chotoviny – Mešovice, Borovná – Mysletice – Kostelní Vydří – Bílkov, Bohuslavice – Cizkrajov – Chlumeč – Chvaletín.

VODÁCTVÍ

Nejoblíbenější řeky pro vodáky v regionu jsou řeka Nežárka i se svým levostranným přítokem Hamerským potokem a řeka Lužnice.

Lužnice: má **obvyklý začátek** v *Suchdole nad Lužnicí*, sjízdná je většinou celoročně, je zde dostatek tábořišť a za **nejhezčí úsek** je považována *Stará řeka*, podél jejího toku se rozprostírá stejnojmenná národní přírodní rezervace, kde je zákaz výstupu.

Nežárka: má **obvyklý začátek** v *Jarošově nad Nežárkou*, sjízdná většinou celoročně, nachází se zde množství jezů, ale jen některé z nich jsou sjízdné, za **nejhezčí úsek** se považuje úsek, nacházející se v CHKO Třeboňsko a umělý kanál *Pekárky*.

Hamerský potok: **obvyklý začátek** ve *Strmilově* u hráze rybníka Ratmírov, sjízdný je jen při vypouštění rybníků, jeho **nejhezčí úsek** je tam, kde prochází údolím a lesy.

RYBAŘENÍ

Region je přímo rájem pro rybáře. Rybařit lze na řekách i rybnících. Rybaření v revírech Českého rybářského svazu (ČRS) mohou provádět pouze jeho členové.

Revíry ČRS jsou řeky Nežárka, Lužnice, Nová řeka, Hamerský potok a Dračice.

Soukromé revíry: např. rybník Hejtman, Staňkovský, Nový Kanclíř, Podtrubí pod Ponědražským rybníkem, rekreační rybaření je možné i na rybníce Svět a Rožmberk.

Na každém rybníku platí jiná pravidla pro provozování rekreačního rybolovu. Při rekreačním rybaření nemusí být jedinec nutně držitelem rybářského lístku, stačí si zakoupit pověření k lovu na udici a sehnat potřebné náčiní.

Povolení: vydávají místní organizace ČRS a majitelé rybníků.

V podzimních měsících je možné zúčastnit se tradičního výlovu některého z rybníků, např. největšího rybníka Rožmberk (viz příloha 1).

LYŽOVÁNÍ

Na Jindřichohradecku jsou podmínky jak pro běžkování, tak pro sjezdové lyžování.

Běžkařské trasy: především v oblasti České Kanady, kde bývá přes 200 km upravených stop, ale najdeme je např. i na Třeboňsku.

Sjezdové lyžování: *Radíkov u Českého Rudolce* – sjezdovka 200 m, *Hradiště u Nové Bystřic* – sjezdovka 350 m, zasněžování, *Horní Radouň* – sjezdovka 300 m, zasněžování. Nedaleko Jindřichohradecka: *Lyžařský vlek Antotka* (Kamenice nad Lipou) – sjezdovka 250 m, *Mrákotín u Studené* – sjezdovka 200 m, dva vleky.

KOUPÁNÍ V PŘÍRODĚ

Koupání ve volné přírodě umožňuje na Jindřichohradecku mnoho rybníků např.: Třeboň – rybník Svět, Staňkov – Staňkovský rybník, Horní Pěna – *Pěněnský rybník*, Jemčina – *Velká Holná*, Kačlehy – *Kačležský rybník*, Suchdol nad Lužnicí – pískovny, Stráž nad Nežárkou – pískovny, Nový Vojířov – *Novomlýnský rybník*, Jarošov nad Nežárkou – *pískovna*, *Jindřiš* – *písková jezera*, Kunžak – *rybníky Komorník a Struhy*, Albeř – *rybník Osika*, Mosty – *rybník Zvůle*, Malý Ratmírov – *Ratmírovský rybník* atd.

3.2.3.3 MOŽNOSTI UBYTOVÁNÍ PRO VENKOVSKÝ CR

Kapacity ubytovacích zařízení do značné míry odrážejí turistickou atraktivitu regionu.

Hromadná ubytovací zařízení (HUZ): jsou zařízení s minimálně pěti pokoji nebo deseti lůžky sloužící pro účely CR. Ostatní ubytovací zařízení (*tzv. individuální*) nejsou do seznamu ČSÚ zařazována, mezi ně patří pronajímané byty, pokoje, ubytování na rodinných farmách sloužících agroturistice, chalupy a chaty.

Tabulka 1: Hromadná ubytovací zařízení Jihočeský kraj k 31. 12. 2012

		Hromadná ubytovací zařízení celkem	Hotel *****	Hotel, motel, *****	Hotel, motel, *****	Hotel, motel, *****	Hotel, motel, *****	Hotel, motel, *****	Hotel garni *****;****;***;*	Penzion	Kemp	Chatová osada	Turistická ubytovna	Ostatní hromadná ubytovací zařízení jinde neuvedená
Počet hromadných ubytovacích zařízení	Kraj celkem	987	2	31	105	22	11	13	363	118	61	54	207	
	České Budějovice	119	1	10	16	3	4	4	43	13	4	7	16	
	Český Krumlov	263	1	10	31	3	1	5	108	25	10	13	56	
	Jindřichův Hradec	190	.	4	13	5	3	2	73	36	11	9	34	
	Písek	77	.	2	7	4	.	1	16	11	13	4	19	
	Prachatice	179	.	2	22	6	1	.	72	9	7	14	46	
	Strakonice	59	.	.	5	1	1	1	17	11	7	3	13	
	Tábor	100	.	3	11	2	1	.	34	13	9	4	23	

Zdroj: ČSÚ, Statistická ročenka Jihočeského kraje, upraveno autorem

Okres Jindřichův Hradec má druhý největší počet hromadných ubytovacích zařízení v kraji, a tím i počet pokojů a lůžek (viz tab. 1). V návštěvě hostů těchto zařízení je na třetím místě za Českým Krumlovem a Českými Budějovicemi, tomu odpovídá i počet přenocování (Veřejná databáze, [online]).

K ubytování ve venkovském prostoru na Jindřichohradecku lze využít velkého množství penzionů, turistických ubytoven, chat, chalup a autokempů. Možné je také ubytování na farmách a ekofarmách.

VYBRANÁ MÍSTA PRO AGROTURISTIKU

Pomocí internetových portálů nabízejících ubytování, jako jsou *Prázdniny na venkově*, *Ubytování na farmě*, *Kudy z nudy* a *Česká pohoda*, bylo vybráno několik míst na Jindřichohradecku, vhodných pro agroturistiku a poté i pro ekoagroturistiku.

Sega Ranch – Kardašova Řečice, apartmá v country stylu, možnost vlastních stanů, **možnosti:** cyklistika, jízda na koni, vyjížděky na koňské bryčce, rybaření, možnost lovu, jízda na kánoích.

Penzion U Šteflů – Zahrádky, rodinný penzion, 3 apartmány, **možnosti:** cyklistika, rybaření, houbaření, kurzy lidových řemesel, jízda na koni.

Penzion Dvorce u Třeboně, apartmány, 2 až 3lůžkové pokoje, **možnosti:** rybaření, cyklistika, pozorování pastviny s kravami, mléčné výrobky od místního farmáře, typické třeboňské rybí speciality i vepřové a zabijačkové hody.

Pension Reithof – Studnice, apartmány, 2lůžkové pokoje, **možnosti:** rybaření, cyklistika, jízda na koni, nabídka týdenních výletů v kočovných vozech, lov zvěře.

Statek pod Javořicí – Světlá, 4lůžkové pokoje, **možnosti:** péče o koně a výuka základů jízdy na koni, výlety s bryčkou, houbaření, cyklistika, v zimě běžky.

Ubytování Bochníčkoví – Mutišov (Slavonice), samostatně stojící vejminek, 4 lůžka, **možnosti:** cyklistika, přírodní zahrada (ovoce, zelenina, byliny – pěstované bez chemických přípravků a květiny), houbaření, běžky.

Ubytování Za kapličkou – Domanín, statek s rodinnou atmosférou, apartmány a 4 až 6lůžkové pokoje ve venkovském stylu, **možnosti:** domácí zvířata (kočky, slepice, králíci a kachny), domácí moučníky a buchty, cykloturistika.

Farma Alpaka – Číměř (Nová Bystřice), přespání nad stájem, 2lůžkové pokoje, **možnosti:** vyjížděky na koni, ustájení koní, chov koní a lam Alpak.

Dvůr Hamr – Lužnice, zemědělská usedlost, 2 až 4lůžkové pokoje, **možnosti:** chov dobytka a prasat, práce na statku, rybaření, cykloturistika, v zimě běžky.

Farma Šašek – Pístina, rodinný penzion, 2 až 5lůžkové pokoje, **možnosti:** jízda na koni, práce na farmě, cyklistika, rybaření, camping na louce, rybí hody, zabijačka.

Ubytování na Ranči – Jarošov nad Nežárkou, apartmány pro 2 až 6 osob ve western stylu, **možnosti:** rybaření, cyklistika, sjíždění řeky Nežárky, chov koz a ovcí.

Bizon ranch – Rožnov, starobylý statek, 4 až 8lůžkové apartmány, **možnosti:** cykloturistika, rybaření, chov bizonů, steaky z bizona.

VYBRANÁ MÍSTA PRO EKOAGROTURISTIKU

Farma Václava Smolíka – Branná, rodinná farma, zaměřena na chov masného skoku plemene Aberdeen Angus, převážná část farmy je ekologicky obhospodařovaná, vlastní certifikaci BIO pro produkty: senáž, seno, ovce a skot. K farmě přísluší **penzion Mlýnský dvůr:** apartmány, 3 až 4lůžkové pokoje v selském stylu, **možnosti:** pozorování pastvin s volnými výběhy koní, ovcí a skotu, jihočeské speciality, cyklistika, rybaření, golf, jízda na koni, jízda na elektrickém býkovi, zapojení do zemědělských prací (čištění koní, krmení a značení jehňat).

Farma Hana Langová – Peníkov, soukromé hospodářství, ubytování v prostorách bývalého pivovaru s vlastním spacákem, možnost přespat na seně nebo postavit stany, **možnosti:** jízda na koni, cykloturistika, rybaření, pomocné práce na farmě (sklizeň sena, konopí), je zde chov koz a koní, možnost ochutnat ekologické potraviny (kozí sýr, mléko, tvaroh). Farma je členem Svazu ekologických zemědělců PRO-BIO.

Statek Horní Dvorce – Horní Dvorce, 5lůžkové apartmány, **možnosti:** je zde chov koní a ovcí, jízda na koni a její výuka, lze zakoupit produkty chovu ovcí v kvalitě bio. Od roku 2004 je hospodářství zařazeno do ekologického zemědělství.

Jan Houška H-Farma – Pístina, farma se nachází v CHKO, 15-20 lůžek, **možnosti:** rybaření, je zde chov skotu a ovcí.

Na Jindřichohradecku je alespoň 5 dalších ekofarem, které neposkytují ubytování, ale po předchozí domluvě je možnost prohlídky farmy.

3.2.4 ORGANIZACE CESTOVNÍHO RUCHU

Podporu cestovního ruchu v Jihočeském kraji zajišťují zejména dva subjekty: **Krajský úřad Jihočeského kraje**, který zajišťuje prostřednictvím Odboru vnějších vztahů a marketingu strategické plánování v oblasti rozvoje CR a **Jihočeská centrála cestovního ruchu**, jejíž náplní je především prezentace regionu na vybraných cílových trzích, správa informačního systému, ediční činnost, komunikace s podnikateli, zástupci obcí, měst apod. (Strategie rozvoje, [online]).

3.2.5 ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU

Na základě materiálů (*Program rozvoje Mikroregionu Jindřichohradecko na období 2011 – 2016, Aktualizace rozvojového plánu Třeboňska a akční plán pro rok 2005 a další období, Aktualizace rozvojové strategie mikroregionu Dačicko pro období 2012 – 2017 a Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013*) lze konstatovat tyto silné a slabé stránky a rozvojové cíle CR na Jindřichohradecku.

3.2.5.1 SILNÉ STRÁNKY:

- atraktivní zachovalá příroda a krajina (CHKO Třeboňsko, Česká Kanada, aj.),
- velké množství památek a zajímavostí, tradiční jihočeská architektura,
- dobré předpoklady pro rozvoj agroturistiky a hipoturistiky,
- blízké hranice a partnerství s Rakouskem,
- vyznačená síť cyklistických tras a cyklotrasa Greenways.

3.2.5.2 SLABÉ STRÁNKY:

- špatná kvalita místních komunikací a silnic II. a III. třídy (zejména v malých obcích),
- značné rozdíly mezi centrem a malými obcemi (infrastruktura, sociální vybavenost, doprava atd.),
- malá podpora místních podnikatelů,
- nedostatečný regionální marketing a úroveň řízení v cestovním ruchu,
- nedostatečná informovanost návštěvníků o možnostech cestovního ruchu,
- velká sezónnost cestovního ruchu,
- nedostatečná kapacita ubytování v obcích (mimo větší města).

3.2.5.3 ROZVOJOVÉ CÍLE:

• Zlepšení dopravní infrastruktury a obslužnosti

Především rekonstrukce místních komunikací a silnic II. a III. třídy v obcích.

• Údržba a obnova venkovské krajiny a zlepšení životního prostředí

Výsadba původních dřevin kolem cest a vodotečí a údržba a úprava veřejných prostranství, návsí, parků, dětských hřišť, sportovišť, odbahňování rybníků, údržba historických venkovských stavení atd.

• Vybudování infrastruktury a zlepšení podmínek pro rozvoj měkké turistiky

Budování, obnova a údržba sítě cyklotras, tras pro pěší a hipostezek a jejich postupné vybavení mobiliářem, budování naučných stezek a jejich vybavení

(informační tabule, atd.), vytyčení a označení zimních běžeckých tras, podpora rozvoje Jindřichohradeckých úzkokolejek, podpora rozvoje agroturistiky v menších obcích, podpora vzniku regionálních podnikatelských sítí s důrazem na agroturistiku, příprava integrovaných projektů rozvoje venkova a zajištění financí na jejich realizaci, omezení negativních vlivů turismu, zpracování územně plánovací dokumentace apod.

- **Zvýšení návštěvnosti**

Zvýšení propagace, důkladné zmapování nabídky kulturních a historických památek a zajímavostí, zlepšení informovanosti návštěvníků v terénu (informační tabule apod.), jednotné navigační značení, rozšiřování nabídky CR pro zimní období, zřízení turistického informačního centra pro celý region, zajištění společné marketingové strategie různých oblastí území a systému jednotné propagace.

- **Obnova lidových tradic v obcích regionu a jejich využití pro zatraktivnění regionu**

Podpora místních zvyků, podpora spolkového života v obcích, řemesel, lidových tradic, sportu a aktivit volného času, aktivity místní kultury (divadlo, hudba, spolková činnost). Organizace festivalů, pravidelných tradičních řemeslných trhů, workshopů a seminářů, spojených s ukázkami řemesel, akcí spojených s lidovými a církevními slavnostmi, akcí spojených s milníky „zemědělského roku“ (dožínky aj.), folklorních akcí apod.

- **Zlepšení podmínek pro rozvoj malého a středního podnikání:**

Podpora venkovského podnikání (řemesla a tradiční výroby apod.), zlepšení spolupráce a vzájemné informovanosti obcí a podnikatelů, semináře a poradenství pro místní podnikatele, podpora zvyšování odborné kvalifikace podnikatelů, podpora rozvoje přeshraniční podnikatelské a institucionální spolupráce, využití možnosti financování podnikatelských aktivit ze strany státu a EU.

- **Zlepšení organizačně technického potenciálu rozvoje regionu:**

Využívání metody LEADER, zakládání MAS (Místní akční skupiny), zpracování strategického programu LEADER, spolupráce v rámci mikroregionů a MAS a celková spolupráce jednotlivých obcí v oblastech, které mají bezprostřední vliv na rozvoj celého regionu.

LEADER: je část Programu rozvoje venkova (nástroj pro získání podpory poskytované Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova). Program rozvoje venkova tvoří 4 osy:

Osa I: *Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví.*

Osa II: *Zlepšování životního prostředí a krajiny.*

Osa III: *Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova:* obsahuje i podporu cestovního ruchu (vybudování ubytovacích zařízení, sportovních zařízení apod.).

Osa IV: *Leader:* pozitivní efekt plyne ze spojení různých subjektů (společenství občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy), které ve venkovském prostoru působí. Podpora je poskytována MAS, které splní kritéria přijatelnosti.

Program **Leader** je zaměřen především na zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením organizačních schopností subjektů působících na venkově.

MAS na Jindřichohradecku: *MAS Třeboňsko* (složené z MAS Veselko, Řečicko a Třeboňsko) a v plánu je vytvořit *MAS* složenou z obcí mikroregionu Dačicko a pravděpodobně i mikroregionu Jindřichohradecko a dalších obcí.

3.3 CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST TŘEBOŇSKO

Podle *Zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny* jsou chráněné krajinné oblasti (dále jen CHKO) rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení.

CHKO Třeboňsko se rozkládá převážně na území okresu Jindřichův Hradec, z menší části zasahuje do území okresu Tábor a České Budějovice. Zahrnuje 68 obcí, z nichž většina leží na její hranicích. Celková rozloha CHKO je cca 700 km².

CHKO Třeboňsko byla zřízena výnosem Ministerstva kultury ČSR v roce 1979 a od roku 1977 je i jednou z šesti českých biosférických rezervací vyhlášených v rámci programu Člověk a biosféra MAB UNESCO.

Na území CHKO je vyhlášeno celkem 34 ***zvláště chráněných území***: 5 v kategorii *národní přírodní rezervace*, 3 *národní přírodní památky*, 19 v kategorii *přírodní rezervace* a 7 *přírodních památek*.

Ptačí oblast Třeboňsko: byla vymezena nařízením vlády v roce 2004. Zahrnuje celkem 93,5 % rozlohy CHKO Třeboňsko. Cílem ochrany ptačí oblasti je zachování a obnova ekosystémů významných pro dané druhy ptáků v jejich přirozeném areálu rozšíření a zajištění podmínek pro zachování populací těchto druhů ve stavu příznivém z hlediska jejich ochrany. Předmětem ochrany je zde 19 druhů ptáků.

CHKO Třeboňsko představuje území v rovinaté krajině, které bylo po staletí ovlivňováno a kultivováno člověkem, a přesto si zachovalo mimořádně cenné přírodní hodnoty s pestrou škálou rostlinných a živočišných společenstev s řadou chráněných druhů. Člověk se na utváření krajiny Třeboňska podílel zejména úpravami vodních poměrů močálavité krajiny. Byl zde vytvořen dokonalý systém umělých stok a rybníků.

Z hlediska ochrany přírodního prostředí je CHKO rozdělena do tří zón:

1. zóna (centrální): zahrnuje nejcenější a nejméně poškozené části oblasti, chráněné většinou formou maloplošného zvláště chráněného území, pokrývá 5,4 % území. Veškerá činnost v této zóně musí být podřízena ochrannému režimu daného území (Správa CHKO, [online]). Individuální turistika v MZCHÚ (maloplošně zvláště chráněná území) po značených stezkách, cykloturistika po vyznačených trasách a zpevněných komunikacích. Výstavba nových rekreačních staveb včetně tábořišť je zde nežádoucí (Plán péče, [online]).

2. zóna (nárazníková): slouží jako ochranná zóna eliminující negativní vlivy okolního území na zónu centrální. Rozlohou tvoří 50,3 % území CHKO (Správa CHKO, [online]). Individuální turistika a cykloturistika jen po vyznačených trasách a zpevněných komunikacích s ohledem na režim MZCHÚ, agroturistika žádoucí ve stávajících objektech, bez výstavby nových sportovních areálů, rekreační stavby vzniklé rekonstrukcí stávající zástavby nesmějí snížit estetickou hodnotu krajinného rázu, bez terénních úprav a vzniku nových staveb v okolí (Plán péče, [online]).

3. zóna (přechodová): slouží rovněž k ochraně centrální zóny před vnějšími vlivy, regulační opatření v ní jsou mírnější než v zóně nárazníkové, zaujímá 44,3 % území CHKO. Je sem zařazena převážná většina zemědělsky obhospodařovaných ploch, lidských sídel, důležitých komunikací a míst s těžbou nerostných surovin (Správa

CHKO, [online]). Území je bez zvláštních limitů pro pohyb člověka s výjimkou motorových vozidel a MZCHÚ, nemělo by docházet k nové individuální i hromadné rekreační výstavbě mimo místa určená v územních plánech, rekreační stavby vzniklé rekonstrukcí stávající zástavby jsou limitovány nesnížením hodnoty krajinného rázu, stejně tak nové sportovní areály (Plán péče, [online]). Zonace CHKO viz příloha 1.

Obcím může přítomnost v CHKO Třeboňsko přinést značné komplikace spojené s legislativními omezeními, související s ochranou životního prostředí (Plán péče, [online]). Nadměrná ochrana přírody a krajiny v CHKO může limitovat ekonomický rozvoj území a omezovat rozvoj technické infrastruktury a různé rozvojové plány, především v oblasti výstavby (Aktualizace rozvojového plánu, [online]). Podle zákona (§ 12) je na území CHKO k činnostem, které by mohly snížit nebo změnit estetickou nebo přírodní hodnotu krajinného rázu, nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Nutné je omezovat průnik nové zástavby do volné krajiny, v menších sídlech a na přechodu do volné krajiny udržet tradiční formy vesnické zástavby charakteristické pro Třeboňsko (parcelace, půdorysné, hmotové a výškové řešení objektů, použité materiály, barevnost, použití zeleně atd.) (Plán péče, [online]).

CHKO Třeboňsko patří mezi nejatraktivnější oblasti CR v ČR. Hlavními atributy jsou výborné přírodní a kulturní podmínky, historické pamětihodnosti a rozvinuté lázeňství (Správa CHKO, [online]). Návštěvnost Třeboňska spadá pod tzv. sezónní CR, největší nárůst rekreatantů je v době letních prázdnin.

Odbornou péči o CHKO zajišťuje a státní správu ochrany přírody a krajiny vykonává *Správa CHKO Třeboňsko*. Tato správa je mimo jiné zodpovědná za to, aby aktivity související s rozvojem turistického ruchu nebyly v rozporu s ochranným statutem oblasti. Správa se aktivně podílí nejen na usměrňování podnikatelských záměrů, ale i na organizování těchto aktivit. Správa vítá aktivity, které jsou v souladu s územními plány jednotlivých obcí a které využívají stávající stavby a ty citlivě upraví v souladu s charakterem a krajinným rázem oblasti (Plán péče, [online]). Stejně tak zákon (§ 25) říká, že rekreační využití CHKO je přípustné, pokud nepoškozuje její přírodní hodnoty.

4 CÍL A METODIKA PRÁCE

4.1 CÍL PRÁCE

Předcházející část práce odráží snahu o vytvoření literární rešerše, která by měla být úvodem do dané problematiky. Jejím cílem bylo vymezit a charakterizovat venkovský prostor, cestovní ruch a jeho formy a především jeho potenciál a ukázat možný způsob hodnocení tohoto potenciálu. Dále měla objasnit pojem zelený cestovní ruch, popsat jeho jednotlivé formy, hlavně tedy venkovský cestovní ruch. Dále se zabývala rozvojem cestovního ruchu, uvedeny jsou jeho pozitiva, ale také negativa, informovala o udržitelném rozvoji a v neposlední řadě také o rozvoji venkova souvisejícího s cestovním ruchem. V další části práce bylo zmapováno Jindřichohradecko z hlediska jeho potenciálu pro venkovský cestovní ruch. Dále byly určeny slabé a silné stránky pro rozvoj tohoto cestovního ruchu na Jindřichohradecku a jeho rozvojové možnosti. V další kapitole byla stručně charakterizována CHKO Třeboňsko, ve které se nachází obec Pístitina.

Záměrem následující části práce je detailní analýza cestovního ruchu v obcích Zahrádky a Pístitina, které se obě nachází na Jindřichohradecku, ale každá v odlišných podmínkách z hlediska ochrany přírody. Tato část práce by měla porovnat potenciál těchto dvou obcí pro venkovský cestovní ruch a tím objasnit, zda je tento potenciál ovlivněn umístěním obce v CHKO. Dále by měla ukázat, jak je potenciál obcemi využíván, jaké formy turistiky se v obcích nacházejí a také to, jak cestovní ruch v obci hodnotí sami její obyvatelé a zda jsou nakloněni jeho dalšímu rozvoji.

4.2 HYPOTÉZY

Na základě podkladových materiálů byly stanoveny tyto hypotézy, které budou ověřovány terénním šetřením.

- V obou obcích je na dobré úrovni přírodní potenciál, a tím je splněna základní podmínka existence venkovského cestovního ruchu.
- Dá se předpokládat, že čím vyšší je stupeň ochrany území, tím vyšší potenciál pro cestovní ruch bude daná destinace mít (zde obec Pístitina v CHKO).
- Cestovní ruch zlepšuje v obci zaměstnanost a příjmy podnikatelů i obce.
- Přítomnost obce v CHKO omezuje podmínky života v obci a tím i rozvoj podnikání a cestovního ruchu.

4.3 METODIKA PRÁCE

Prvním krokem k vytvoření této diplomové práce bylo prostudování odborné literatury vztahující se k danému tématu, především tedy té, zabývající se venkovem a venkovským cestovním ruchem. Následně byly získané informace zpracovány do literární rešerše.

Pro zmapování potenciálu Jindřichohradecka pro venkovský cestovní ruch bylo využito především dat z internetových zdrojů, a to převážně z informačních center a obcí v okrese, z Českého statistického úřadu, Portálu regionálních informačních servisů (RIS) a portálů poskytujících ubytování na venkově atd. Využito bylo i turistických průvodců, propagačních materiálů, rozvojových dokumentů a v neposlední řadě i vlastních poznatků.

Cestovní ruch v obcích Zahrádky a Pístina byl analyzován pomocí deskriptivní případové studie, která má podat co nejkomplexnější popis jevu v dané lokalitě.

Obce byly vybrány na základě toho, že se obě nachází na území Jindřichohradecka, ale v odlišných podmínkách z hlediska ochrany, obec Pístina leží v CHKO Třeboňsko, kdežto Zahrádky nikoli. Obce mají podobný počet obyvatel a podobnou rozlohu katastrálního území.

Pro získání potřebných dat bylo využito těchto technik sociologického výzkumu: dotazníkové šetření, rozhovor pomocí návodu, neformální rozhovor, pozorování a také studium dokumentů. Charakteristiku těchto technik výzkumu podrobně popsal např. Hendl (1997).

Hodnocení potenciálu obcí pro cestovní ruch bylo provedeno také na základě určení potenciální rekreační plochy, podle metodiky popsané ve Vystoupil a kol. (2007) a na základě hodnocení přírodního a kulturního potenciálu podle metodiky, kterou popsal Bína (2002).

Dotazníkové šetření bylo uskutečněno kombinací písemného a osobního dotazování. V obci Zahrádky proběhlo již v roce 2012, a bylo součástí bakalářské práce „Turismus ve venkovském prostoru“ (Trčková, 2012). V obci Pístina probíhalo dotazování od září 2013 do února 2014. O vyplnění dotazníků byli v obcích požádáni náhodně vybraní respondenti, přičemž cílovou skupinou byli obyvatelé nad 15 let. Osobní dotazování probíhalo na přání respondentů, v některých případech proběhl s respondenty i neformální rozhovor. V obci Zahrádky bylo osloveno 53 respondentů,

pouze jeden oslovený odmítl dotazník vyplnit. V obci Pístina bylo vyplněno 45 dotazníků, což procentuálně odpovídá počtu dotazníků v obci Zahrádky vzhledem k počtu obyvatel. I v obci Pístina odmítl dotazníky vyplnit 1 oslovený. Získané dotazníky byly vyhodnoceny a výsledky následně přeneseny do grafů v programu Microsoft Excel (více v kap. 5.6).

Rozhovory pomocí návodu (se seznamem otázek, které je vhodné v rozhovoru probrat) byly uskutečněny s majiteli penzionů, vedoucí pracovníci výtvarné dílny v Zahrádkách a se starosty obou obcí. Informace byly čerpány také z dokumentů, jako jsou výroční zprávy, územní plány, závěrečné účty obcí, internetové stránky obcí a také ze stránek Českého statistického úřadu.

5 VÝSLEDKY A ANALÝZA CESTOVNÍHO RUCHU

5.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA MODELOVÝCH OBCÍ

5.1.1 OBEC ZAHRÁDKY

HISTORIE

První doložená zmínka o vesnici Zahrádky pochází z roku 1353, kdy jsou v Deskách brněnských zapsáni pánové Ctibor a Bořek ze Zahrádky, ale patrně již zmínka z roku 1292 o Zahrádčici se vztahuje na Zahrádky.

POLOHA A ROZLOHA

Obec Zahrádky ležící v okrese Jindřichův Hradec, je vzdálená přibližně 20 km východně od města Jindřichův Hradec, které je pro ni příslušnou obcí s rozšířenou působností. Obec Zahrádky se skládá z katastrálních území (k. ú.) Zahrádky a Horní Dvorce a její celková rozloha činí 8,19 km².

GEOLOGIE A PODNEBÍ

Obec leží na jižním okraji Českomoravské vrchoviny, v jejím geomorfologickém celku Javořícké vrchovině, a to konkrétně v jejím podcelku Novobystřické vrchovině. Průměrná nadmořská výška je zde 594 m n. m.

Obec se nachází v mírně chladném, vlhkém klimatickém regionu, což značí nižší průměrné teploty a více srážek (roční úhrn srážek 700-800 mm). Průměrná roční teplota je 5-6 °C. Léto je poměrně krátké, mírně chladné a vlhké, průměrné teploty v červenci dosahují 15-16 °C, jaro je dlouhé, mírně chladné, stejně jako je mírný podzim. Zima je dlouhá, mírná, s dlouhotrvající sněhovou pokrývkou.

VODSTVO

Obcí protéká Hamerský potok a jeho přítoky Kamenitý potok a Dvorecký potok. Najdeme zde několik rybníků: největší je rybník Korytník (cca 7 ha). Dále se zde nachází Šteflovy rybníky, Bábin rybník a další malé rybníčky v soukromém vlastnictví a 3 obecní rybníky.

OBYVATELSTVO

Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů z 26. 3. 2011 má v Zahrádkách trvalý pobyt 222 obyvatel, což je o 24 obyvatel méně než ze sčítání v roce 2001. Žen (115) zde žije o něco více než mužů (107).

Věk: jak můžeme vidět v tab. č. 2 nejvíce obyvatel je ve věkovém rozmezí 50-59 let, a téměř pětina celkového počtu obyvatel je starší 65 let.

Tabulka 2: Obyvatelstvo podle věku k 26. 3. 2011

		Celkem	muži	ženy
Obyvatelstvo celkem		222	107	115
z toho ve věku	0 - 14	29	10	19
	15 - 19	10	6	4
	20 - 29	23	13	10
	30 - 39	34	16	18
	40 - 49	19	9	10
	50 - 59	40	19	21
	60 - 64	26	14	12
	65 - 69	16	6	10
	70 - 79	16	11	5
80 a více let	9	3	6	

Zdroj: <http://vdb.czso.cz/sldbvo> [cit. 15. 9. 2013], upraveno autorem

Vzdělání: jak ukazuje tab. 3, převážnou část obyvatel tvoří občané, kteří mají střední vzdělání bez maturity nebo jsou vyučení a následují ti, co mají základní vzdělání.

Tabulka 3: Obyvatelstvo podle vzdělání k 26. 3. 2011

		Celkem	muži	ženy
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let		193	97	96
z toho podle stupně vzdělání	bez vzdělání	1	-	1
	základní včetně neukončeného	56	24	32
	střední vč. vyučení (bez maturity)	72	48	24
	úplné střední s maturitou	33	11	22
	nástavbové studium	7	2	5
	vyšší odborné vzdělání	2	2	-
	vysokoškolské	16	8	8

Zdroj: <http://vdb.czso.cz/sldbvo> [cit. 15. 9. 2013], upraveno autorem

Zaměstnaní: v obci je nezaměstnanost poměrně malá (4,8 %), ale jak můžeme vidět v tab. 4, prakticky polovinu obyvatel tvoří ekonomicky neaktivní (48 %). Někteří obyvatelé jsou zaměstnaní v obci, ale část musí za prací dojíždět mimo obec (35 %). Některé rodiny podnikají v obci, a to v oblastech: cukrářství a pekařství – Kolman Ivan, autodoprava – JK TRANS, pěstitelská pálenice a ovocný lihovar nebo soukromě hospodaří, což většinou spojují i s agroturistikou. V obci je také zemědělské družstvo, kde je zaměstnáno i několik občanů v důchodovém věku.

Tabulka 4: Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity 26. 3. 2011

		Celkem	muži	ženy	
Ekonomicky aktivní celkem		105	60	45	
v tom:	zaměstnaní	100	56	44	
	z toho podle postavení v zaměstnání	zaměstnanci	76	41	35
		zaměstnavatelé	3	2	1
		pracující na vlastní účet	9	7	2
	ze zaměstnaných	pracující důchodci	13	7	6
		ženy na mateřské dovolené	1	-	1
nezaměstnaní		5	4	1	
Ekonomicky neaktivní celkem		107	42	65	
z toho:	nepracující důchodci	60	26	34	
	žáci, studenti, učni	30	12	18	
Osoby s nezjištěnou ekonomickou aktivitou		10	5	5	

Zdroj: <http://vdb.czso.cz/sldbvo> [cit. 15. 9. 2013], upraveno autorem

5.1.2 OBEC PÍSTINA

HISTORIE

Nejstarší zmínka o obci pochází z roku 1397, kdy je obec uváděna jako zboží pánů z Hradce. Později patřila k panství Stráž nad Nežárkou. Po vymření rodu pánů ze Stráže změnila ještě několikrát majitele a v roce 1577 se jako součást Strážského panství dostala do rukou Viléma z Rožmberka. Obec je středověkého založení s dosud čitelnou původní půdorysnou strukturou.

POLOHA A ROZLOHA

Obec se nachází v okrese Jindřichův Hradec, ve vzdálenosti přibližně 15 km jihozápadně od města Jindřichův Hradec, které je příslušnou obcí s rozšířenou působností. Obec Pístina se skládá z 1 katastrálního území o celkové výměře 10,18 km².

GEOLOGIE A PODNEBÍ

Obec leží na východním okraji Jihočeské pánve, v jejím geomorfologickém celku Třeboňské pánvi a v podcelku Kardašorečické pahorkatině. Průměrná nadmořská výška je zde 458 m n. m.

Z hlediska klimatologického členění (dle Quitta) se obec nachází v mírně teplém klimatickém regionu MT 9. Průměrný roční úhrn srážek je 600-700 mm. Průměrné roční teploty se pohybují okolo 8-9 °C. Pro oblast je charakteristické dlouhé, teplé, mírně suché až suché léto. Průměrné teploty v červenci se pohybují mezi 17-18 °C. Přechodné období je krátké, s mírně teplým jarem a mírně teplým podzimem, zima bývá poměrně krátká, mírná a suchá, s krátkým trváním sněhové pokrývky.

VODSTVO

Do k. ú. Pístina velmi krátkými úseky zasahuje Nová řeka, která protéká po západním okraji k. ú. Dále obcí protékají menší vodní toky, na severu Stavištský potok a dále pak bezejmenné vodní toky, propojující kaskády rybníků. V Pístině se nachází poměrně velké množství rybníků. Největší rozlohu zauímají rybníky: Staviště (46 ha), Krásné pole (20 ha) a rybník Stav (11 ha). Dále v k. ú Pístina najdeme rybníky: Záhlinský, Zlato, Stávek, Herinkovský, Koralův, Vášů, Vašků, Šedlů, Housků, Starý Blažků, Nový Blažků, Starý, 4 rybníky Houškovy, Čekal, Nový, Nový u Bažantnice, Vítků a Koralovu sádku, které jsou v soukromém vlastnictví. Rybníky Heřmánků, Dolní a Horní návesní jsou ve vlastnictví obce.

OBYVATELSTVO

Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů z 26. 3. 2011 má v obci Pístina trvalý pobyt 189 obyvatel, což je o 21 obyvatel víc než ze sčítání roku 2001. V obci žije poměrně více žen (125) než mužů (64).

Věk: jak je patrné z tab. č. 5, nejvíce obyvatel je ve věkovém rozmezí 44-49 let a devítina z celkového počtu obyvatel je starší 65 let.

Tabulka 5: Obyvatelstvo podle věku k 26. 3. 2011

		Celkem	muži	ženy
Obyvatelstvo celkem		189	64	125
z toho ve věku	0 - 14	14	6	8
	15 - 19	5	3	2
	20 - 29	22	11	11
	30 - 39	27	6	21
	40 - 49	44	12	32
	50 - 59	39	11	28
	60 - 64	17	4	13
	65 - 69	7	4	3
	70 - 79	10	5	5
80 a více let	4	2	2	

Zdroj: <http://vdb.czso.cz/sldbvo> [cit. 15. 9. 2013], upraveno autorem

Vzdělání: největší podíl tvoří občané, kteří jsou bez vzdělání, následují občané se základním vzděláním a střední školou s maturitou (viz. tab. 6).

Tabulka 6: Obyvatelstvo podle vzdělání k 26. 3. 2011

		Celkem	muži	ženy
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let		175	58	117
z toho podle stupně vzdělání	bez vzdělání	49	-	49
	základní včetně neukončeného	33	6	27
	střední vč. vyučení (bez maturity)	29	19	10
	úplně střední s maturitou	30	13	17
	nástavbové studium	3	2	1
	vyšší odborné vzdělání	1	-	1
	vysokoškolské	5	3	2

Zdroj: <http://vdb.czso.cz/sldbvo> [cit. 15. 9. 2013], upraveno autorem

Zaměstnaní: v obci nadpoloviční většinu (54 %) z celkového počtu obyvatel tvoří ekonomicky neaktivní, jak je patrné z tab. č. 6. Nezaměstnanost v obci je 8,2 %. Více než polovina zaměstnaných obyvatel (59 %) musí za prací dojíždět. Pracovní příležitosti v obci poskytuje zemědělské družstvo a Ústav sociální péče. V obci je několik soukromých podnikatelů, podnikajících v oblastech: pokrývačství, tesařství, malířství, lakýrnictví a natěračství, kovářství a podkovářství, kompletační a dokončovací práce, zámečnictví a zahradní architektura. Dále je v obci několik místních soukromých zemědělců, kde někteří spojují činnost s agroturistikou a někteří nabízejí krátkodobou smluvní práci.

Tabulka 7: Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity 26. 3. 2011

		Celkem	muži	ženy	
Ekonomicky aktivní celkem		61	29	32	
v tom:	zaměstnaní	56	25	31	
	z toho podle postavení v zaměstnání	zaměstnanci	44	16	28
		zaměstnavatelé	-	-	-
		pracující na vlastní účet	9	7	2
	ze zaměstnaných	pracující důchodci	18	3	15
		ženy na mateřské dovolené	1	-	1
nezaměstnaní		5	4	1	
Ekonomicky neaktivní celkem		103	20	83	
z toho:	nepracující důchodci	82	11	71	
	žáci, studenti, učni	12	5	7	
Osoby s nezjištěnou ekonomickou aktivitou		25	15	10	

Zdroj: <http://vdb.czso.cz/sldbvo> [cit. 15. 9. 2013], upraveno autorem

5.2 VYBAVENOST OBCÍ

5.2.1 OBEC ZAHŘÁDKY

5.2.1.1 TECHNICKÁ VYBAVENOST

Obec je elektrifikována, plynofikována je od roku 1999. Prakticky všechny domy byly napojeny na veřejný obecní vodovod, od roku 2002 je v obci v provozu oddílná kanalizace a kořenová čistírna odpadních vod.

DOPRAVA

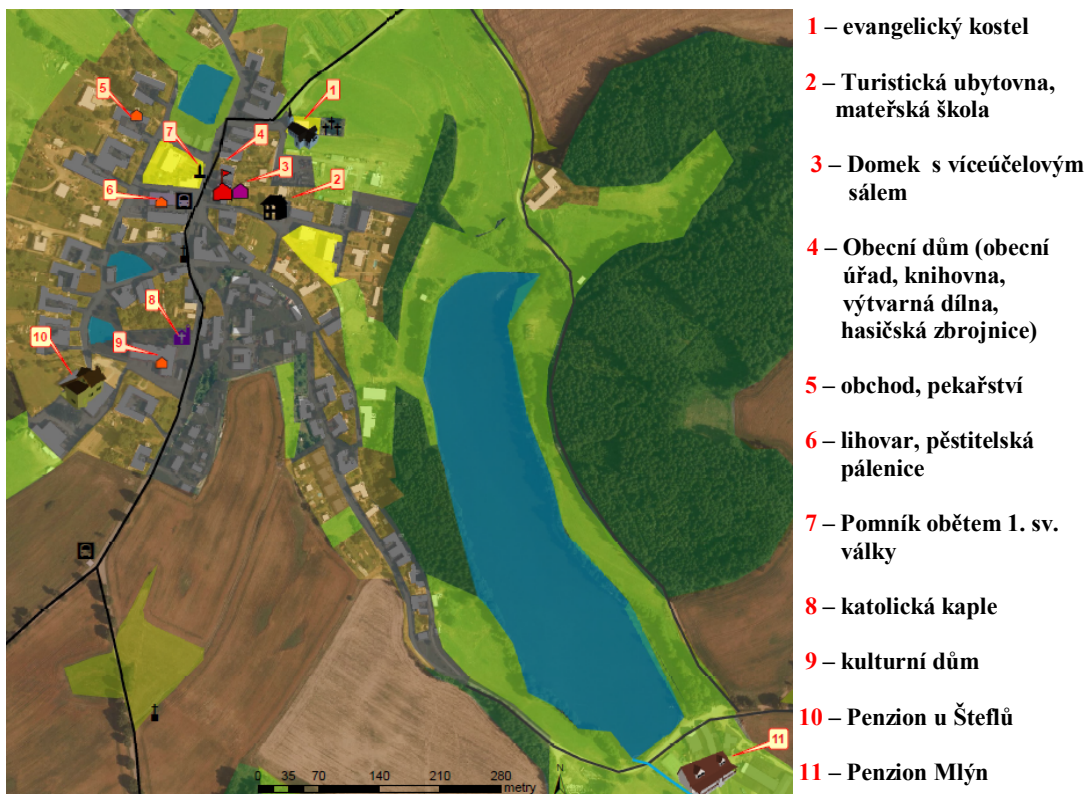
Prochází zde jen málo frekventované **Silnice III/13415** (Panské Dubenky – Palupín – Strmilov) a **Silnice III/13416** (Bořetín – Zahrádky). Co se týče veřejné dopravy, je obec závislá na autobusové dopravě, která byla v posledních letech značně minimalizována, autobusy do obce jezdí z Jindřichova Hradce, Počátek a Studené, ale hustota spojů a jejich rozložení v čase je nevyhovující. Vlakové nádraží je vzdáleno 11 km, a proto jsou občané při dojíždění za prací nuceni používat především osobní automobily. S dopravou k lékaři místním obyvatelům vypomáhá obecní mikrobusek, v pátek a neděli si jej mohou sjednat i turisté pro odvoz z nádraží.

5.2.1.2 OBČANSKÁ VYBAVENOST

Jak je patrné z obrázku 3, obec disponuje Obecním domem, ve kterém se nachází obecní úřad, knihovna s veřejným internetem, sál, hasičská zbrojnice a výtvarná dílna. V obci je také pro různé aktivity k dispozici sezónní „Domek“ s malým víceúčelovým sálem. Dále je obec vybavena mateřskou školou, pekařstvím spojeným s malým obchodem, funkčním evangelickým kostelem s hřbitovem a také katolickou kaplí, která ovšem není využívána. Nevyužit také zůstává zchátralý objekt bývalé prodejny Jednota, který je v soukromém vlastnictví. Kulturní dům, který vyhořel, byl v nedávné době přestavěn na byty a garáže.

Obrázek 3: Mapa obce Zahrádky – vybavenost obce

Zdroj: vlastní zpracování, vytvořeno v programu ArcGIS Desktop 10

SPOLEČENSKÝ ŽIVOT

Obecní kroniky dosvědčují pestrý společenský život v období první republiky, a to ochotnické divadlo, slavnosti několikrát do roka atd., postupně byl ovšem utlumen. V obci se v současné době pravidelně pořádá: Vítání občánků, Zahrádecká pouť drakiáda, adventní koncert, ve vánočním období několikadenní výstava sbírky betlémů, již po jedenácté se uskutečnil silvestrovský výstup na Mackův kopec a celoročně poskytuje své služby Výtvarná dílna Zahrádky (viz příloha 2).

5.2.1.3 ORGANIZACE, SDRUŽENÍ A ČLENSTVÍ OBCE

Obec Zahrádky je od roku 1998 členem *Spolku pro obnovu venkova*. Jedná se o nevládní neziskovou organizaci, jejímž posláním je přispívat k rehabilitaci venkova, k obnově a prohloubení společenského a duchovního života na venkově, motivovat občany žijící na venkově k dobrovolné aktivitě, napomáhat vzniku a činnosti místních a regionálních sdružení apod. Spolek sdružuje zástupce obcí, orgánů územní samosprávy, zemědělců, venkovských mikroregionů a skupin pro místní akce atd. (Stanovy spolku, [online]).

Zakládajícím členem *občanského sdružení Greenways Praha – Vídeň* se obec stala v září 2001. Přímo obcí prochází trasa *Greenway řemesel a vyznání*, která je místní

trasou Greenways Praha – Vídeň. V letech 2003 – 2005 byly s grantovou podporou Jihočeského kraje, kraje Vysočina a Nadace Partnerství vyznačeny její Křemešnická, Javořická, Velkolhotecká, Pelhřimovská a Kamenická větev. Javořická větev (56 km) vyznačena r. 2003 prochází Zahrádkami, kde je Výtvarná dílna. Greenway řemesel a vyznání vymyslelo, zřídilo a provozuje *občanské sdružení Na dobrých cestách*, které má sídlo v Zahrádkách. Sdružení je samostatnou právnickou osobou sdružující subjekty, které mají zájem pečovat o turistický rozvoj v souladu s koncepcí udržitelného života (Na dobrých cestách, [online]).

Dále v obci funguje *Základní organizace Českého svazu žen (ZO ČSŽ)*, která každoročně pořádá několik akcí pro děti (pohádkový les, diskotéku, karneval atd.) a také pečuje o veřejná prostranství v obci. Dále *Zahrádecký spolek, o. s.*, založený v roce 1996, který pro svoji činnost získal řadu grantů, kterými pomohl mj. realizovat projekt Výtvarné dílny Zahrádky. V obci působí také *YMCA Strmilov, o. s.* (Křesťanské sdružení mladých lidí) a také *Sbor dobrovolných hasičů* (pořádá soutěže a zábavná odpoledne ve spolupráci s ZO ČSŽ).

5.2.1.4 KONCEPČNÍ DOKUMENTY

Místní program rozvoje obce Zahrádky vznikl na základě metodických materiálů Programu pro obnovu vesnice a Spolku pro obnovu venkova. Schválen byl v prosinci roku 1995, jeho aktualizace byla přijata zastupitelstvem obce v srpnu 2005. *Územní plán Zahrádek* byl vyhlášen obecně závaznou vyhláškou v roce 1997. Je v něm zakotvena možnost budoucí výstavby občanské vybavenosti, např. sportovně rekreačního areálu, vodojemu a větrné elektrárny. *Plán územního systému ekologické stability* byl pro obec zpracován v květnu roku 2000. *Komplexní pozemkové úpravy* byly v obci dokončeny v roce 2002.

5.2.1.5 PROPAGACE

Obec má své internetové stránky www.zahradky.cz. Zahrádky mají také své pohlednice. V roce 1995 byl vybrán znak obce (viz příloha 2). V obci je vedena kronika a k dispozici je stálý panel „z historie obce“ a trvalá celoroční výstava fotografií ze života obce, umístěná ve vstupním prostoru Obecního domu. Od r. 1995 měsíčně vychází Zahrádecký zpravodaj.

5.2.2 OBEC PÍSTINA

5.2.2.1 TECHNICKÁ VYBAVENOST

Obec je plně elektrifikována, není plynofikována, ale je navrženo napojení na plynovod Stráž nad Nežárkou. V obci je vybudován veřejný vodovod a v roce 2012 došlo k rozšíření stávající kanalizace a k výstavbě mechanicko-biologické čistírny odpadních vod.

DOPRAVA

Obec je poměrně dobře přístupná. Přímo obcí prochází málo frekventovaná **Silnice III/1532** (Lutová – Stříbřec – Stráž nad Nežárkou), která se napojuje na **Silnice I/34** (České Budějovice – Jindřichův Hradec – Havlíčkův Brod – Svitavy), ta prochází jen krátkým úsekem nezastavěného území obce. Veřejná doprava je v obci zajišťována pouze autobusovou dopravou. V přímém autobusovém spojení je obec se Stráží nad Nežárkou, Jindřichovým Hradcem a obcemi Příbraz, Stříbřec a Lásenice. Hustota spojů a časové rozložení je nevyhovující, a proto je obyvateli využívána jen zřídka, ti k vyjíždění mimo obec používají převážně osobní automobily. Nejbližší vlaková zastávka je vzdálena 10 km v městě Třeboň, další 14 km v Jindřichově Hradci.

5.2.2.2 OBČANSKÁ VYBAVENOST

V budově obecního úřadu se nachází i obecní knihovna s možností internetu pro veřejnost. Přímo v obci je obchod se smíšeným zbožím, který je ale otevřený pouze v určenou dobu, jen několikrát za týden. Především v letní sezoně, funguje v obci malá rodinná hospůdka U Psí Tlamy. Pro různé aktivity zapůjčuje obec společenskou místnost, a to jak obyvatelům obce, tak turistům. V obci se dále nachází hasičská zbrojnice, dvě hřiště, kaple sv. Kateřiny a Ústav sociální péče. Vybavenost obce je zachycena na obrázku 4.

Obrázek 4: Mapka obce Pístina – vybavenost obce

- 1 – Ústav sociální péče
- 2 – kaple sv. Kateřiny
- 3 – hasičská zbrojnice
- 4 – Obecní dům (obecní úřad knihovna)
- 5 – obchod
- 6 – společenská místnost
- 7 – sezónní hostinec
- 8 – Penzion U Houšků
- 9 – pomník obětem 1. sv. války
- 10 – Penzion Pístina
- 11 – Selský statek
- 12 – Rybářská bašta Haltýř

Zdroj: vlastní zpracování, vytvořeno v programu ArcGIS Desktop 10

SPOLEČENSKÝ ŽIVOT

Obec se snaží udržovat zdejší společenský život pořádáním pravidelných akcí, které mají už několikaletou tradici. Pravidelně se koná: rozsvícení vánočního stromu a adventní zastavení v kapli sv. Kateřiny, masopust, stavění a kácení májky, sportovní den, dětský den a Zdislavská pouť. Dále se v obci konají akce jako Setkání rodáků a přátel obce, rybářské soutěže a taneční zábavy (viz příloha 2). Už téměř tradičně se v obci koná festival různých hudebních stylů Stodola a v nedávné době proběhlo v obci hudební vystoupení skupiny Brutus. Různé akce jsou také pořádány ústavem sociální péče a bývají určeny i pro širokou veřejnost z řad občanů obce.

5.2.2.3 ORGANIZACE, SDRUŽENÍ A ČLENSTVÍ OBCE

Obec Pístina je členem *Svazku obcí regionu Třeboňsko (SORT)*, založeného roku 1995. Je to dobrovolný svazek 24 obcí v okrese Jindřichův Hradec, jeho cílem je sociálně-ekonomický rozvoj Třeboňska a likvidace odpadů. V roce 2001 SORT přijal

Program sociálního a ekonomického rozvoje regionu Třeboňsko, v roce 2005 proběhla jeho aktualizace a vznikl Aktualizovaný rozvojový plán Třeboňska a akční plán pro rok 2005 a další období.

Obec Pístina patří stejně jako všechny obce SORT do obecně prospěšné společnosti **Místní akční skupina Třeboňsko o.p.s.**, která byla založena v roce 2004. Členství v této skupině mají 4 svazky obcí (Svazek obcí regionu Třeboňska, Vitorazska, Řečicka a Jindřichohradecka-západ), členy je 25 podnikatelských subjektů, 2 příspěvková organizace, 1 nezisková organizace a 1 veřejně výzkumná instituce. Prvotním impulsem jejího vzniku byla potřeba aktivního partnerství měst a obcí, neziskových organizací, podnikatelských subjektů a občanů v otázkách rozvoje venkova.

Obec je také členem v dobrovolném svazku obcí **Vodovod Hamr**, který se zabývá úpravou a rozvodem pitné a užitkové vody, odváděním a čištěním odpadních vod.

V obci působí **Sbor dobrovolných hasičů**, který je za podpory obce iniciátory mnoha akcí (hasičské soutěže O pohár starosty Pístitiny, masopustní průvod, taneční zábavy, stavění máje, sportovní den a další).

Dále v obci vzniklo občanské sdružení s názvem **Přátelé vepřové pečínky**, jež má za hlavní cíl zachování národní kulturní tradice domácí zabijačky, udržení kulturní tradice opékání selete, upřednostňování vepřové pečínky z domácích, ekologických a permakulturních chovů. V další řadě pak pořádání kulturních a společenských akcí s vepřovou tematikou a zvelebování obce. V obci působí **Římskokatolická farnost Stráž nad Nežárkou**.

5.2.2.4 KONCEPČNÍ DOKUMENTY

Obec má vypracovaný **Územní plán obce Pístina**, který nabyl účinnosti 1. 1. 2006 a řeší např.: možnost výstavby rodinných domků v severní lokalitě obce a výstavbu sportovního hřiště. V roce 2015 by měl být nahrazen novým, ale předpokládá se prodloužení platnosti stávajícího až do roku 2020. **Územní systém ekologické stability** pro k. ú. Pístina byl zpracován v roce 1994 v rámci širšího území – Generelu lokálního systému ekologické stability Stráž nad Nežárkou – Novosedly nad Nežárkou. V roce 2013 je v k. ú. Pístina předpokládáno zahájení **komplexních pozemkových úprav**.

5.2.2.5 PROPAGACE

Obec má své internetové stránky *www.pistina.cz*. Znakem obce je zlatý štít se zlomeným kolem sv. Kateřiny v modré barvě a nad ním modrá růže se zlatým semeníkem a zelenými kališními lístky, v podobném stylu je i vlajka obce viz příloha 2). Obec zajišťuje vedení kroniky a vychází občasník *The Pistina time*. V obci je také umístěn informační panel pro turisty.

5.3 MOŽNOSTI PRO TURISTIKU

5.3.1 OBEC ZAHRÁDKY

5.3.1.1 UBYTOVÁNÍ A STRAVOVÁNÍ

V obci Zahrádky si mohou turisté vybrat ubytování hned z několika možností:

- **Turistická ubytovna Zahrádky**

Ubytovna je ve vlastnictví obce a byla otevřena v r. 1999 spolu s výtvarnou dílnou. Provozována je celoročně, k dispozici je 7 pokojů s celkovou kapacitou 37 lůžek a její umístění v zahradě umožňuje postavení si vlastního stanu. Zdejší jídelna, umožňuje celodenní stravování, ale vlastní vaření zde není možné. Na ubytovně je připojení k internetu, bezplatná úschovna kol a parkování.

V roce 2011 poklesl počet ubytovaných (280 hostů) téměř o 10 % oproti roku 2010. Ubytovna je jen málo propojena s výtvarnou dílnou, i když od roku 2010 se podíl ubytovaných klientů výtvarné dílny zvýšil. Ubytování zde často vyhledávají lidé, kteří v okolí pracují (pracovníci v lese, ve stavebnictví apod.). V roce 2011 byla zaznamenána i menší poptávka po stravování (o 22 % oproti r. 2010). Hostům ubytovny bylo vydáno 20 % jídel, zbytek jiným strážníkům (senioři, MŠ Zahrádky, místní podnikatelé apod.). Hospodaření turistické ubytovny skončilo stejně jako v r. 2010 ztrátou v částce převyšující 200 000 Kč. Velký rozdíl ve výši nákladů a výnosů je způsoben podle provozní pracovnice ekonomickou situací a také přechodem na nové účetnictví. Prostředí ubytovny viz příloha 2.

- **Penzion U Šteflů**

Umožňuje celoroční ubytování ve 3 apartmánech (celkem 11 lůžek), které jsou umístěny v podkroví zrekonstruované obytné části rodinné farmy. Všechny apartmány jsou zařízeny vlastními kuchyňskými kouty, což umožňuje vlastní vaření. Ke statku náleží lesy, v nichž se dá houbařit nebo sbírat borůvky. K farmě

přiléhají pastviny s pasoucím se dobyt看em a také soustava rybníků, u kterých mohou návštěvníci rybařit nebo pozorovat jejich podzimní výlovy. Na statku také žijí domácí zvířata: pes, kočky, krávy a slepice, což vytváří vhodné podmínky pro agroturistiku. Součástí farmy je také zahrada a krytý krb. Turisté mají možnost hrát stolní tenis nebo si vypůjčit drobné sportovní náčiní a 2 horská kola. V současné době probíhá rozšiřování penzionu o společenskou místnost a další apartmán. Nejvíce hostů je zde ubytováno v průběhu léta a také v květnu, jejich pobyty jsou převážně týdenní. Prostředí penzionu je vidět v příloze 2.

• **Penzion Mlýn**

Nabízí celoroční ubytování v jedno-, dvou- a čtyřlůžkových apartmánech (celkem 48 lůžek). Stravování je zajištěno ve společné jídelně formou snídaně a večeře. Součástí penzionu je víceúčelové hřiště, kde se dá hrát volejbal, tenis, nohejbal apod. Je zde také zahrada s grilem. U penzionu se nachází rybník Korytník, kde je možnost koupání, nebo zapůjčení loďky, ale především rybolovu (za poplatek obdržení rybářského lístku). Na rybníce se poslední 3 roky pravidelně konají rybářské závody, a to několikrát do roka. Podle majitelů je největší nápor turistů v létě, kdy jsou ubytovací kapacity většinou zaplněny. V zimním období se návštěvníci zdrží převážně jen přes noc, z důvodu různých školení a podnikových akcí. V období od dubna do listopadu zde zaznamenávají návštěvy rybářů. Majitelé soukromě hospodaří, a tak může být pobyt spojen s agroturistikou. Prostředí penzionu viz příloha 2.

DOMY SLOUŽÍCÍ K REKREACI

V obci se nachází celkem 124 domů z toho 52 neobydlených. Neobydlených domů z důvodu, že slouží pouze k rekreaci je 40 (Sčítání lidu, [online]). U většiny těchto domů zde majitelé pobývají pouze v létě a na zimu odjíždějí do měst. Některé z nich jsou na prodej.

5.3.1.2 VÝTVARNÁ DÍLNA

Je dominantou cestovního ruchu v obci. Vznikla v roce 1999 jako modelový projekt obnovy venkova s podporou Programu obnovy venkova, Nadace rozvoje občanské společnosti, Nadace partnerství a řady sponzorů. Byla založena, zřízena a je provozována obcí a má napomáhat rozvoji života v obci, užívat a udržovat obecní nemovitosti a vytvářet pracovní příležitosti. Podle vedoucí pracovnice dílny je stále patrnější slabinou dílny pevné organizační začlenění dílny do obce, nemůže být např.

členem v aktivních strukturách v regionu a nemůže hledat různé druhy podpory pro svoji činnost, včetně grantové. Volnější vztah by tato omezení zmenšil a byl by oboustranně výhodnější.

Dílna nabízí celoročně kurzy výtvarných a rukodělných dovedností, a to víkendové nebo i týdenní, ty obsahují několik volných odpolední, a tak poskytují prostor návštěvníkům poznat okolí obce. Kurzy jsou pro skupiny cca 5-12 osob a jsou vedeny odbornými lektory. Nabízené kurzy jsou např.: patchwork, košíkářství, ozdoby ze slámy, drátkování, paličkování, batika a mnoho dalších (viz příloha 2).

V roce 2011 bylo uspořádáno **56 kurzů**, kterých se zúčastnilo **468 klientů**. Klientelu tvoří z 56 % děti, 43 % ženy a 1 % muži. Pokud jde o bydliště klienta, roste od roku 2002 regionální význam. Poslední roky má návštěvnost dílny klesající charakter, což je podle vedoucí pracovnice dílny způsobeno patrně tím, že se čím dál více začíná projevovat vliv konkurenčních dílen v okolí.

Financování: v roce 2011 skončila dílna ztrátou, která činila přes 65 000 Kč, k tomu je nutno říci, že materiál na skladě k 31. 12. 2011 převyšoval hodnotu 71 000 Kč. Velké rozdíly ve výši nákladů a výnosů jsou způsobeny přechodem na nové účetnictví zřizovatele organizační složky Obce Zahrádky. Pro rok 2011 se nepodařilo uspět ani s jednou ze dvou žádostí o dotace. Všechny náklady zůstaly tedy plně v nákladech dílny. Vysokou úsporou je lektorské vedení řady kurzů přímo pracovníci výtvarné dílny. Od roku 2012 nejsou tištěny propagační letáčky, nabídka kurzů je inzerována pouze na internetu.

5.3.1.3 KRAJINA, VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ A TURISTICKÉ AKTIVITY

Zahrádky leží v relativně nepoškozené, klidné krajině, kde přibližně 24 % tvoří lesy, 25 % trvalé travní porosty, 40 % orná půda a 3 % vodní plochy (viz obrázek 5). V programu rozvoje obce Zahrádky bylo vybudování hezkého a funkčního prostředí středu obce, realizace tohoto záměru byla dokončena roku 2002, kdy na čtyřech prostranstvích byla vysazena zeleň, umístěny sochy a lavice, kamenná fontána, vybudovány pěšiny a v roce 2003 byly instalovány kamenné nášlapné sluneční hodiny před Obecní dům. Uplynulo však již několik let, a tyto úpravy začínají chátrat a vyžadují obnovu.

Cyklistika a pěší turistika: zdejší terén je mírně kopcovitý, výhodnější pro zdatnější cyklisty. Obcí prochází *cyklotrasa 1113 Jindřichův Hradec - Telč* a již zmíněná *Greenway řemesel a vyznání*. Turistické značky zelená a modrá spojují Javořici s

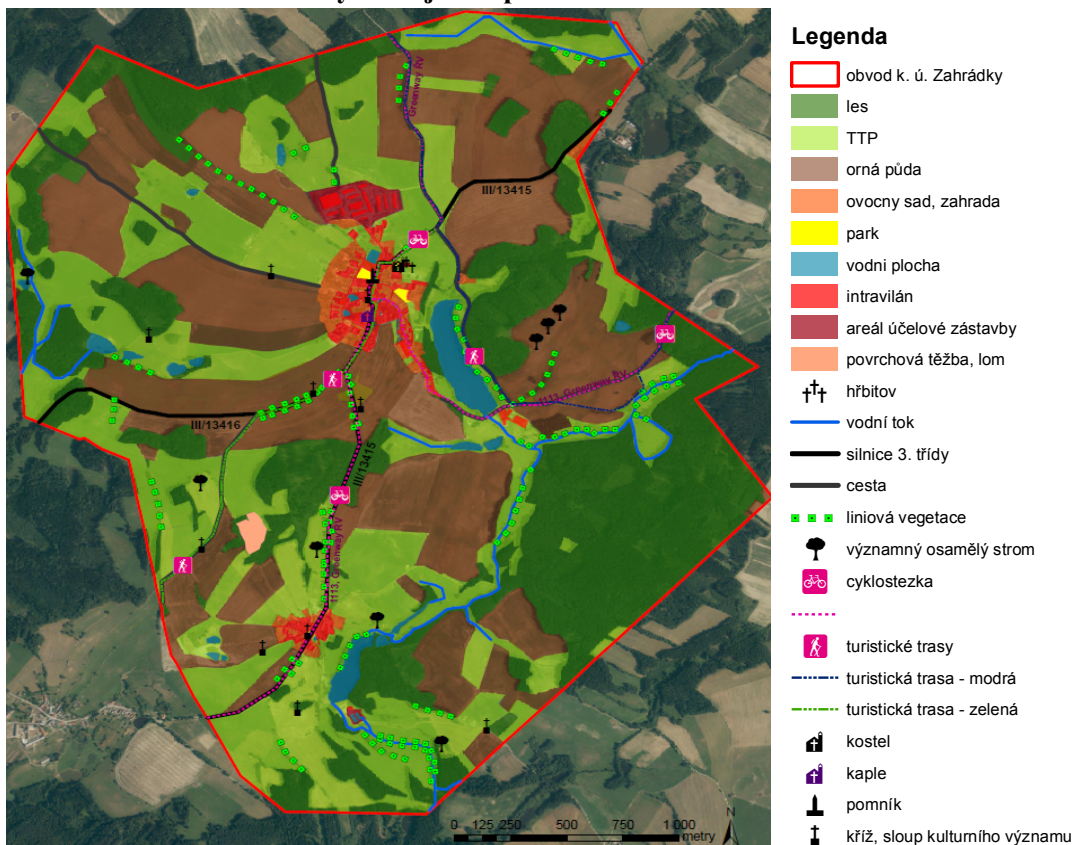
J. Hradcem a Žirovnici, v obci jsou umístěny směrníky a velká turistická mapa. Zdejší krajina vyzívá k procházkám a lesy jsou podle místních obyvatel vhodné pro sběr hub a lesních plodů.

Koupání: v obci se lze koupat pouze v rybníku Korytník, který je ale vhodný spíše k rybaření. Jiná místa vhodná ke koupání jsou v okolí cca 6 až 10 km.

Jízda na koni: je po dohodě možná v 2 km vzdálené vesnici Horní Dvorce, kde je statek s chovem koní.

Přímo v místě nejsou žádné **historické památky**, ale v okruhu 20-30 km je jich velké množství, a to i dalších zajímavých míst. **Vodáctví:** v nejbližším okolí není žádná vhodná řeka pro vodáctví. **Zimní sporty:** oblast je vhodná pro běžecké lyžování, sjezdové lyžování je možné na sjezdovce ve 13 km vzdáleném Mrákotíně. Po zamrznutí lze k bruslení využít místní rybníky.

Obrázek 5: Obce Zahrádky – krajina a potenciál

Zdroj: vlastní zpracování, vytvořeno v programu ArcGIS Desktop 10

5.3.2 OBEC Pístina

5.3.2.1 UBYTOVÁNÍ A STRAVOVÁNÍ

V obci jsou tyto možnosti pro ubytování turistů:

● Penzion – Pístina

Jedná se o rodinný penzion, který vznikl rozsáhlou rekonstrukcí původní zemědělské usedlosti z počátku 16. století. K dispozici je zde 17 pokojů s kapacitou 54 lůžek. Součástí penzionu je malý kemp se základním vybavením pro 5 stanů. Stravování je možné zvolit formou polopenze nebo pouze snídaně. Penzion disponuje vlastním parkovištěm a hosté mohou využívat hřiště, které je v areálu penzionu, posezení v zahradě a pergolu s grilem. V penzionu je možnost vypůjčení sportovních potřeb (kola, badminton, tenis). Dále hosté mohou využít připojení k internetu, pračku, úschovnu kol a společenskou místnost, vybavenou TV a barem, kde je možnost zahrát si šipky, nebo si zapůjčit společenské hry.

Majitel penzionu obhospodařuje 23 ha půdy a 30 ha rybníků. V blízkosti penzionu chová koně, prasata, krávy, drůbež, psa a kočky, proto může být pobyt v penzionu spojen s agroturistikou. Nabízena je i možnost práce na farmě, možnost výcviku jízdy na koni a vyjížděky do terénu s průvodcem. Jezdci mají k dispozici venkovní jízdárnu. Dále je zde možnost rybaření i se zajištěním povolenek. Kromě jednotlivců a rodin, které zde tráví vícedenní pobyty především v turistické sezoně, je penzion využíván i pro firemní akce i akce volnějšiho charakteru (silvestrovské, narozeninové oslavy, svatební hostiny apod.). Mimo turistickou sezonu slouží penzion také pro školy v přírodě apod. Seznámit se s místními tradicemi, zvyky a specialitami můžou návštěvníci při tématických pobytech (výlov rybníka, zabijačka, Velikonoce, apod.). Od roku 2013 je novinkou možnost nákupu hus a kachen (vykuchané, oškubané) v kvalitě BIO. Hosté si cení především domácího prostředí, klidu, vstřícného personálu a stravování. Prostředí penzionu viz příloha 2.

● Penzion U Houšků

Druhým rokem poskytuje celoroční ubytování ve 3 apartmánech (celkem 13 lůžek), majících koupelnu, plně vybavený kuchyňský kout a TV. Stravování je zajištěno v restauraci v penzionu, která je otevřena pouze po dohodě, nabízí se i možnost objednat si snídaní. Hosté mohou využít pračky, sušičky a počítače s tiskárnou. Dále je k dispozici krytý vyhřívaný bazén, venkovní posezení, ohniště a gril. V penzionu je možnost zapůjčení kompletního vodáckého příslušenství, sportovní potřeby (sítě, míče, rakety apod.) a také rybářské náčiní. Penzion je nejvíce navštěvován rodinami s dětmi a manželskými páry, a to v měsících červenec a srpen. Oproti prvnímu roku provozu penzionu, byl počet návštěvníků druhý rok dvakrát větší cca 60 hostů.

K penzionu patří ekologická farma, rodina se na statek vrátila po restituci v roce 1992, od roku 1996 provozují ekologické zemědělství. K farmě patří asi 170 ha TTP, 15 ha rybníků a 8,5 ha lesů. Majitel chová skot a ovce, je zde možno vidět pávy a slepice. Po dohodě si mohou hosté penzionu i jiní návštěvníci obce domluvit prohlídku farmy a mají možnost sledovat i práci na farmě. Nabízí se také možnost, zakoupení produktů z farmy, především sezónní produkty: ovoce, zeleninu, vejce i ryby, ale také jehněčí, skopové a hovězí maso, domluvit se lze i na koupi živých zvířat. Na rybnících patřící k farmě je možnost rybaření. Farma využívá opakovaně podporu z PRV (Programu rozvoje venkova) při stavbách a rekonstrukcích přístřešků, stájí a skladů a při celkové rekonstrukci statku. Statek je chráněn památkovým zákonem, proto je zde velké omezení stavebních úprav. Prostředí penzionu je ke zhlédnutí v příloze 2.

● **Rybářská bašta Haltýř**

Haltýř je bývalá rybářská bašta asi 200 let stará, postavena u rybníka Herinkovský. Nachází se zde obyvatelné přízemí s manželskou postelí a krbem a podkroví se 6 samostatnými lůžky. Stravování je ve vlastní režii, k dispozici je plně vybavený kuchyňský kout (plynová lednice, plynový sporák). V objektu je studna s užitkovou vodou, zahradní sprcha, suché WC. Pitná voda je zajištěna v kanystrech. Hosté mohou využít zastřešenou venkovní pergolu se zahradním nábytkem, houpačku, gril, či ohniště. U rybníka v těsné blízkosti haltýře, se lze koupat, chytat ryby (koupení povolenek na místě), nebo se projíždět na loďce, která je zde k dispozici. V letní sezoně jsou nejčastější týdenní pobyty, mimo sezonu (silvestr apod.) dvoudenní pobyty. V roce 2008 byla dokončena rekonstrukce objektu, v zájmu zachování původní podoby a atmosféry nebyla do objektu zavedena voda ani elektřina, osvětlení je pouze petrolejovými a plynovými lampami, či loučemi. Viz příloha 2.

● **Selský statek**

Jedná se o tradiční selský statek s uzavřeným dvorem. K dispozici jsou 3 dvoupodlažní byty (celkem 12 lůžek). Byty jsou vybaveny kuchyňkou a jídelním koutem, obývacím pokojem, ložnicí a koupelnou. V penzionu se nevaří, plně vybavená kuchyň umožňuje vlastní stravování. Dále mají hosté k dispozici společenskou místnost s barem, výčepem piva, kulečnickem a stolem na stolní tenis. V areálu je možnost letního posezení s grilem. V letní sezoně převládají týdenní

pobyty, zejména rodin s dětmi a zájemci o cykloturistiku. Prostředí penzionu viz příloha 2.

DOMY SLOUŽÍCÍ K REKREACI

V obci se nachází celkem 70 domů z toho 32 neobydlených, 22 z neobydlených domů slouží k rekreaci (Sčítání lidu [online]). Majitelé v těchto domech bydlí především v letních měsících nebo zde pobývají o víkendech, některé jsou pronajímány k rekreaci turistům.

5.3.2.2 KRAJINA, VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ A TURISTICKÉ AKTIVITY

Obec Pístina leží v krajině, která je tvořena ze 48 % lesní půdou, 23 % trvale travními porosty, 12 % ornou půdou a 12,5 % vodními plochami (viz obrázek 6). Celé území obce leží v **CHKO Třeboňsko** (Biosferické rezervaci Třeboňsko), a to ve *III. zóně ochrany* (viz příloha 1).

Příznivý dojem vytváří kompaktní lesní porosty, vysoký podíl vodních ploch, rozptýlená krajinná zeleň na jihovýchodě (meze, remízy) s listnatými stromy a vysoký podíl soliterních stromů a alejí podél cest. Do západní a severozápadní hranice k. ú. obce zasahuje **národní kulturní památka Nová řeka**. Západní část obce sousedí s **Ptačí oblastí Třeboňsko**. Plochy veřejné zeleně s několika velice cennými solitery lze nalézt i v centru obce, zejména v okolí kaple sv. Kateřiny, po obvodu Dolního návesního rybníka a v menším parčíku na jižním okraji návsi.

Cyklistika a pěší turistika: okolní reliéf je jen mírně zvlněný, a proto je vhodný i pro méně zdatné cyklisty i pěší turistiku. Přímo obcí vede cyklistická naučná stezka s názvem „**po stopách Emy Destinnové**“. Lze se z ní snadno napojit hned na několik dalších významných tras. Jihozápadně, 3 km od obce vede **trasa 1035**, ta je součástí **Greenway rožmberského dědictví**, což je navazující okruh na již dříve zmiňovanou trasu Greenway Praha – Vídeň. Z trasy 1035 se lze napojit na různé naučné stezky a trasy po okolí Třeboně. Např.: Naučná stezka okolo Třeboně, rybníka Svět, stezka Rožmberk atd. Další blízké dostupné trasy jsou ve směru na Jemčinu nebo Jindřichův Hradec.

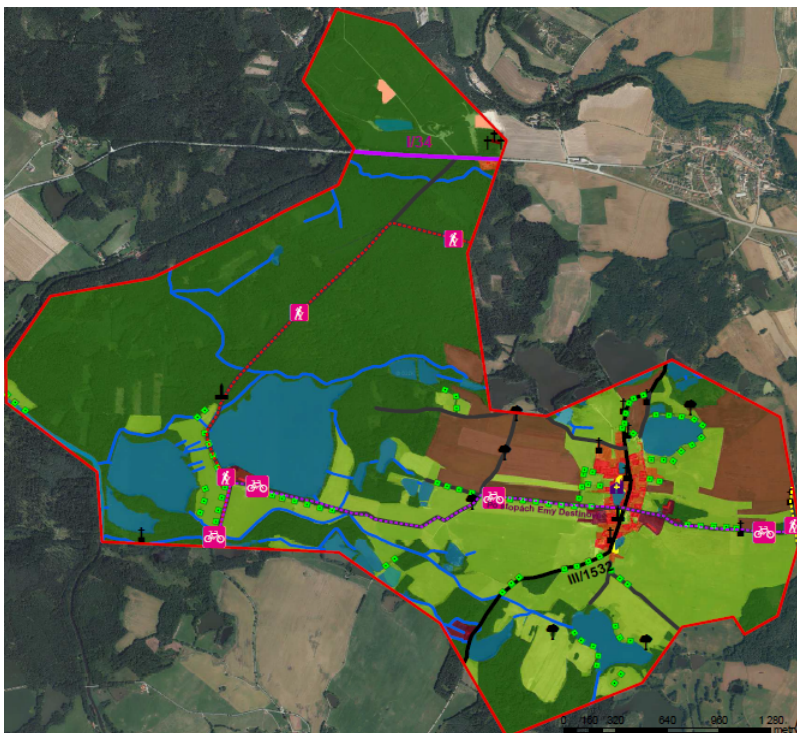
Koupání: na území obce lze k vykoupaní využít hned několik rybníků. Například rybník Staviště, Herinkovský, Starý a další. U většiny z nich ovšem během sezóny dochází k zhoršení kvality vody. Také v nejbližším okolí Pístitiny je mnoho rybníků. Místní se většinou chodí koupat k rybníkům: Nesvorný, Ramšův rybník či Stříbřecký a Nový rybník (vzdálených 0,5 – 2 km). Dále se v k. ú. Pístina blízko Stráže nad

Nežárkou nachází pískovna. Další možnost koupání je v Nové řece či řece Nežárce (u Strážského jezu, na Fährichově mlýně, Šimanově či na Jemčině). Cca 15 km jsou vzdáleny velké rybníky: Hejtman a Staňkovský. (směrem na Chlum u Třeboně) a rybník Holná (směr na Kardašovu Řečici).

Jízda na koni: přímo v obci vlastní majitel penzionu Pístina několik koní, nabízí výcvik dětí i dospělých v jízdě na koni a vyjížďky do terénu. Další možnost jízdy na koni je v 8 km vzdálené Jemčině.

Historické památky: ve vsi se dochoval soubor výrazově velmi prosté zděné architektury. Od roku 1990 je Pístina jednou z 9 vesnických památkových zón v okrese Jindřichův Hradec. Zahrnuje 6 venkovských usedlostí a kapli sv. Kateřiny, která byla v obci postavena v roce 1824 a stala se dominantou obce (viz příloha 2). Barokní kaplička má na čelní straně sluneční hodiny. Na severozápadě k. ú. Pístina se nachází židovský hřbitov, jenž je ojedinělou a kulturně historicky cennou památkou. Dochoval se v původní rozloze s mnoha cennými náhrobky, jejichž výzdoba patří k tradičním židovským uměním (viz příloha 2). 2 km je vzdálen zámek a hrad ve Stráži nad Nežárkou. V okruhu 5-30 km, najdeme velký výběr dalších památek a zajímavých míst. **Vodáctví:** po západní a severozápadní hranici k. ú. Pístitiny vede a zčásti do něj zasahuje Nová řeka. Jedná se o umělý vodní kanál, který spojuje řeku Lužnici s řekou Nežárkou, má délku 13,46 km a celoročně je splavná. Její splavování lze spojit s plavbou po vodácky velmi oblíbených řekách Lužnici a Nežárce. **Zimní sporty:** při vhodném počasí je zde možná jízda na běžkách nebo bruslení na některém z místních rybníků, sjezdové lyžování umožňuje sjezdovka s vlekem v Hradišti u Nové Bystřice, vzdálené 19 km.

Obrázek 6: Obce Pístina – krajina a potenciál

Zdroj: vlastní zpracování, vytvořeno v programu ArcGIS Desktop 10

Legenda

obvod k. ú. Pístina	vodní plocha	silnice 1. třídy	turistické trasy
les	intravilán	silnice 3. třídy	turistická trasa - červená
TTP	areál účelové zástavby	cesta	turistická trasa - žlutá
orná půda	povrchová těžba, lom	liniová vegetace	kaple
ovocný sad, zahrada	hřbitov	významný osamělý strom	pomník
park	vodní tok	cyklostezka	kříž, sloup kulturního významu

5.4 HODNOCENÍ POTENCIÁLU CR V OBCÍCH

Přírodní potenciál je rozhodujícím lokalizačním faktorem většiny aktivit cestovního ruchu a rekreace, zejména jeho pobytových forem.

5.4.1 URČENÍ POTENCIÁLNÍ REKREAČNÍ PLOCHY

Potenciální rekreační plochy v podstatě syntetickým a přehledným způsobem generalizují vliv celkových přírodních podmínek na současný stav a intenzitu funkčně-prostorového využití území. Tento metodický přístup byl ověřen a použit v 70. a 80. letech v územně plánovací praxi např. v Rajonizaci cestovního ruchu ČSR z roku 1981. Hodnota ukazatele vzniká součtem ploch rekreačně využitelných v katastrálních územích jednotlivých obcí, který je poté vydělen celkovou rozlohou obce a vyjádřen relativně v %. Za rekreačně využitelné plochy

jsou považovány plochy lesní půdy, luk a pastvin, zahrad, sadů a vodní plochy (tekoucí i stojaté vody) (Vystoupil, 2007).

Výchozí údaje pro sestavení tohoto ukazatele byly použity ze statistických údajů katastru nemovitostí (stav ke dni 2. 2. 2014).

Tabulka 7: Obec Zahrádky:

druh pozemku	výměra (ha)
plochy lesní	196,33
louky, pastviny	208,89
zahrady, sady	8,9
vodní plochy	22,03
součet	436,15
plocha celkem	820,08
potenciální rekreační plocha (%)	53,18

Tabulka 8: Obec Pístina

druh pozemku	výměra (ha)
plochy lesní	491,24
louky, pastviny	231,45
zahrady, sady	4,46
vodní plochy	127,24
součet	854,39
plocha celkem	1018,38
potenciální rekreační plocha (%)	83,90

Zdroj: vlastní zpracování

Podle hodnoty ukazatele byly obce zařazeny do jedné z 5 kategorií podle vhodnosti krajiny pro cestovní ruch dle (Vystoupil, 2006):

- Obce s *velmi příznivými přírodními podmínkami* – hodnota ukazatele ≥ 75 %.
- Obce s *příznivými přírodními podmínkami* – hodnota ukazatele ≥ 55 % a < 75 %.
- Obce s *průměrnými přírodními podmínkami* – hodnota ukazatele ≥ 35 % a < 55 %.
- Obce s *málo vhodnými přírodními podmínkami* – hodnota ukazatele ≥ 15 % a < 35 %.
- Obce s *velmi málo vhodnými přírodními podmínkami* – hodnota do 15 %.

Podle této stupnice spadá Pístina do kategorie obce s *velmi příznivými přírodními podmínkami* a Zahrádky mezi obce s *průměrnými přírodními podmínkami*.

5.4.2 HODNOCENÍ PŘÍRODNÍHO A KULTURNÍHO POTENCIÁLU

Mé hodnocení tohoto potenciálu vychází z metodiky, kterou popsal Bína (2002) a která byla již výše zmíněna. Jedná se o hodnocení potenciálu z pohledu vhodnosti daného území pro určitou formu cestovního ruchu. Základem této metody bylo vybrání aktivit cestovního ruchu, jejichž potenciál bude v daných obcích hodnocen. Těmto aktivitám byl přiřazen intenzivní stupeň potenciálu cestovního ruchu. Existují 3 intenzivní stupně: 1 – podmínky v základní úrovni, 2 – zvýšená úroveň, 3 – vysoká úroveň, 0 – znamená, že podmínky pro danou aktivitu neexistují vůbec. Pouze u vhodnosti krajiny pro rybolov, pozorování ptáků a sportovní myslivost se rozlišuje pouze jeden stupeň, kdy území pro danou aktivitu buď vhodné je, nebo není. Následně byl k jednotlivým intenzivním stupňům každé aktivity cestovního ruchu,

přiřazen určitý počet bodů podle její důležitosti pro turisty. Body byly přiřazeny na základě tabulky podle Bíny (2002) (viz příloha 3), kde byly hodnoty bodů získány na základě expertního odhadu.

Tabulka 9: Intenzivní stupně přírodního a kulturního potenciálu

obec	Zahrádky	Pistina
potenciál přírodního subsystému		
Přírodní pozoruhodnosti	0	0
Vhodnost krajiny pro pěší turistiku	1	2
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	2	3
Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	0	1
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	0	1
Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov	1	1
Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost	1	1
Vhodnost krajiny pro pozorování ptáků	0	1
Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty	1	0
Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku	2	1
Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory	1	1
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	2	2
potenciál kulturního subsystému		
Kulturně historické památky a soubory	0	1
Skanzeny a muzea	0	0
Kulturní akce	1	1
Sportovní akce	1	1
Církevní akce	1	1
Veletrhy a tematické trhy	0	0
Místní produkty	1	1
Příhraniční specifika (možnost příhraničních nákupních a zábavních činností)	0	1

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 10: Intenzivní stupně upravené o váhové koeficienty

obec	Zahrádky	Pistina
potenciál přírodního subsystému		
Přírodní pozoruhodnosti	0	0
Vhodnost krajiny pro pěší turistiku	5	10
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	15	20
Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	0	10
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	0	3
Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov	2	2
Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost	2	2
Vhodnost krajiny pro pozorování ptáků	0	1
Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty	7	0
Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku	7	3
Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory	7	7
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	7	7
celkový	52	65
potenciál kulturního subsystému		
Kulturně historické památky a soubory	0	10
Skanzeny a muzea	0	0
Kulturní akce	10	10
Sportovní akce	2	2
Církevní akce	2	2
Veletrhy a tematické trhy	0	0
Místní produkty	5	5
Příhraniční specifika (možnost příhraničních nákupních a zábavních činností)	0	2
celkem	19	31
celkový kulturní a přírodní potenciál	71	96

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě bodové tabulky mohl být přírodní, kulturní a celkový potenciál jednotlivých obcí zařazen do zón potenciálu (viz tab. 11).

Tabulka 11: Zóny potenciálu cestovního ruchu

	přírodní potenciál	kulturní potenciál	celkový potenciál
Zóny potenciálu	Bodová hodnota	Bodová hodnota	Bodová hodnota
bez potenciálu	0	0	0
základní potenciál	1 - 25	1 -10	1 - 25
zvýšený potenciál	26 - 50	11 - 40	26 - 50
vysoký potenciál	51 - 80	41 - 100	51 - 100
velmi vysoký potenciál	81 a víc	101 a více	101 - 200
výjimečný potenciál	—	—	201 a víc

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky č. 11 vyplývá, že obě obce, Zahrádky i Pístina hodnotou přírodního potenciálu přísluší do zóny *vysokého potenciálu*, hodnotou kulturního potenciálu obě obce spadají do zóny *zvýšeného potenciálu* a hodnotou celkového potenciálu obě obce patří do zóny *vysokého potenciálu*.

5.4.2 HODNOCENÍ REALIZAČNÍHO POTENCIÁLU

Realizační podmínky cestovního ruchu mají ve srovnání s lokalizačními podmínkami nižší primární výpovědní hodnotu, protože vesměs druhotně odrážejí diferenciaci podle vhodnosti jednotlivých území pro cestovní ruch, tj. podle lokalizačních podmínek (Bína, 2002).

Pro potřeby cestovního ruchu je důležitá vybavenost území dostatečnou infrastrukturou. Kapacita těchto zařízení je do jisté míry určující pro množství návštěvníků, kteří mohou dané území využít. Mezi základní infrastrukturu pro cestovní ruch patří ubytovací zařízení.

Tabulka 12: Ubytovací zařízení a domy sloužící k rekreaci

obec	počet ubytovacích zařízení		počet lůžek		domy sloužící k rekreaci
	HUZ	ostatní	HUZ	ostatní	počet
Zahrádky	2	1	85	11	40
Pístina	1	3	54	31	22

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je patrné z tabulky č. 12, v obci Zahrádky jsou 3 ubytovací zařízení, z toho 2 hromadná (Penzion Mlýn a Turistická ubytovna), jejichž celková kapacita činí cca 85 lůžek. Ostatní ubytovací zařízení (Penzion u Šteflů) má k dispozici 11 lůžek.

V obci Pístina je jedno HUZ (Penzion Pístina) s 54 lůžky. Ostatní ubytovací zařízení (Penzion U Houšků, Rybářská Bašta Haltýř a Selský statek) mají celkem 35 lůžek.

Z tab. 12 je také patrné, že v obci Zahrádky se nachází téměř o polovinu více domů sloužících k rekreaci (40) než v obci Pístině (22).

DOPRAVNÍ PŘEDPOKLADY

Obec Zahrádky je od města s rozšířenou působností Jindřichova Hradce vzdálena 20 km, obec Pístina 15 km. Přístupnost obce Zahrádky zajišťují pouze silnice III. třídy (III/13415 a III/13416), obec Pístina je přístupná o poznání lépe, okrajovou částí katastrálního území prochází silnice I/34 a na ni se napojuje silnice III/1532, která prochází přímo obcí. Navíc necelých 20 km od obce se nachází Česko-rakouský hraniční přechod Chlum u Třeboně. Veřejná doprava je v obou obcích zajišťována pouze autobusovou dopravou, jejíž hustota spojů je nevyhovující. V obci Zahrádky je posilou obecní mikrobus. Nejbližší vlakové nádraží je od obce Zahrádky vzdáleno 11 km a od obce Pístina 10 km.

VYBAVENOST OBCE

Tabulka 13: Vybavenost obce

	Zahrádky	Pístina
vodovod, kanalizace, elektrifikace	ano	ano
plynifikace	ano	ne
ČOV	ano	ano
veřejná knihovna	ano	ano
mateřská škola	ano	ne
obchod	ano	několikrát do týdne
kostel, kaple	ano	ano
hospoda	sezoně	sezoně
kulturní dům, sál	ano	ne
společenská místnost, dům	ano	ano
hřiště	ano	ano
sbor dobrovolných hasičů	ano	ano

Zdroj: vlastní zpracování

DALŠÍ UKAZATELE

Tabulka 13: Další ukazatelé

		Zahrádky	Pístina
Celková rozloha (km²)		8,20	10,18
Nadmořská výška (metrů nad mořem)		594	458
Počet obyvatel		222	189
Počet obyvatel podle věku v %	15-29	14,87	14,29
	30-49	23,87	37,57
	50-64	29,73	29,63
	65 a víc	18,47	11,11
Průměrný věk obyvatel	rok 2008	43,90	43,70
	rok 2012	43,50	44,90
Obyvatele podle vzdělání v %	bez vzdělání	0,54	32,67
	základní včetně neukončeného	29,95	22,00
	střední vč. vyučení (bez maturity)	38,50	19,30
	úplné střední s maturitou	17,65	20,00
	nástavbové studium	3,74	2,00
	vyšší odborné vzdělání	1,07	0,67
	vysokoškolské	8,56	3,33
Ekonomicky aktivní v%	celkem	47,3	32,28
	zaměstnaní	95,24	91,80
	nezaměstnaní	4,76	8,20
Zaměstnavatelé (počet osob)		3	0
Osoby pracující na vlastní účet (počet osob)		9	9
Dokončené byty za rok 2008 - 2012		11	11
Celkový přírůstek obyvatel za rok 2008 - 2012		-9	-13
z toho	přirozený	0	-3
	migrační	-9	-10

Zdroj: vlastní zpracování

5.5 TURISTICKO-REKREAČNÍ FUNKCE A TURISTICKO-REKREAČNÍ ZATÍŽENÍ OBCÍ

Jedním z významných ukazatelů prostorové diferenciacce cestovního ruchu v území na regionální i nižší úrovni (úroveň obcí) je *turisticko-rekreační funkce* nebo také často nazývána defertova turistická funkce, vyjadřující intenzitu turistické aktivity v daném území. Tento kvantitativní ukazatel vyjadřuje míru psychologicky a sociokulturně únosné potenciální návštěvnosti. Výpočet ukazatele předpokládá, že existuje přímá úměra mezi růstem funkce a růstem nevráživosti rezidentů vůči návštěvníkům destinace, tzv. iritační index. Tato funkce je vyjádřena poměrem počtu stálých turistických lůžek k počtu trvale bydlících obyvatel, tento výsledek se násobí stem.

Jedním z významných problémů udržitelného cestovního ruchu je otázka rekreační, resp. turistické únosnosti území. Základním ukazatelem, kterým lze hrubě vyjádřit prostorové diferenciacce CR na regionální i místní úrovni, je *turisticko-rekreační zatížení území*. Tento ukazatel je vyjádřen počtem turistických a rekreačních lůžek, přepočtených na jednotku plochy, tedy km² (Vystoupil, 2006).

U obou těchto ukazatelů jsou do počtu turistických lůžek zahrnuty lůžka HUZ, ale i objektů individuální rekreace. V tab. č. 12 je zaznamenán počet lůžek HUZ a některých ostatních zařízení. Známy je také počet domů sloužících k rekreaci, ale už ne jejich počet lůžek, proto je u nich počítáno s kapacitou 4 lůžka v jednom objektu. Výpočty jednotlivých ukazatelů pak vypadají následovně:

1) Turisticko-rekreační funkce

Obec Zahrádky: $[96+(40*4) \text{ lůžek} / 222 \text{ obyvatel}] * 100 = 115$

Obec Pístina: $89+(22*4) \text{ lůžek} / 189 \text{ obyvatel} = 94$

2) Turisticko-rekreační zatížení území

Obec Zahrádky: $96+(40*4) \text{ lůžek} / 8,2 = 31,21$

Obec Pístina: $89+(22*4) \text{ lůžek} / 10,18 = 17,39$

Tabulka 14: Kategorizace

Kategorizace	Hodnota turisticko-rekreační funkce	Hodnota turisticko-rekreační zatížení
Zcela dominantní	201 a více	50,0 a více
Velmi významná	101 - 200	35,0 - 49,9
Významná	51 - 100	20,0 - 34,9
Rozvojová	26 - 50	10,0 - 19,9
Malá	25 a méně	do 9,9

Zdroj: vlastní zpracování

Z tab. 14 vyplývá, že v obci Zahrádky je hodnota turisticko-rekreační funkce *velmi významná* a v Pístině *významná* a hodnota turisticko-rekreačního zatížení v Zahrádkách *významná* a v obci Pístina *rozvojová*.

Relativně snadná dostupnost a výpočet těchto ukazatelů však zcela nekoresponduje s jednoduchostí interpretace. Je nutno přihlédnout např. k míře využití lůžkové kapacity, k formám cestovního ruchu, k sezónnosti (návštěvníci bez přenocování). Ukazatele turisticko-rekreační funkce může zkreslit příliš vysoký či nízký počet obyvatel a ukazatele turisticko-rekreačního zatížení území zase příliš velká či malá rozloha území.

5.6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

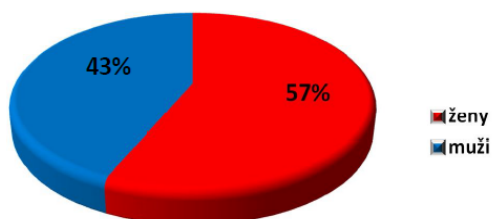
V obou obcích bylo provedeno stejné dotazníkové šetření, které přispělo k získání informací pro analýzu tamějšího CR. Dotazování v obci Zahrádky proběhlo v únoru 2012 a v obci Pístina od září 2013 do února 2014. Šetření bylo realizováno kombinací osobního a písemného a dotazování. Jeho cílem bylo přispět k analýze potenciálu CR v obcích a zjistit, jaké stanovisko k CR v jednotlivých obcích

respondenti zaujímají. Respondenti byli osloveni na základě náhodného výběru a odpovídali na 14 otázek, které byly uzavřené i polootevřené, objevily se zde otázky dichotomické, nabízející možnost ano či ne a také číselné a slovní škály. První otázky jsou identifikační a rozdělují respondenty podle pohlaví, věku, zaměstnání a doby trvalého pobytu v obci. V obci Zahrádky se podařilo získat 53 dotazníků a v obci Pístina procentuálně odpovídající počet z hlediska počtu obyvatel, tedy 45 dotazníků. Shodně v obou obcích odmítl dotazník vyplnit jen jeden z oslovených občanů.

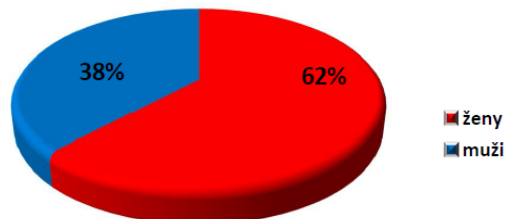
5.5.1 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ

Respondenti obou obcí jsou charakterizováni pomocí prvních 4 otázek dotazníku. Jejich vyhodnocení je patrné z grafů č. 1 až 4.

Graf 1a: Struktura respondentů z hlediska pohlaví - obec Zahrádky

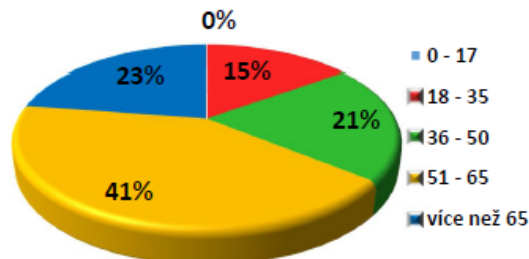
Graf 1b: Struktura respondentů z hlediska pohlaví - obec Pístina

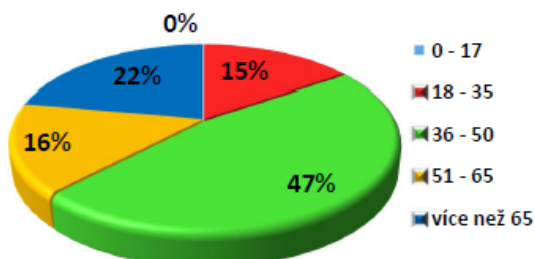
Zdroj: vlastní šetření

V obci Zahrádky bylo z 53 dotazovaných 57 % žen a 43 % mužů (viz graf č.1a). Procentuálně velmi podobné rozložení je i v obci Pístina, kdy ze 45 dotazovaných bylo 62 % žen a 38 % mužů (viz graf č. 1b).

Graf 2a: Struktura respondentů z hlediska věku - obec Zahrádky

Graf 2b: Struktura respondentů z hlediska věku - obec Pístina

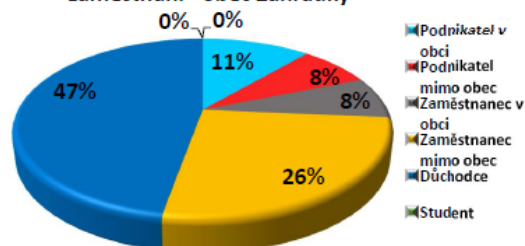

Zdroj: vlastní šetření

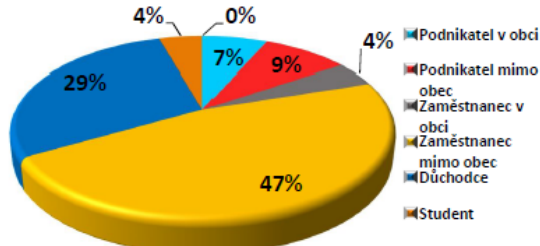
Respondenti byli zařazeni do 5 věkových kategorií. Jak je patrné z grafu č. 2a, v obci Zahrádky tvoří největší podíl respondenti ve věkové kategorii 51-65 let (41 %) a v obci Pístina je největší podíl (47 %) respondentů v kategorii 36-50 (graf č. 2b). Kategorie 18-35 (Zahrádky 15 %, Pístina 15 %) a 65 a více (Zahrádky 23 %, Pístina

(22 %) jsou v obou obcích procentuálně téměř identické. Do kategorie 0-17 nespadá žádný z dotazovaných ani v jedné z obcí.

Graf 3a: Struktura respondentů z hlediska zaměstnání - obec Zahrádky

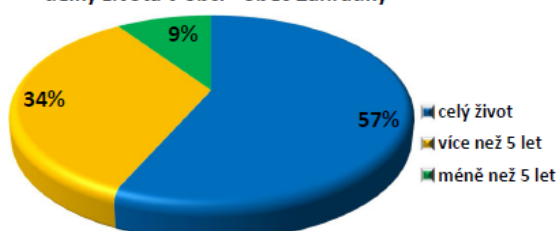
Graf 3b: Struktura respondentů z hlediska zaměstnání - obec Pístina

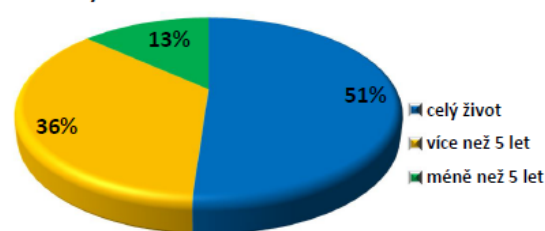
Zdroj: vlastní šetření

V obci Zahrádky (graf č. 3a) nejvíce dotazovaných (47 %) odpovědělo, že je již v *důchodu*, v obci Pístina (graf č. 3b) to bylo 29 %. V Pístině je nejvíce dotazovaných *zaměstnáno mimo obec* (47 %), v Zahrádkách do této kategorie spadá 26 % dotazovaných. *Zaměstnanců v obci* je v Zahrádkách 8 %, v Pístině pouze 4%. Stejně tak *podnikatelů v obci* (Zahrádky 11 %, Pístina 7 %) i *zaměstnanců v obci* je v Zahrádkách (8 %) více než v Pístině (4 %). Naopak v obci Pístina je nepatrně více *podnikatelů mimo obec* (9 %) než v Zahrádkách (8 %). Do kategorie *student* v obci Zahrádky nespadá žádný z dotazovaných, v Pístině 4 %. Ani v jedné obci nebyl žádný z respondentů nezaměstnaný. V Pístině jedna žena uvedla, že je na mateřské dovolené.

Graf 4a: Struktura respondentů z hlediska délky života v obci - obec Zahrádky

Graf 4b: Struktura respondentů z hlediska délky života v obci - obec Pístina

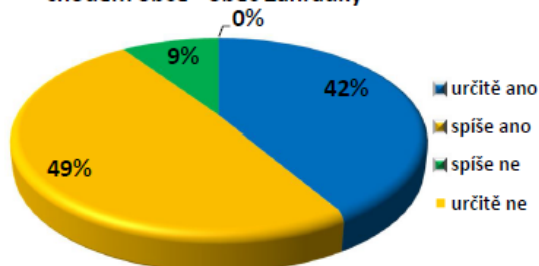
Zdroj: vlastní šetření

Procentuální rozdělení respondentů z hlediska délky života v obci je v obou obcích velmi podobné. Jak ukazuje graf č. 4a a graf č. 4b, *celý život* v obci Zahrádky žije 57 % respondentů a v obci Pístina 51 %. *Méně než 5 let* žije v Zahrádkách 9 % dotazovaných a 13 % v Pístině.

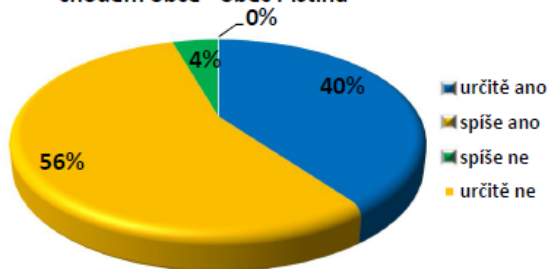
5.4.1.2 VYHODNOCENÍ OSTATNÍCH OTÁZEK DOTAZNÍKU

Ostatní otázky dotazníku slouží k posouzení a porovnání spokojenosti respondentů s životem v jejich obci, jejich názorů na CR v obci a postoj k jeho případnému rozvoji. Vyhodnocení těchto otázek je vidět na grafech č. 5-14.

Graf 5a: Spokojenost respondentů s chodem obce - obec Zahrádky

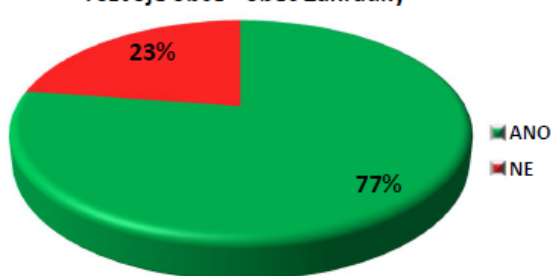
Graf 5b: Spokojenost respondentů s chodem obce - obec Pístitina

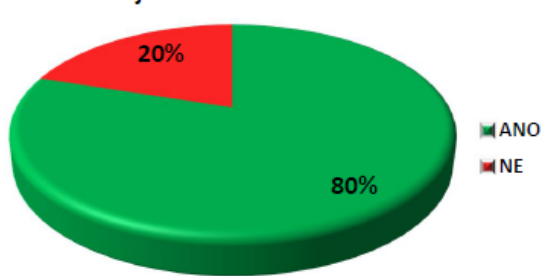
Zdroj: vlastní šetření

Z dotazování vyplynulo, že převážná většina respondentů je s fungováním své obce spokojena, jak v obci Zahrádky (určitě spokojeno 49 %, spíše spokojeno 42 %), tak v obci Pístitina (určitě spokojeno 56 %, spíše spokojeno 40 %). Spíše nespokojeno je v obci Zahrádky 9 % a v obci Pístitina 4 %, (viz graf č. 5a a 5b).

Graf 6a: Je cestovní ruch jednou možností rozvoje obce - obec Zahrádky

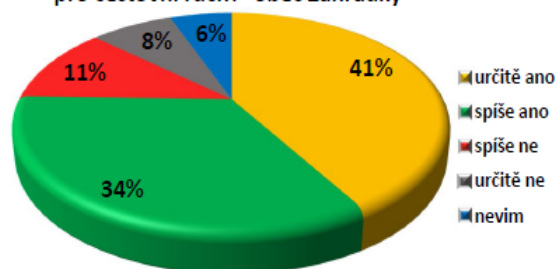
Graf 6b: Je cestovní ruch jednou možností rozvoje obce - obec Pístitina

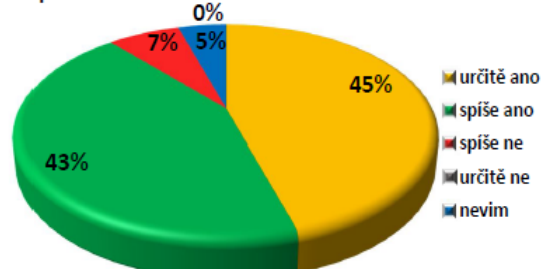
Zdroj: vlastní šetření

Jak je vidět z grafů č. 6a a 6b, CR považuje za možnost rozvoje obce většina dotazovaných, jak v obci Zahrádky (77 %), tak v obci Pístitina (80 %).

Graf 7a: Má obec dostatečné předpoklady pro cestovní ruch? - obec Zahrádky

Graf 7b: Má obec dostatečné předpoklady pro cestovní ruch? - obec Pístitina

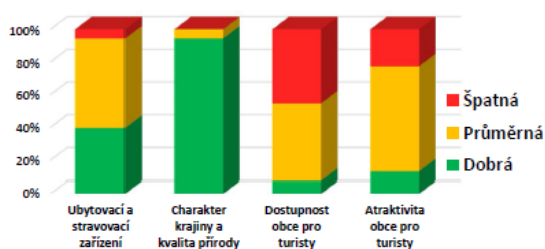

Zdroj: vlastní šetření

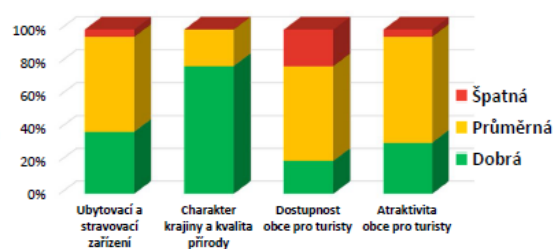
Většina dotazovaných v obou obcích na otázku, zda má obec dostatečné předpoklady pro CR, odpovědělo *určitě ano* (Zahrádky 41 %, Pístitina 45 %), druhá nejčastější odpověď byla *spíše ano* (Zahrádky 34 %, Pístitina 43 %). *Spíše ne* odpovědělo více respondentů v Zahrádkách (11 %), v Pístitině to bylo 7 %.

Graf 8a: Úroveň předpokladů pro cestovní ruch v obci - obec Zahrádky

Graf 8b: Úroveň předpokladů pro cestovní ruch v obci - obec Pístitina

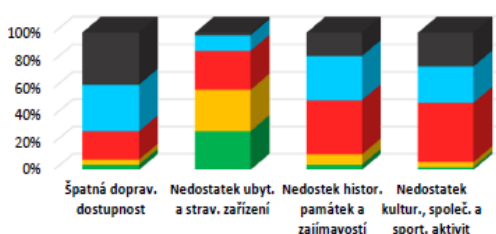

Zdroj: vlastní šetření

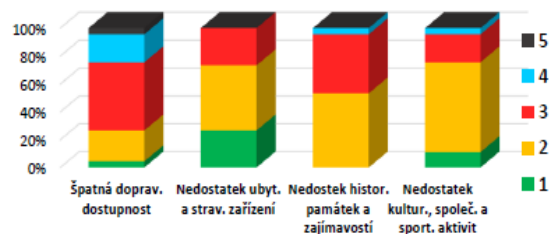
Jak ukazují grafy č. 8a a 8b, z uvedených předpokladů pro CR hodnotí dotazovaní občané obou obcí nejlépe *charakter krajiny a kvalitu přírody*. V obci Zahrádky ji jako dobrou hodnotilo 94 % a v obci Pístitina 78 %. Většinou průměrně (Zahrádky 55 %, Pístitina 58 %) a dobře (Zahrádky 40 %, Pístitina 38 %) hodnotili dotazovaní *ubytovací a stravovací zařízení*. V Zahrádkách byla *úroveň atraktivity obce pro turisty* ohodnocena z velké části průměrně (64 %) a špatně (23 %). V obci Pístitina byla hodnocena převážně jako průměrná (64 %) a dobrá (31 %).

V obou obcích byla nejhůře ohodnocena *dopravní dostupnost obce pro turisty*, jako průměrnou ji ohodnotilo v Zahrádkách 47 % a jako špatnou 45 %. V Pístitině bylo hodnocení o něco pozitivnější, za průměrnou ji považuje 58 %, za špatnou 22 % a 20 % dotazovaných ji dokonce považuje za dobrou.

Graf 9a: Hlavní nedostatky pro rozvoj cestovního ruchu v obci - Zahrádky

Graf 9b: Hlavní nedostatky pro rozvoj cestovního ruchu v obci - Pístitina

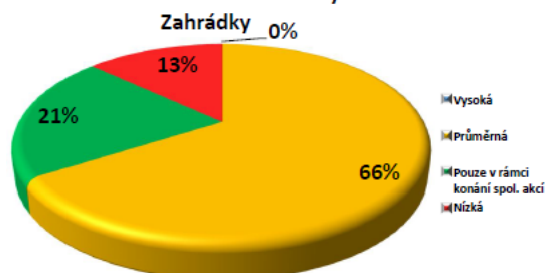
Zdroj: vlastní šetření

V této otázce měli respondenti hodnotit předem dané nedostatky jejich obce, bránící rozvoji CR, a to pomocí číselné škály od 1 do 5 (1 – nejmenší nedostatky, 5 – největší nedostatky). Jak vidíme z grafů č. 9a a 9b, za největší nedostatek považují respondenti obou obcí *dopravní dostupnost*. V obci Zahrádky ji číslem 5 hodnotilo 38 % a číslem 4 (34 %). V obci Pístitina převládalo hodnocení číslem 3 (42 %), číslem 4 ji hodnotilo 20 % a číslem 5 pouze 4 %. Naopak nejmenší nedostatky spatřují respondenti obou obcí v *ubytovacích a stravovacích zařízeních*, které číslem 1 ohodnotilo 28 % a číslem 2 (30 %) v obci Zahrádky a číslem 1 (27 %) a číslem 2 (47 %) v obci Pístitina.

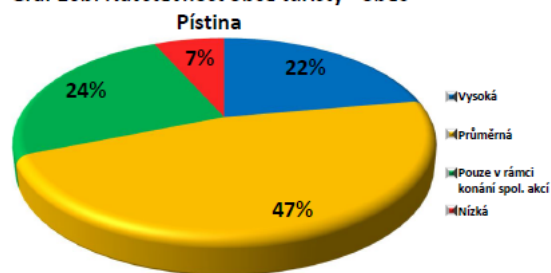

Velké rozdíly mezi obcemi byly v hodnocení *nedostatků historických památek a zajímavostí*, kdy v obci Zahrádky byly hodnoceny převážně čísla 3 (40 %), 4 (32 %) a 5 (17 %) a v obci Pístina čísla 2 (53 %) a 3 (42 %). Podobně tomu bylo i v hodnocení *nedostatků kulturních, společenských a sportovních aktivit*. V Zahrádkách převládalo hodnocení čísla 3 (43 %), 4 (26 %) a 5 (13 %) a v obci Pístina čísla 2 (64 %) a 3 (20 %). V možnostech jiné nedostatky byla v obci Zahrádky uvedena *činnost pro děti* a ohodnocena číslem 1. V obci Pístina uvedl jeden z respondentů *spolupráce místních občanů* a ohodnotil číslem 3.

Graf 10a: Návštěvnost obce turisty - obec

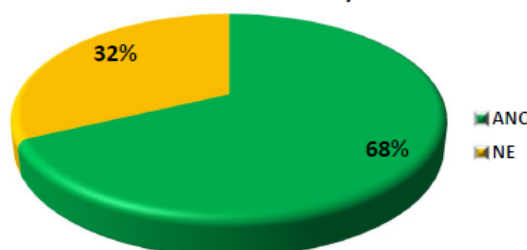
Graf 10b: Návštěvnost obce turisty - obec

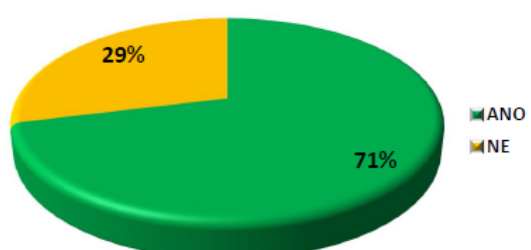
Zdroj: vlastní šetření

Většina dotazovaných v obou obcích vnímá *návštěvnost obce turisty* jako průměrnou (Zahrádky 66 %, Pístina 47 %). Jako vysokou ji v obci Zahrádky nevnímá nikdo z dotázaných na rozdíl od obce Pístina, kde ji tak vnímá 22 % (viz graf č. 10a a 10b).

Graf 11a: Zájem respondentů o rozvoj cestovního ruchu v obc - Zahrádky

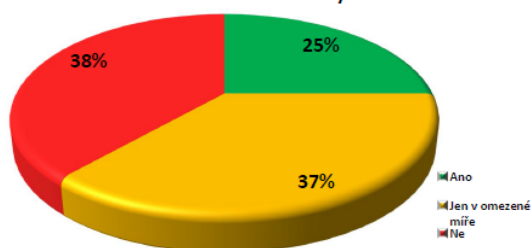
Graf 11b: Zájem respondentů o rozvoj cestovního ruchu v obci - Pístina

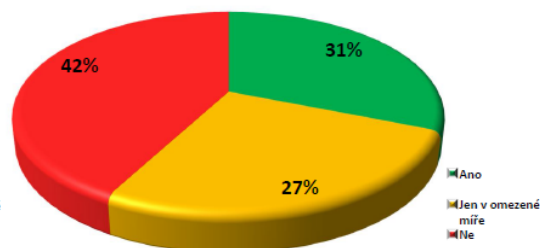
Zdroj: vlastní šetření

Jak je vidět na grafech č. 11a a 11b, zájem o rozvoj CR v obou obcích má víc než polovina respondentů (Zahrádky 68 %, Pístina 71 %). Z těch, co zájem nemají, převládají starší lidé. Z neformálních rozhovorů vyplynulo, že se někteří obávají narušení klidu a zvýšení kriminality.

Graf 12a: Chuť respondentů zapojit se do rozvoje cestovního ruchu v obci -Zahrádky

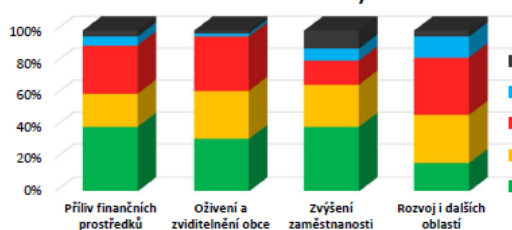
Graf 12b: Chuť respondentů zapojit se do rozvoje cestovního ruchu v obci -Pístina

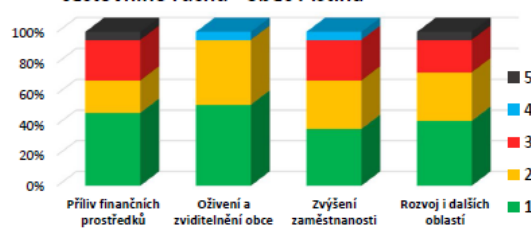
Zdroj: vlastní šetření

Na otázku, zda by se dotazovaní zapojili do rozvoje CR v obci, odpovědělo *ano* 25 %, v obci Zahrádky a *jen v omezené míře* by se zapojilo 37 % dotazovaných, odpověď *ne* zvolilo 38 % (viz graf č.12a). V obci Pístina odpovědělo *ano* 31 %, *jen v omezené míře* by se zapojilo 27 %, *ne* odpovědělo 42 % (viz graf č.12b).

Graf 13a: Předpoklady pro vybrané typy cestovního ruchu - obec Zahrádky

Graf 13b: Předpoklady pro vybrané typy cestovního ruchu - obec Pístina

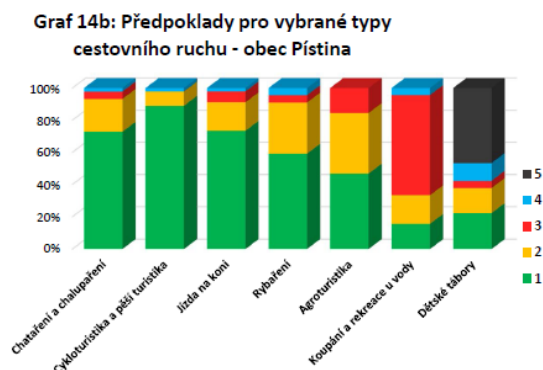
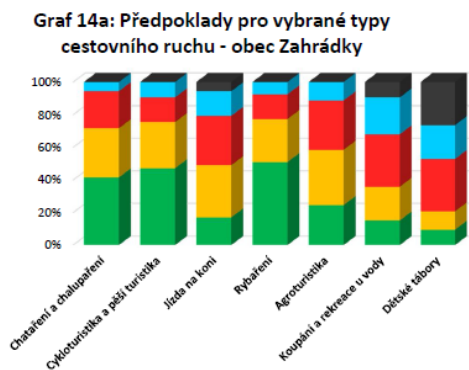
Zdroj: vlastní šetření

U této otázky hodnotili respondenti vybraná očekávání od rozvoje CR pomocí číselné škály 1 až 5, kdy číslo 1 znamenalo – nejvíce očekávám a číslo 5 – nejméně očekávám.

Jak je vidět z grafu č. 13a, v obci Zahrádky očekávají od rozvoje CR především *oživení a zviditelnění obce*, které čísla 1 a 2 ohodnotilo celkem 62 %, následující očekávání *přilivu finančních prostředků* (60 % ohodnotilo čísla 1 a 2). Nejméně je očekáván *rozvoj i jiných oblastí* než cestovního ruchu (47 % hodnotilo čísla 1 a 2). V očekávání *zvýšení nezaměstnanosti* je největší rozpor (číslem 1 a 2 hodnotilo 66 % a čísla 4 a 5 19 %).

V obci Pístina, jak je patrné z grafu č. 13b, je jednoznačně nejvíce očekáváno *oživení a zviditelnění obce* (čísla 1 a 2 ohodnotilo 96 %). Za nejméně očekávané lze označit *přiliv finančních prostředků* (čísla 1 a 2 hodnoceno 67 %), i když zbývající kategorie se od tohoto hodnocení liší jen nepatrně.

Respondenti, kteří využili možnost doplnit svá očekávání od CR, uvedli: *posezení s novými přáteli a větší angažovanost místních obyvatel*.

Zdroj: vlastní šetření

V této otázce se opět objevila číselná škála 1 až 5 (1 – největší předpoklady, 5 – nejmenší předpoklady). Graf č. 14a ukazuje, že v obci Zahrádky byly nejlépe hodnoceny předpoklady pro *rybaření*, čísla 1 a 2 je hodnotilo celkem 77 %, těsně za ním následuje *cykloturistika a pěší turistika* (čísla 1 a 2 hodnoceno 75 %) a *chataření a chalupaření* (čísla 1 a 2 hodnoceno 72 %). Spíše dobré hodnocení má také *agroturistika*, kterou čísla 1 a 2 ohodnotilo 58 % dotázaných. Průměrné hodnocení má možnost *jízdy na koni* (čísla 1 a 2 hodnotilo 49 %), o něco hůře je hodnoceno *koupání a rekreace u vody* (čísla 1 a 2 hodnotilo 36 % a 32 % čísla 4 a 5). Nejhůře hodnoceny byly *dětské tábory* (čísla 1 a 2 hodnotilo 21 % a 32 % čísla 4 a 5).

V obci Pístina hodnotili dotazovaní nejlépe předpoklady pro *cykloturistiku a pěší turistiku* (čísla 1 a 2 hodnotilo 98 %), následně pro *chataření a chalupaření* (čísla 1 a 2 hodnoceno 91 %). Dobré hodnocení má také možnost *jízdy na koni* a *rybaření* (čísla 1 a 2 je hodnotilo shodně 89 %). Předpoklady pro *agroturistiku* ohodnotilo 84 % čísla 1 a 2. Průměrně bylo hodnoceno *koupání a rekreace u vody* (33 % čísla 1 a 2 a 32 %) a nejhůře *dětské tábory*, které byly z 47% ohodnoceny číslem 5 (viz graf č. 14b).

6 KOMPARACE

Ze šetření v obcích Zahrádky a Pístina vyplývá, že v obou obcích jsou na velmi dobré úrovni **přírodní předpoklady**. Při hodnocení přírodního potenciálu (viz. kap. 5.4.2) byly obě obce zařazeny do *zóny vysokého potenciálu*, bodově lépe ohodnocena byla obec Pístina. Ta se nachází v rovinaté krajině. Zdejší podnebí je mírně teplé s menším úhrnem srážek a v zimě s kratším trváním sněhové pokrývky. Obec Zahrádky leží naopak v mírně kopcovité krajině, podnebí je zde chladnější s vyšším úhrnem srážek, zimy zde převážně bývají s bohatou déletrvající sněhovou pokrývkou. Krajina obou obcí má typicky venkovský charakter. Katastrální území Pístina je ze 48 % tvořeno lesní půdou, což je o polovinu více než v Zahrádkách. Pístina dominuje i množstvím vodních ploch, kterých je zde třikrát více než v Zahrádkách, tento fakt odráží i výsledky hodnocení *potenciální rekreační plochy* (viz. kap. 5.4.1), ta v Pístině tvoří téměř 84 % a v obci Zahrádky přes 53 % území. Stav ovzduší je v obou obcích velmi dobrý, v blízkosti ani jedné se nenachází žádný výrazný zdroj imisí.

Aby mohl být v obci realizován CR, nestačí jen dobré přírodní předpoklady, musí na ně vhodně navazovat realizační předpoklady, především ubytovací a stravovací kapacity. Jednou ze základních podmínek CR jsou také dopravní předpoklady.

Materiálně-technické předpoklady:

Ubytovací zařízení: jsou v obou obcích na poměrně srovnatelné a dobré úrovni. Jak již bylo zmíněno v kap. 5.4.2, v obci Zahrádky je celkový počet lůžek vyšší jen nepatrně (cca o 11 lůžek) než v obci Pístina, ale téměř o polovinu vyšší je v Zahrádkách počet domů sloužících k rekreaci. V obou obcích jsou některé z nich v letních měsících nebo víkendech obývány chalupáři. V Zahrádkách jsou celkem 3 ubytovací zařízení, dvě z nich provozují soukromí podnikatelé, kteří mají zároveň svá hospodářství, a to umožňuje spojit ubytování s agroturistikou. Dále zde ubytování nabízí i obec, prostřednictvím turistické ubytovny. V obci Pístina je ubytování možné spojit s agroturistikou také ve 2 z celkových 4 ubytovacích zařízení. Zde jsou všechna ubytovací zařízení v soukromém vlastnictví.

Stravovací zařízení: v obci Zahrádky celodenní stravování poskytuje jídelna, která je součástí turistické ubytovny. Snídani a večeři turistům zajišťuje penzion Mlýn. V obci Pístina stravování turistům umožňuje penzion Pístina formou polopenze a penzion U Houšků, který otevírá svou restauraci pouze po dohodě. V tomto penzionu

je možno zakoupit sezónní bioprodukty. V obou obcích chybí stravovací zařízení jako je restaurace nebo i hostinec, umožňující stravování. V Zahrádkách mohou turisté využít místní pekařství – cukrářství, kde nakoupí nejen čerstvé pečivo a zákusky, ale i základní sortiment zboží běžné spotřeby. Dále také mohou využít zakoupení čerstvého mléka od místního hospodáře. V Pístině je možno využít obchod se smíšeným zbožím, jeho otvírací doba je však značně omezena. Další nejbližší možnost nákupu je ve 2 km vzdálené Stráži nad Nežárkou.

Dopravní předpoklady: jak bylo uvedeno již dříve, lépe je dopravní dostupnost hodnocena v obci Pístina. Obec je přístupná po nově opravené silnici III. třídy, která se za necelé 2 km napojuje na silnici I. třídy. Výhodná je také vzdálenost obce do větších měst, jako je Jindřichův Hradec – 17 km, Třeboň – 17 km, Lišov – 28 km a Veselí nad Lužnicí – 29 km, navíc se nachází necelých 20 km od Českéo-rakouského hraničního přechodu Chlum u Třeboně. Obec Zahrádky je také v poměrně výhodné vzdálenosti od větších měst, Jindřichův Hradec – 23 km, Telč – 19 km a Dačice – 24 km, ale přístupná je pouze po silnicích III. třídy, které nejsou v příliš dobrém stavu. I když se po mnoha letech část místní komunikace v obci dočkala rekonstrukce, i sami obyvatelé vidí v dopravních předpokladech obce velké nedostatky. Situaci se snaží obec zlepšit obecním mikrobusem. V obou obcích je nevyhovující autobusové spojení a vzdálenost vlakového nádraží cca 10 km.

Mezi základní předpoklady rozvoje CR patří také **kulturně historické předpoklady**. V obci Zahrádky nenajdeme žádné historické památky, pouze zchovalý kostel z r. 1902 a žulový pomník padlým v 1. sv. válce. Tento nedostatek může turistovi vynahradit celkem bohatý výběr památek v okolí, v okruhu 20-30 km je možné navštívit např. hrad Landštejn (28 km), Roštejn (25 km), zámek Červená Lhota (30 km), zámek Žirovnice (10 km) a další. Obec Pístina je na tom s historickými památkami o něco lépe, v obci se nachází kaple z r. 1824 a celá obec byla vyhlášena vesnickou památkovou zónou. V k. ú. obce lze navštívit židovský hřbitov založený údajně v první polovině 18. st. Také v okolí Pístitiny (20 až 30 km) mají turisté výběr z velkého množství památek a zajímavých míst, např: zámek Stráž nad Nežárkou (2 km), zámek Třeboň (16 km), Schwarzenberská hrobka (18 km), Červená Lhota (30 km) a další.

Sdružení, tradice a řemesla: obec Pístina se snaží udržovat společenský život pořádáním pravidelných akcí několikrát do roka, které už mají několikaletou tradici. Většina akcí je pořádána díky SDH a aktivitě několika lidí z řad obyvatel. V obci

Zahrádky býval bohatý společenský život, který byl postupně utlumen. O udržení alespoň některých pravidelných aktivit během roku se v obci starají převážně místní sdružení. Dominantou obce Zahrádky je Výtvarná dílna, která nabízí kurzy rukodělných a výtvarných dovedností a předává tak dál tradiční řemeslné dovednosti. V obou obcích chybí sportovní sdružení, která by pořádala sportovní utkání a akce. Při hodnocení kulturního potenciálu v kap. 5.4.2 dosáhla lepšího bodového ohodnocení obec Pístina, a to především díky přítomnosti památek, a bližší poloze vůči hranicím s Rakouskem (cca 16 km). A i sami obyvatelé Pístitiny hodnotí tento potenciál ve své obci lépe než obyvatelé Zahrádek.

Sportovně-rekreační činnosti: okolní krajina obou obcí nabízí dobré podmínky jak pro pěší turistiku, tak pro cykloturistiku a pro tento účel je zde i dostatek vyznačených tras. O něco lépe vyšlo hodnocení podmínek pro tyto činnosti obyvateli v obci Pístina.

Možnost koupání v přírodě je v Pístině hned v několika místních rybnících, pokud turistům nevadí kalnější voda, anebo v nedaleké pískovně. V blízkosti obce navíc protékají Nová řeka, řeka Nežárka a Lužnice, které umožňují vyžití vodákům. Tuto příležitost podporuje penzion U Houšků, kde je k zapůjčení kompletní vodácké vybavení. V obci Zahrádky se ke koupání využívá pouze největší z místních rybníků, Korytník. Obě obce mají velice dobré podmínky pro rybaření.

Oživením aktivit venkovské turistiky v Pístině jsou chovatelé koní, umožňující návštěvníkům vyjížděky a výuku jízdy na koních. V Zahrádkách je tato možnost na 2 km vzdáleném statku. Na tomto statku je k vidění také ekologický chov ovcí a možnost zakoupení produktů v kvalitě bio, proto zde turisté mají možnost ubytování spojeného s ekoagroturistikou. I v obci Pístina je možnost spojit ubytování s ekoagroturistikou, díky penzionu U Houšků, ke kterému patří ekologická farma.

V obci Zahrádky bývají zimní měsíce většinou příznivé z hlediska sněhové pokrývky, proto je tato oblast vhodná pro běžecké lyžování. Sjezdové lyžování je možné na sjezdovce vzdálené 13 km. I Pístina při vhodném počastí poskytuje podmínky pro jízdu na běžkách, sjezdové lyžování pak umožňuje 19 km vzdálená sjezdovka.

V Pístině je možnost užívat sportovního zařízení (tenis, posilovna a stolní tenis) v ústavu sociální péče. Turisté také mohou využít sportovní zařízení penzionu Pístina nebo vypůjčení sportovních potřeb v penzionu U Houšků. K dispozici jim je také obecní hřiště a hřiště pro děti. V Zahrádkách mohou sportovní zařízení turisté využít

jen v Penzionu Mlýn, kde je malé víceúčelové hřiště, možnost zapůjčit si sportovní náčiní mají v penzionu U Šteflů.

PŘÍNOS CESTOVNÍHO RUCHU PRO OBCE A JEJÍ OBYVATELE

Cestovní ruch zlepšuje příjmy obou obcí prostřednictvím poplatků za lázeňský nebo rekreační pobyt a poplatků z ubytovací kapacity. Výše těchto vybraných poplatků do určité míry odráží návštěvnost obce turisty. Z porovnání rozpočtů obou obcí, vyplynulo, že v posledních letech má o dost vyšší příjmy z těchto poplatků obec Zahrádky (viz příloha 2). Navíc obec Zahrádky má příjmy i z provozu turistické ubytovny s jídelnou a výtvarné dílny, ale u těch byly poslední tři roky větší výdaje než příjmy, což způsobila nižší návštěvnost a také přechod na nové účetnictví.

Soukromí podnikatelé v obou obcích mají svá hospodářství a agroturistika je pro ně jen zlepšení jejich příjmů, stejně tak pro poskytovatele samotného ubytování. Turistika je malým přílepkem i pro místní obchody, především ten v obci Zahrádky s pravidelnou provozní dobou.

Na zaměstnanost má turistika v obcích jen nepatrný vliv, a to především v obci Zahrádky, v turistické ubytovně a výtvarné dílně. V Pístině příležitostně nabízí krátkodobou sezónní práci v zemědělství, farma patřící k penzionu U Houšků.

ROZVOJ OBCE A CESTOVNÍHO RUCHU

Pro rozvoj obcí jsou klíčové znalosti představitelů obce, především starostů, jejich informovanost a schopnost získávat finanční prostředky. Obě obce se snaží financovat své projekty pomocí dotační politiky na různých úrovních a obě jsou členy některých sdružení, které mají napomoci jejich rozvoji. Pro rozvoj obcí by měly být stanoveny cíle a formulovány jednotlivé kroky k jejich dosažení v určitém časovém horizontu. Tyto cíle jsou obsaženy v koncepčních a strategických dokumentech obcí. Obě obce mají vypracovaný územní plán, mimo to obec Zahrádky Místním programem rozvoje obce, který je ovšem již zastaralý a vyžaduje aktualizaci.

Při srovnání statistických údajů některých faktorů, které mohou ovlivnit rozvoj obce, jako je průměrný věk obyvatel, jejich vzdělání, nezaměstnanost, celkový přírůstek obyvatel, počet dokončených bytů, počet podnikatelů a zaměstnavatelů v obci, vyplynuly u srovnávaných obcí největší rozdíly ve vzdělanosti obyvatel. V obci Pístina tvoří velké procento lidí bez vzdělání, v obci Zahrádky je tato kategorie zastoupena minimálně, o polovinu víc je v Zahrádkách lidí se středním vzděláním vč.

vyučení bez maturity, a převládá zde i počet vysokoškolsky vzdělaných (o 5 % více než v Pístině). V ostatních kategoriích, rozdělující obyvatele podle vzdělání, se od sebe obce příliš neliší. I rozdělení do věkových kategorií je v obou obcích velmi podobné. Porovnáním průměrného věku obyvatel, zjistíme o něco vyšší průměrný věk obyvatel Pístiny, je zde také patrné zvýšení průměrného věku za období 5 let (ze 43,70 na 44,90). V obci Zahrádky naopak nepatrné snížení (ze 43, 90 na 43,50). Nezaměstnanost je nižší v obci Zahrádky (4,76) a nachází se zde 9 podnikatelů a 3 zaměstnavatelé. V obci Pístina je nezaměstnanost 8,20, podnikatelů je zde také 9, ale zaměstnavatel žádný. Celkový přírůstek obyvatel je v obou obcích záporný, v Pístině (-13) a Zahrádkách (-9). Ve shodě jsou obce také v počtu dokončených bytů (11) za posledních 5 let.

Pro rozvoj CR v obcích je také důležitá podpora ze strany místních obyvatel, zejména jejich chuť zapojit se do rozvoje CR v obci, např. formou poskytování ubytování, účasti na úpravě a budování turistické infrastruktury nebo pořádáním různých akcí apod. Jak vyplynulo z dotazníkového šetření, převážná většina obyvatel je s chodem své obce spokojena a v obou obcích se obyvatelé shodují, že cestovní ruchu je možnost jejího rozvoje, především její oživení a zviditelnění nebo příliv finančních prostředků. V obou obcích má víc než polovina obyvatel zájem o jeho rozvoj, ale už daleko méně by se jich chtělo do jeho rozvoje aktivně zapojit.

Podle starosty obce Zahrádky se v blízké době žádné značné změny týkající se CR nerealizují. V místním programu rozvoje je zakotvena možnost zřízení sportovně rekreačního areálu, ale od realizace bylo zatím odstoupeno z důvodu nevyhovujících pozemků. Objevily se i snahy o vybudování restaurace, ale záměr se nepodařilo realizovat. Připravovaná aktualizace plánu místního rozvoje by měla především více podporovat vytváření podmínek pro místní podnikání. V územním plánu obce Pístina je navržena plocha pro sportovní aktivity v návaznosti na areál ústavu sociální péče, ten má do roku 2015 zcela opustit stávající prostory zařízení a obec proto jedná o jejich dalším využití. V územním plánu jsou také mimo jiné vymezeny rozvojové plochy pro výstavbu rodinných domů. Při jejich realizaci musí být respektovány podmínky ochrany vesnické památkové zóny a ochrany CHKO Třeboňsko.

Obce ke své **propagaci** využívají internet, obě mají vypracované své internetové stránky, stejně tak i všechny penziony a ostatní ubytovací zařízení. Mimo to je obec propagována i na jiných stránkách poskytující ubytování nebo v případě Zahrádek, nabízejících kurzy výtvarné dílny.

7 DISKUSE

V této kapitole se především pokusím, na základě výsledků šetření v obcích Zahrádky a Pístina, odpovědět na vytyčené hypotézy (viz kap. 4.2).

Jak uvádí mnoho autorů, např. Vystoupil (2009), Hladká (1997), Bína (2002) a další, lokalizační předpoklady, především ty přírodní, jsou rozhodující pro rozvoj ČR. Tato základní podmínka je splněna u obou obcí. Tento potenciál společně s kulturním potenciálem nemůže být snadno a v krátké době člověkem vytvořen a jelikož stále více lidí projevuje zájem trávit svůj volný čas na venkově v zachovalé přírodě, pak oblasti, jimž chybí tento potenciál, budou jen velice obtížně konkurovat destinacím, kde je tento potenciál na dobré úrovni.

V mém vlastním hodnocení přírodního potenciálu podle Bíny (2002) spadají obě obce do zóny vysokého potenciálu. Výsledky Hodnocení potenciálu obcí ČR z roku 2001 ukazují, že do této zóny bylo zařazeno 24 % obcí ČR. V obci Pístina, která se nachází v CHKO Třeboňsko, bylo bodové hodnocení vyšší než v obci Zahrádky. Hodnoty potenciálu rekreační plochy jsou u obou obcí nad republikovým průměrem. Podle Nové rajonizace jsou v ČR nejvíce zastoupeny obce se střední hodnotou tohoto ukazatele, tj. cca 45 %. Obec Pístina s hodnotou 84 % opět převyšuje hodnotou obce Zahrádky (53 %), což odráží mimořádně cenné přírodní hodnoty a zvýšenou ochranu tohoto území. Obec Pístina disponuje i o něco vyšším potenciálem kulturním, celkově má tedy lepší lokalizační předpoklady. Mé výsledky hodnocení přírodního a kulturního potenciálu v obcích víceméně korespondují s výsledky projektu Ústavu územního rozvoje – Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR (viz příloha 1), ačkoli podle mých výpočtů vychází hodnoty potenciálů o něco vyšší.

Chráněná území přirozeně stimulují rozvoj CR, především protože se vyznačují výjimečnými přírodními hodnotami. Mohou mít ovšem i omezující charakter, neboť v zájmu ochrany přírody stanovují řadu pravidel, která CR utlumují, proto se tato území zákonitě potýkají s celou řadou konfliktů, vyplývajících na jedné straně z nutnosti ochrany přírodních a kulturních hodnot, na straně druhé z ekonomických, politických či osobních zájmů subjektů hospodařících a žijících v daném území. Pro obec Pístinu znamená umístění v CHKO omezení především v rozvoji výstavby, obec se navíc nachází ve vesnické památkové zóně, a proto je nutné při realizaci záměrů, respektovat nejen podmínky ochrany CHKO Třeboňsko, ale také podmínky ochrany vesnické památkové zóny. Nedávným příkladem bylo pozdržení projektu

opravy chodníků v obci, kdy odbor památkové péče byl svým stanoviskem ve sporu s rozsahem navrhovaného projektu a v otázkách použitých materiálů. Během dotazníkového šetření se také několik občanů vyjádřilo k vlivu CHKO na život v obci, někteří se rozhořčovali nad přílišným omezováním a zasahováním např. do barvy plotů nebo oken nebo nad omezením kapacity na 5 stanů při vybudování kempu.

Porovnáním dopravních a materiálně-technický předpokladů, bylo zjištěno, že jsou v obou obcích víceméně na podobné úrovni, proto nelze říct, že přítomnost obce Pístina v CHKO by měla významný vliv na rozvoj těchto předpokladů. Markantní rozdíly nejsou ani u posuzovaných faktorů, které mohou mít vliv na rozvoj obcí. Problémy, jako je vyšší nezaměstnanost, nižší úroveň vzdělání a stárnutí obyvatel, jsou zřetelnější v obci Pístina, ale jak vyplývá ze statistických údajů, tyto problémy se objevují u většiny obcí Jindřichohradecka.

O návštěvnosti obcí turisty orientačně vypovídá to, jak ji vnímají místní obyvatelé. Podle dotazníkového šetření větší návštěvnost zaznamenávají obyvatelé v obci Pístina. Jelikož počet ubytovaných hostů nebyl od všech ubytovacích zařízení poskytnut a není evidován ani statistickým úřadem, bylo dalším zdrojem informací porovnání příjmů obcí z poplatků za lázeňský nebo rekreační pobyt a poplatku z ubytovací kapacity. Z těchto poplatků má větší příjmy obec Zahrádky, což vede k domněnce, že většina turistů, kteří obec Pístinu navštíví, nevyužívají zdejší ubytování. V letních měsících je v obci velké množství chalupářů a obcí projíždí cyklisté, ty ovšem znamenají pro obec a místní podnikatele jen nepatrný finanční zisk.

Uvedené skutečnosti tedy nevypovídají o viditelném působení CHKO na omezení podmínek života v obci, převážná většina respondentů je i přes některá omezení s životem v obci spokojena. Toto poznání potvrzuje i práce Těšitel a kol.(2013), která se v širším kontextu zabývala životem lidí v chráněných územích, tedy i v CHKO Třeboňsko. Zde bylo na základě podrobné analýzy socio-ekonomických podmínek konstatováno, že pokud se odstraní vliv rozdílného land-use, který je závislý především na charakteru přírodních podmínek území, neexistuje rozdíl pro sledované parametry mezi obcemi ve středu, na okraji a ani mimo vlastní chráněné území. Z dotazníkového šetření této práce, pak vyplývá, že ani sami obyvatelé se ve svém každodenním životě necítí být příliš ovlivněni ani socio-ekonomicky znevýhodněni tím, že žijí v chráněném území. Většina dotazovaných v CHKO

Třeboňsko je i docela ráda, že se tam jejich obec nachází nebo to nepovažují v jejich životě za důležité. CHKO Třeboňsko zde vychází spíš jako nekonfliktní oblast z hlediska střetů mezi ochranou přírody a ekonomickým rozvojem území.

Výsledky této mé práce svědčí o dobrém potenciálu obcí Jindřichohradecka pro CR, bez ohledu na to, zda se nachází v CHKO či nikoli. V obou obcích a jejich blízkém okolí se nacházejí základní podoby venkovského CR a aktivity s nimi spojené, které uvedla Pourová (2002) jako nejtypičtější. Především se jedná o cyklistiku a pěší turistiku, významné místo zde má i chataření a chalupaření, agroturistika, ekoagroturistika, hipoturistika a rybaření. Přesto v obou obcích mají v rozvoji CR vzhledem k svému potenciálu určité rezervy. Přírodní a kulturní danosti území nelze lidskou činností zásadním způsobem měnit, lze je však chránit, udržovat a pro rozvoj CR účelně propagovat, tak aby lákaly k návštěvě. Důležité je vytvořit prostor pro vznik a rozvoj podnikání v obci, může se jednat o přípravu ploch pro podnikání, pronájem objektů, jasné vymezení podnikatelských možností v územním plánu a další. Snahou by také mělo být udržet dosavadní tradice a akce v obci a pokoušet se vytvářet nové, které zlepší atraktivnost obce nejen pro turisty, ale také pro místní obyvatele. Častým problémem menších obcí je ale, že se nevyplatí nabízet či pořádat akce, které nemají zaručenou dostatečnou návratnost.

Rozvoj CR není ovšem neomezený, neboť s rozvojem cestovního ruchu nad únosnou hranici roste zatížení a devastace území. CR je proto nutno rozvíjet v jeho šetrných formách a v souladu s udržitelným rozvojem. Prvním krokem k udržitelnému rozvoji CR je realizace plánů místního, regionálního či národního rozvoje. Jako jeden z podkladů pro vytvoření těchto plánů mohou sloužit právě výsledky hodnocení potenciálu daného území pro CR a neměla by chybět ani analýza únosné kapacity lokality. V této práci jsem se pokusila vyhodnotit dva ukazatele udržitelnosti CR, turisticko-rekreační funkci a turistickorekreační zatížení území. Především u prvně jmenovaného ukazatele vyšly až překvapivě vysoké hodnoty. Podle výsledků by v obci Zahrádky byla velmi významná a v Pístině významná hodnota turisticko-rekreační funkce. Zde se projevil především vysoký počet domů sloužící chalupářům a také poměrně velká kapacita některých ubytovacích zařízení, která ovšem zpravidla není naplněna. Není zohledněn ani sezónní vliv, kdy převážná většina turistů a chalupářů je koncentrována do letního období. Vliv má také velmi nízká hustota zalidnění. Proto se domnívám, že hodnoty těchto ukazatelů nevyovídají příliš přesně o zatíženosti oblasti obce cestovním ruchem.

8 Závěr

Hlavní částí práce byla analýza venkovského CR v obcích lišící se od sebe především různými podmínkami ochrany přírody. Analýza byla prováděna metodou deskriptivní případové studie. Cílem bylo zjištění a porovnání potenciálů těchto dvou obcí pro CR, toho do jaké míry je tento potenciál využíván a zda je ovlivněn umístěním obce v chráněném území.

U obou obcí jsem hodnotila lokalizační i realizační potenciál. Přestože v obci Pístina ležící v CHKO dosáhl lokalizační potenciál vyšších hodnot než v Zahradkách, rozdíly nebyly natolik markantní, aby nemohlo být řečeno, že obě obce disponují poměrně dobrým potenciálem pro rozvoj CR, především dobrým přírodním potenciálem. Ten jak již bylo zmíněno, tvoří spolu s kulturně-historickými předpoklady nejvýznamnější složku předurčující využívání území pro venkovský CR. Výsledek také potvrzuje dobrou úroveň tohoto potenciálu v převážné části území Jindřichohradecka.

Tento potenciál ovšem není zdaleka vše, co atraktivitu území utváří, aby mohlo dojít k efektivnímu rozvoji venkovského CR, musí být na tento primární potenciál vhodně a kvalitně navázána základní a doprovodná turistická infrastruktura, jako především ubytovací a stravovací zařízení, sportovně-rekreační a dopravní infrastruktura. Důležité jsou také různé zajímavé aktivity a služby pro turisty, nejen v obci, ale i v okolí, pak může být CR přínosem pro rozvoj obce i širšího území.

V obou obcích využívají potenciálu pro CR soukromí podnikatelé poskytující ubytování, dva vlastníci penzionů v obou obcích, mající zároveň hospodářství, spojují tuto službu s agroturistikou. Pro podnikatele je poskytování této služby pouze menším zlepšením jejich příjmů, a to především v letní sezóně. Sama obec Zahradky využívá možnosti CR provozováním turistické ubytovny a především výtvarné dílny, obec Pístina žádnou takovou službu nenabízí. Podporou CR v obou obcích je také přítomnost turistických a cykloturistických tras, ale to samo o sobě nemá žádný finanční přínos pro obce ani podnikatele. Stejně tak je tomu, když si turisté jen prohlédnou přírodu nebo vesnickou architekturu. Přínos přichází, až když se turista v obci zastaví na delší dobu a využije zdejší služby. Proto by měla být snaha obcí nejen udržovat a rozvíjet pěkné prostředí obce, ale i vytvářet atraktivní podmínky pro trávení volného času, aby se stala přitažlivá pro turisty, ale i pro místní obyvatele. Pracovní příležitosti zajišťuje CR v těchto obcích jen minimálně, většina obyvatel za

prací vyjíždí a mladí lidé často z vesnice odcházejí za prací do měst nebo v obci nemají dostatečné vyžití, a tak místní obyvatelstvo na venkově stárne. Toho jsou důkazem obě obce, ale především obec Pístina. Obecně tento problémem doléhá více či méně na obce celého Jindřichohradecka.

Co se týče venkovského CR, jsou v obou obcích zastoupeny všechny jeho základní podoby a aktivity. V obou obcích je mimo agroturistiky rozšířeno chalupaření, cyklistika, pěší turistika a rybaření v místních rybnících. Ekoagroturistika je zastoupena v Pístině přímo v obci a v Zahrádkách na 2 km vzdálením statku, stejně tak hipoturistika, pro niž není potenciál na Jindřichohradecku náležitě využit, ale do budoucna se počítá s jejím rozvojem. V obci Pístina lze také díky její poloze v CHKO, provozovat ekoturistiku.

Možnosti rozvoje obce mohou dobře vnímat jeho obyvatelé. Podle dotazníkového šetření, občané obou obcí vidí v CR možnost rozvoje obce a potvrzují, že obce mají dostatečný potenciál pro CR. Jeho rozvoj by si přála nadpoloviční většina obyvatel v obou obcích a především od něj očekávají oživení a zviditelnění obce nebo příliv finančních prostředků. Chuť občanů zapojit se do rozvoje CR už byla ale menší, aktivně by se zapojilo jen 25 % v obci Zahrádky a 31 % v obci Pístina.

Výsledky práce ukazují, že v tomto případě i přes odlišný způsob ochrany přírody, rozdíl v porovnávaných faktorech nejsou nikterak zřetelné nebo se vyskytují bez ohledu na to, zda je obec v CHKO nebo mimo ni. V obou obcích by měl rozvoj venkovské turistiky probíhat vždy v souladu se zásadami udržitelného rozvoje a takovým způsobem, aby se neprojevil její negativní vlivy a venkov zůstal venkovem.

Výsledky této diplomové práce by měly přispět v kvalitativním detailu dvou obcí k testování metodiky používané v projektu GAČR P404/11/0354 Chráněné oblasti – společenská dohoda o ochraně přírody. Dále budou poskytnuty Obecnímu úřadu Zahrádky a Pístina a poslouží především jako námět pro management obcí při plánování CR.

8 LITERATURA

Odborné publikace

- *Agroturistika: praktický rádce*. České Budějovice: ROSA, 2002, 20 s.
- BÍNA, Jan. *Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky* [online]. Urbanismus a územní rozvoj, 2002, roč. 5., č. 1. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://test.uur.cz/images/publikace/uur/2002/2002-01/01.pdf>
- BÍNA, Jan. *Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice*. Závěrečná zpráva úkolu B.10/CR. Brno: Ústav územního rozvoje, 2010.
- BINEK, Jan, Hana SVOBODOVÁ, Kateřina CHABIČOVSKÁ a Jan HOLEČEK. *Synergie ve venkovském prostoru: paradoxy rozvoje venkova: kritické zhodnocení bariér, nástrojů a šancí rozvoje venkova*. Brno: GaREP, 2011, 63 s.
- BINEK, Jan. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Brno: GaREP, 2009, 94 s.
- ČERTÍK, Miroslav. *Cestovní ruch: vývoj, organizace a řízení*. Praha: OFF, 2001, 352 s.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008, 407 s.
- HLADKÁ, Jitka. *Technika cestovního ruchu*. Praha: Grada Publishing, 1997, 161 s.
- INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch: důležitá součást ekonomiky a významný faktor rozvoje destinací*. *Ochrana krajiny* [online]. 2010, zvláštní číslo. [cit. 2011-09-11]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/cestovni-ruch.html>
- INDROVÁ, Jarmila, Liběna JAROLÍMKOVÁ, Alžběta KIRÁLOVÁ, Lena MLEJNKOVÁ, Zdenka PETRŮ a Radka ŠTĚPANOVSÁ. *Cestovní ruch pro všechny*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008, 89 s.
- JAKUBÍKOVÁ, Dagmar, Jiří JEŽEK a Miroslav PAVLÁK. *Cestovní ruch*. Plzeň: ZČU, 1999, 268 s.
- JANOTKA, Karel. *Venkovská turistika a agroturistika*. Pardubice: Střední odborná škola cestovního ruchu, 1999, 107 s.
- JAFARI, Jafar. *Encyclopedia of tourism* [online]. New York: Routledge, 2000, 683 s. [cit. 2013-10-01]. Dostupné z: <http://www.scribd.com/doc/21130231/Encyclopedia-of-Tourism-0415154057>
- KOHÁK, Erazim KOLÁŘSKÝ, Rudolf a Igor MÍCHAL. *Závod s časem: texty z morální ekologie*. Praha: Torst, 1996, 228 s.
- KOLÁŘOVÁ, Hana. *Šetrná turistika* [online]. Praha: Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy, 2004. [cit. 2013-10-06]. Dostupné z: <http://www.czp.cuni.cz/enwikidata/HK/Turistika.pdf>
- KUNEŠOVÁ, Eva a Alena NEDVĚDOVÁ. *Technika cestovního ruchu*. Praha: Grada, 1992, 208 s.

- KUŠOVÁ, Drahomíra, Jan TĚŠITEL a Michael BAROŠ. Krajina jako prostředí k rekreaci (Na příkladu Šumavy). *Zivotne prostredie* [online]. 2001, č. 5. [cit. 2011-10-10]. Dostupné z: <http://www.seps.sk/zp/casopisy/zp/2001/zp5/tesitel.htm>
- KUŠOVÁ, Drahomíra, Jan TĚŠITEL, Karel MATĚJKA a Michael BAROŠ. Biosphere reserves – an attempt to form sustainable landscape: A case study of three biosphere reserves in the Czech Republic. *Landscape and Urban Planning*. 2008, vol. 84, no. 2, s. 38-51
- LÁZNIČKA, Vladimír. *Ochrana přírody a krajiny*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2005, 84 s.
- LEW, Alan A, Colin Michael HALL a Allan M WILLIAMS. *A companion to tourism*. Malden, MA: Blackwell Pub., 2004, 622 s.
- MAJEROVÁ, Věra. *Sociologie venkova a zemědělství*. Praha: Credit, 2000, 246 s.
- MARIOT, P. Príspevok k metóde výzkumu potencie krajiny z hradiska cestovného ruchu. *Geografický časopis*, 1969, roč. 21, č. 1, s. 57-71.
- MOUREK, Daniel. Cestovní ruch a životní prostředí. In: *K udržitelnému rozvoji České republiky: vytváření podmínek*. Praha: Centrum Univerzity Karlovy pro otázky životního prostředí, 2002, 263 s.
- NĚMČANSKÝ, Milan. *Agroturistika*. Karviná: Slezská univerzita, OPF, 1996, 158 s.
- NICHOLSON-LORD, David. Zelená tragédie. *Sedmá generace* [online]. Brno: Hnutí DUHA - Sedmá generace, 2003, č. 7. [cit. 2011-10-21]. Dostupné z: <http://www.sedmagerace.cz/text/detail/zelena-tragedie>
- NOVOTNÁ, M. An evaluation of the conditions for the recreational exploitation of the region. In: *Sborník referátů z 10. ročníku konference GIS*. Ostrava 2003.
- PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008, 298 s.
- PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 1998. [cit. 2013-09-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf.aspx>
- PERLÍN, Radim a Martina HUPKOVÁ. *Venkovy a venkované: doprovodná publikace k výstavě*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010, 11 s.
- POUROVÁ, Marie. *Agroturistika*. Praha: Credit, 2002, 123 s.
- RATAJ, Stanislav, Dana FIALOVÁ a Jiří VÁGNER. Podpora cestovního ruchu v chráněných územích. In: *2. mezinárodní kolokvium o cestovním ruchu: sborník příspěvků, Pavlov, 15.-16. září 2011*. Brno: Muni Press, 2011, s. 59-75
- STRÍBRNÁ, Marie. *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: Profi Press, 2005, 65 s.
- ŠKODOVÁ-PARMOVÁ, Dagmar. *Agroturistika*. České Budějovice: Ekonomická fakulta, Jihočeská univerzita, 2007, 92 s.
- TĚŠITEL, Jan, Drahomíra KUŠOVÁ a Michael BAROŠ. *Šetrný turismus v biosférických rezervacích nástroj formování sítí spolupráce: (případová studie Biosférické rezervace Šumava)*. Klagenfurt: Úřad vlády Korutan, 2007.

- TĚŠITEL, Jan, Drahomíra KUŠOVÁ, Karel MATĚJKA a Martin KUŠ. *Chráněná území - společenská dohoda o ochraně přírody: Předběžná zpráva ze sociologického dotazníkového výzkumu*. České Budějovice, 2013.
- TRČKOVÁ, Věra. *TURISMUS VE VENKOVSKÉM PROSTORU – příklad obce Zahradky*. [rukopis]. České Budějovice: JU ZF České Budějovice, 2012.
- TURTUREANU, Anca. The Contribution of Rural Tourism to the Sustainable Development of the Rural Areas [online]. *Acta Universitatis Danubius Oeconomica*: 2006, vol. 2, no. 1. [cit. 2011-11-09]. Dostupné z: <http://www.journals.univ-danubius.ro/index.php/oconomica/article/view/31>
- VONDRUŠKA, Rostislav. Úvodem k zvláštnímu číslu II. *Ochrana přírody* [online]. 2010, zvláštní číslo. [cit. 2011-09-15]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/uvodem-k-zvlastnimu-cislu-ii.html>
- VYSTOUPIL, Jiří. *Atlas cestovního ruchu České republiky*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2006, 157 s
- VYSTOUPIL, Jiří, Andrea HOLEŠINSKÁ, Josef KUNC a Martin ŠAUER. *Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, 108 s.
- ZELENKA, Josef. *Metodický a faktografický průvodce cestovním ruchem*. Hradec Králové: Gaudeamus, 1995, 157 s.
- ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde Praha, 2012. 768 s
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/ostatni/Legislativa-ostatni_uplna-zneni_zakon-1992-114-ochrana-krajiny.html

Internetové zdroje

Didaktické metody. In: *CzechTourism* [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z: http://www.czechtourism.cz/getmedia/26d3b784-dae3-4fa6-9c09-d7c89780a21d/22_04_13_didakticke_metody.pdf.aspx

Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR. *CzechTourism* [online]. Praha: 2001 [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: http://vyzkumy.czechtourism.cz/download.php?type=analyzy&file=0529_.pdf

Strategie rozvoje cestovního ruchu v Jihočeském kraji na roky 2009–2013. *Jihočeský kraj*. [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: [http://www.kraj.jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=1540&par\[lang\]=C](http://www.kraj.jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=1540&par[lang]=C)

Jindřichohradecko - popis regionu. *Trasovník* [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: http://www.trasovnik.cz/k_jihoc/jindhrad/jindhrad.asp

Okres Jindřichův Hradec. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_jh

Jihočeský kraj nejčastější destinace delších cest českých občanů. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/jihocesky_kraj_nejcastejsi_destinace_delsich_cest_ceskych_obcanu

Jižní Čechy – turistický region. *Regionální informační servis* [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/jihocesky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/jizni-cechy/>

Postavení venkova v Jihočeském kraji. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/krajp/311361-09-xc>

Správa CHKO Třeboňsko. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://trebonsko.ochranaprirody.cz>

Plán péče o chráněnou krajinnou oblast Třeboňsko na období 2008-2017. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://trebonsko.ochranaprirody.cz/res/data/127/016950.pdf>

Veřejná databáze. *Český statistický úřad*. [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp?vo=tabulka>

Stanovy Spolku pro obnovu venkova. *Spolek pro obnovu venkova*. [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://www.spov.org/stanovy-spolku-pro-obnovu-venkova.aspx>

Městské informační centrum Jindřichův Hradec. [online]. [cit. 2014-02-12]. Dostupné z: <http://infocentrum.jh.cz/cs/infocentrum.html>

Program rozvoje Mikroregionu Jindřichohradecko. [online]. [cit. 2014-01-05]. Dostupné z: <http://www.jh.cz/filemanager/files/file.php?file=41977>

Mikroregion Dačicko – Program rozvoje [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.m-dacicko.cz/page.php?fp=strategie-rozvoje-mikroregionu>

Aktualizace rozvojového plánu Třeboňska [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: www.mas-trebonsko.cz/files/Trebonsko.pdf

Program rozvoje venkova na období 2007-2013. *SZIF- Státní zemědělský investiční fond* [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fefafd%2F1393415127062.pdf

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/ostatni/Legislativa-ostatni_uplna-zneni_zakon-1992-114-ochrana-krajiny.html

Prázdniny na venkově [online]. [cit. 2013-12-15]. Dostupné z: <http://www.projekt-pnv.cz>

Kudy z nudy [online]. [cit. 2013-12-15]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz>

Ubytování na farmě [online]. [cit. 2013-12-22]. Dostupné z: <http://www.ubytovani-na-farme.cz>

Česká pohoda [online]. [cit. 2013-12-15]. Dostupné z: <http://www.ceskapohoda.cz>

Na dobrých cestách [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.nadobrychcestach.cz/page.php?fp=obcanske-sdruzeni>

Regionální informační servis [online]. [cit. 2013-12-1]. Dostupné z: <http://www.risy.cz>

Oficiální web obce Zahradky. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.zahradky.cz>

Oficiální web obce Pístina. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.pistina.cz/obec/>

Sčítání lidu, domů a bytů 2011. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=0&th=&v=&vo=null&vseuzemi=null&void=>

9 PŘÍLOHY

Příloha 1 Jindřichohradecko

- a) potenciál Jindřichohradecka
- b) zajímavosti Jindřichohradecka

Příloha 2 modelové obce

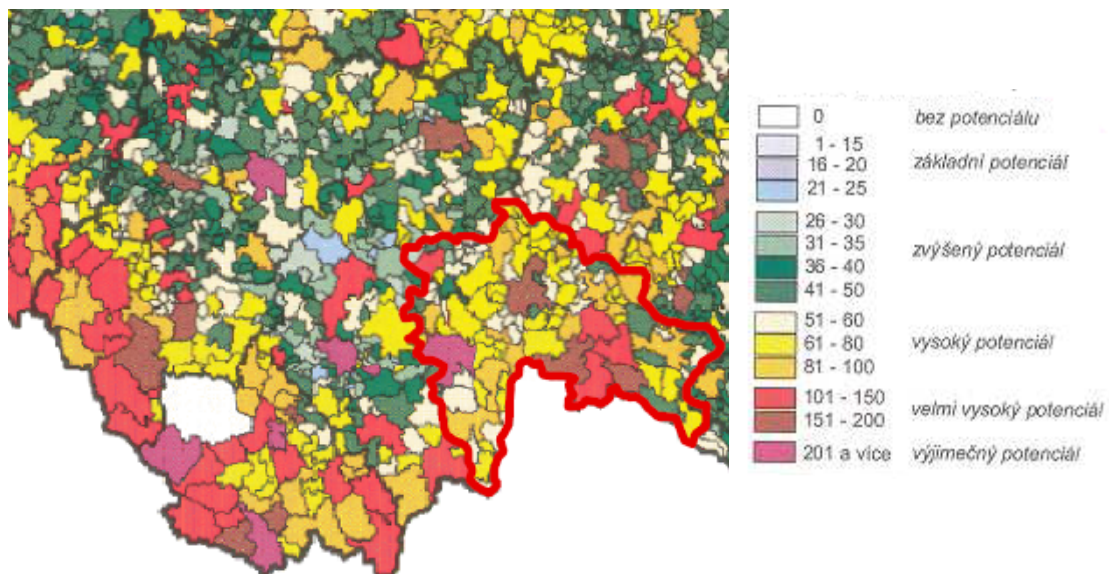
- a) Zahrádky
- b) Pístina

Příloha 3 Bodové hodnocení potenciálu

Příloha 4 Dotazník

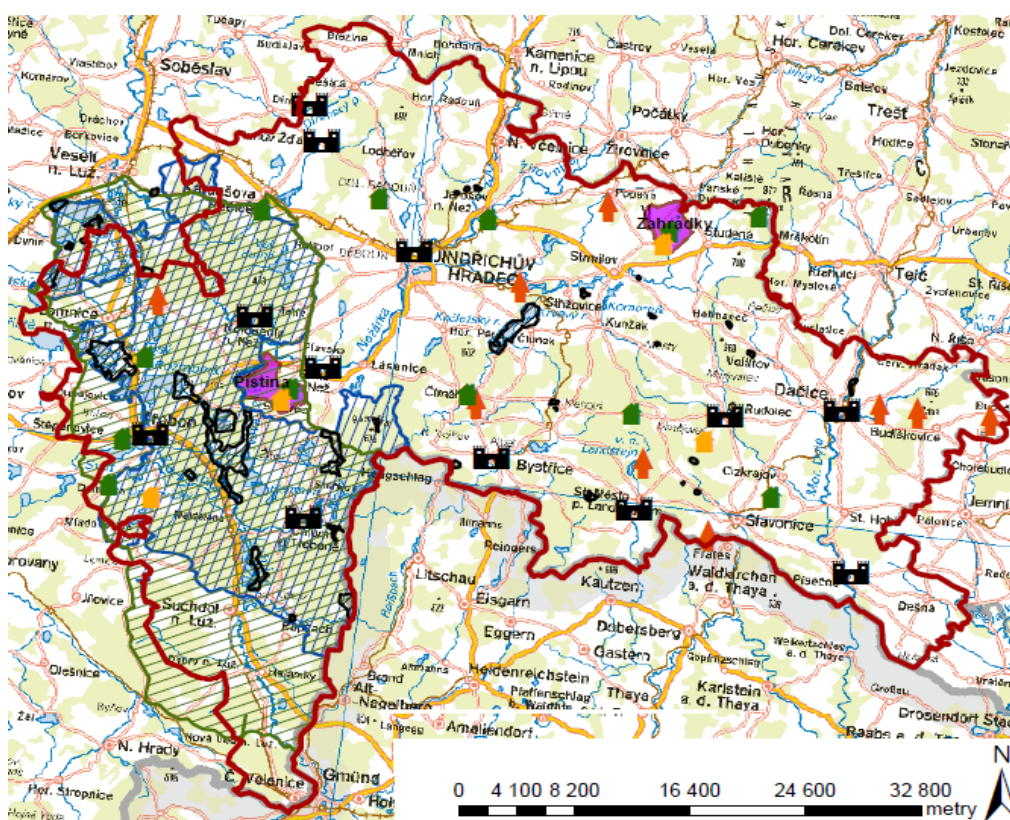
Příloha 1

Celkový potenciál cestovního ruchu v Jihočeském kraji

Zdroj: Bína, 2002, upraveno autorem

Přehledová mapa Jindřichohradecko

Zdroj: vlastní zpracování, vytvořeno v programu ArcGIS Desktop 10

Legenda

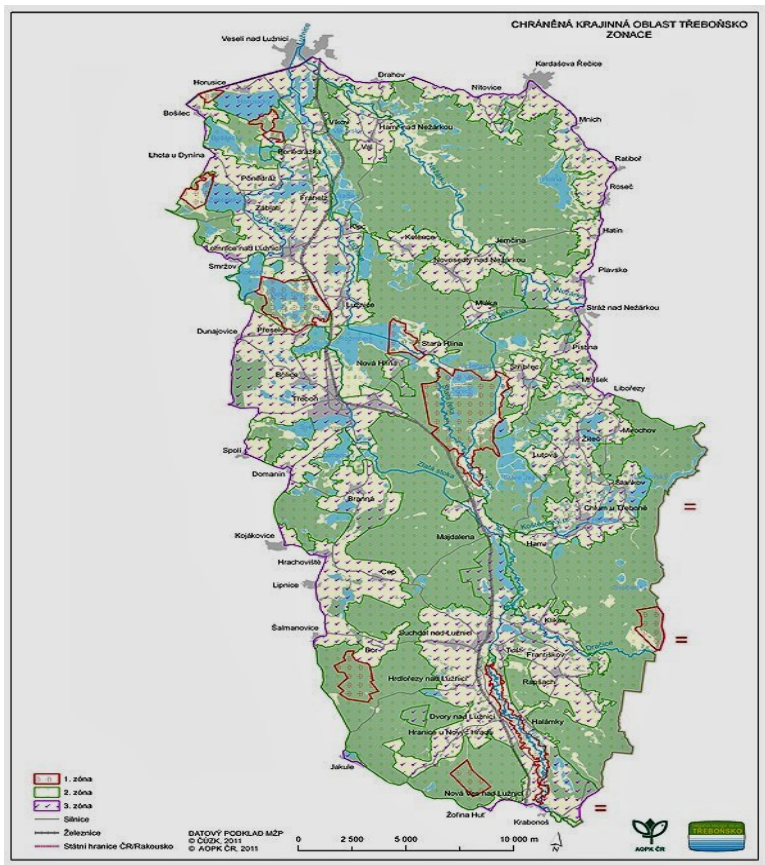
hranice okresu	zřícenina	maloplošné zvláště chráněné území
modelové obce	vybraná místa pro ekoagroturistiku	CHKO Treboňsko
hrad, zámek	vybraná místa pro agroturistiku	ptačí oblast Treboňsko

Stezky Greenways Praha-Vídeň

Zdroj: <http://www.ruze.ekomuzeum.cz>

Zonace – CHKO Třeboňsko

Zdroj: <http://trebonsko.ochranaprirody.cz>

Zámek Červená Lhota

Zdroj: <http://www.kudvznudy.cz>;

Schwarzenberská hrobka

Zdroj: <http://www.kudvznudy.cz>

Hrad Landštejn

Zdroj: <http://www.kudvznudy.cz>

Úzkokolejka

Zdroj: <http://infocentrum.jh.cz>

Rybník Rožmberk – výlov

Zdroj: <http://www.trebonsko.cz>

Červené blato – naučná stezka

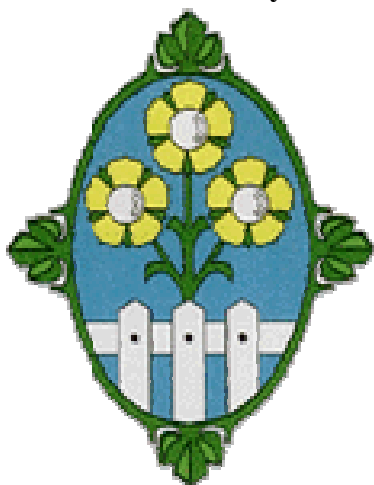
Zdroj: <http://www.trebonsko.cz>

Příloha 2

Obec Zahrádky

Znak obce Zahrádky

Zdroj: <http://www.zahradky.cz>

Evangelický kostel

Zdroj: <http://www.zahradky.cz>

Prostředí obce Zahrádky

Zdroj: <http://www.zahradky.cz>

Obecní dům Zahrádky

Památník obětem 1. sv. války

Pořádané akce v obci Zahrádky

Drakiáda

Zdroj: <http://www.zahradky.cz>

Rybářské závody na rybníce Korytník

Zdroj: <http://www.penzion-mlvn.cz>

Karneval

Zdroj: <http://www.zahradky.cz>

Dětský den

Výstava betlémů

Zdroj: <http://www.zahradky.cz>

Silvestrovský výstup na Mackův kopec

Soutěž SDH o pohár starosty obce

Zdroj: <http://www.zahradky.cz>

Stavění máje

Výtvarná dílna Zahradky

Kurz patchwork

Kurz předení na kolovrátkách

Kurz košíkářství

Zdroj: <http://www.zahradky.cz>

Ubytování v obci Zahrádky

Turistická ubytovna

Zdroj: <http://www.zahradky.cz>

Penzion u Šteflů

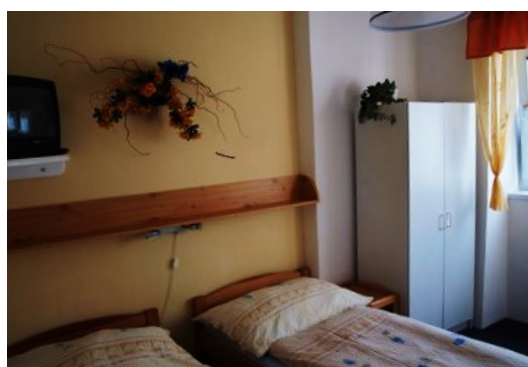

Zdroj: <http://www.penzionusteflu.cz/>

Penzion Mlýn

Zdroj: <http://www.penzion-mlyn.cz>

Zdroj: <http://www.ceskapohoda.cz>

Obec Pístina

Znak obce Pístina

Zdroj: <http://www.pistina.cz>

Obecní dům Pístina

Kaple sv. Kateřiny

Zdroj: <http://foto.mapy.cz>

Pomník obětem 1. sv. války

Židovský hřbitov

Prostředí obce Pístina

Zdroj: <http://www.pistina.cz>

Pořádané akce v obci Pístina

Kácení máje

Zdroj: <http://www.pistina.cz>

Masopust

Sportovní den

Zdroj: <http://www.pistina.cz>

Hasičská soutěž

Setkání rodáků

Zdroj: <http://www.pistina.cz>

Taneční zábava

Domácí zabijačka – Přátelé vepřové pečinky Zdislavská pouť

Zdroj: <http://www.prateleveprovepecinky.unas.cz/main.html>

Zdroj: <http://www.domovpistina.cz>

Ubytování v obci Píština

Penzion Píština

Zdroj: <http://www.pistina.net/>

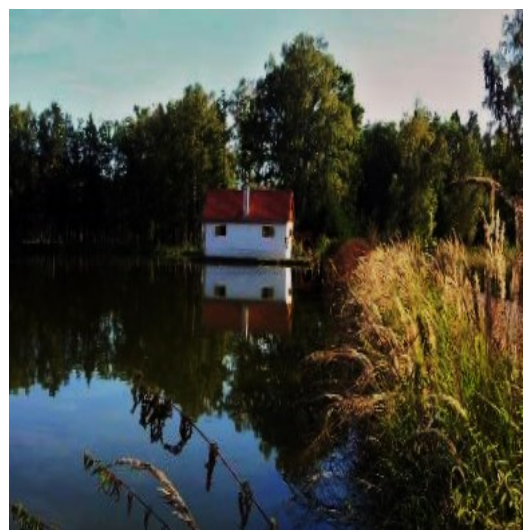
Penzion U Houšků

Zdroj: <http://www.penzionuhousku.cz>

Rybářská bašta Haltýř

Zdroj: <http://www.rybarska-basta-haltvr.cz>

Selský statek Píština

Zdroj: www.selskystatek.cz

Vesnická památková zóna Pístina

Typ:	ZV - Vesnické památkové zóny											
Název:	Pístina											
Okres:	Jindř.Hradec											
Od roku:	1990											
Do roku:												
Charakteristika:												
Rozhodnutí												
Id.č.	Název rozhodnutí	Rok	Obsah									
1990703	Vyhláška Jihočeského KNV ze dne 19.11.1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje	1990										
Památky na území												
Císlo rejstříku	úz	Název okresu	Sídelní útvar	Část obce	čp.	Památka	Ulice,nám./umístění	č.on.	HZ	R	F	IdReg
22539 / 3-2091	S	Jindř.Hradec	Pístina	Pístina		kaple sv. Kateřiny	náves					133487
47426 / 3-5688	S	Jindř.Hradec	Pístina	Pístina	čp.2	venkovská usedlost						160015
47427 / 3-5689	S	Jindř.Hradec	Pístina	Pístina	čp.12	venkovská usedlost						160016
47424 / 3-5686	S	Jindř.Hradec	Pístina	Pístina	čp.18	venkovská usedlost						160013
47428 / 3-5690	S	Jindř.Hradec	Pístina	Pístina	čp.20	venkovská usedlost						160017
47423 / 3-5685	S	Jindř.Hradec	Pístina	Pístina	čp.25	venkovská usedlost						160012
47422 / 3-5684	S	Jindř.Hradec	Pístina	Pístina	čp.28	venkovská usedlost						160011
47425 / 3-5687	Y	Jindř.Hradec	Pístina	Pístina	čp.42	venkovská usedlost						160014

Zdroj: Národní památkový ústav

Poplatky za lázeňský nebo rekreační pobyt a ubytovací kapacity

Podle zákona č. 229/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

POPLATEK ZA LÁZEŇSKÝ NEBO REKREAČNÍ POBYT

1. Poplatek platí fyzické osoby, které přechodně a za úplaty pobývají na území obce za účelem léčení nebo rekreace, pokud neprokáží jiný důvod svého pobytu. Poplatku nepodléhají osoby nevidomé, bezmocné a osoby s těžkým zdravotním postižením, kterým byl přiznán III. stupeň mimořádných výhod podle zvláštního právního předpisu, osoby mladší 18 let a starší 70 let nebo osoby, na které náleží přídavky na děti (výchovné), vojáci v základní službě a osoby, které vykonávají civilní službu.
2. Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt ve stanovené výši vybírá pro obec ubytovatel, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která přechodně ubytování poskytla. Tato osoba je plátcem poplatku a za poplatek ručí.
3. Ubytovatel je povinen vést v písemné podobě evidenční knihu, do které zapisuje dobu ubytování, účel pobytu, jméno, příjmení, adresu místa trvalého pobytu nebo místa trvalého bydliště v zahraničí a číslo občanského průkazu nebo cestovního dokladu fyzické osoby, které ubytování poskytli.

POPLATEK Z UBYTOVACÍ KAPACITY

1. Poplatek se vybírá z ubytovací kapacity v zařízeních určených k přechodnému pobytu za úplaty. Poplatku nepodléhají ubytovací kapacity sloužící pro přechodné ubytování studentů a žáků, sloužící pro ubytování pracovníků fyzických a právnických osob, která toto zařízení vlastní nebo k němu mají právo hospodaření, a sloužících sociálním a charitativním účelům.
2. Poplatníkem je ubytovatel, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která přechodně ubytování poskytla. Ubytovatel je povinen vést evidenční knihu obdobně jako u poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt s výjimkou údaje o účelu pobytu.

Zdroj: Obecně závazná vyhláška obce Zahrádky č. 17 / 2006 O místních poplatcích, vlastní úprava

	Sazba poplatků		
		Zahrádky	Pístina
Poplatek z ubytovací kapacity	za každé využití lůžko na den	3 Kč	2 Kč
Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt	na osobu za každý i započatý den	10 Kč	5 Kč

	Příjmy obcí z poplatků (Kč)	
	Zahrádky	Pístina
Poplatek z ubytovací kapacity	9 480	1 907
Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt	20 170	4 315

Zdroj: rozpočty obcí z roku 2012, vlastní zpracování

Příloha 3

Tabulka pro bodové hodnocení potenciálu

Složka potenciálu cestovního ruchu	Počet bodů pro kladný stupeň lokalizačních podmínek		
	1	2	3
Přírodní pozoruhodnosti	10	20	45
Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	5	10	15
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	10	15	20
Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty	7	15	30
Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	10	20	40
Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy / hory	7	13	20
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	3	7	15
Vhodnost krajiny pro horolezectví			2
Vhodnost krajiny pro závěsné létání			2
Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost			2
Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov			2
Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků			1
Kulturně historické památky a soubory	10	25	50
Skanzeny a muzea	5	15	35
Lázeňská funkce	5	15	35
Kongresy a konference	2	10	20
Kulturní akce	10	20	40
Sportovní akce	2	7	20
Církevní akce	2	4	10
Veletrhy a tematické trhy	5	20	40
Místní produkty	5	10	25
Příhraniční specifika	2	5	10

Zdroj: (Bina, 2002)

Příloha 4

DOTAZNÍK PRO OBYVATELE OBCÍ

Dobrý den,

jmenuji se Věra Trčková a jsem studentkou 4. ročníku oboru Pozemkové úpravy a převody nemovitostí Zemědělské fakulty Jihočeské Univerzity v Českých Budějovicích. Tento dotazník slouží pro vypracování mé diplomové práce na téma: **Turistika ve venkovském prostoru** a přispěje k analýze situace v obci Pístina. Proto prosím o chvíli Vašeho času pro jeho vyplnění. Předem děkuji za ochotu.

1. Pohlaví

muž   žena

2. Věk

0– 17 let   18 – 35 let
 36 – 50 let   51 – 65 let   více než 65 let

3. Zaměstnání

Podnikatel: v obci   mimo obec

Zaměstnanec: v obci   mimo obec

Student   Důchodce   Nezaměstnaný

4. V obci žijete

celý život   více než 5 let   méně než 5 let

5. Jste spokojeni s chodem vaší obce?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne

6. Je podle vás cestovní ruch jednou z možností rozvoje vaší obce?

ANO   NE

7. Myslíte si, že vaše obec a její okolí má dostatečné předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

8. Jaká je podle Vás úroveň následujících předpokladů pro cestovní ruch v obci

•Ubytovací a stravovací zařízení

Dobrá   Průměrná   Špatná

•Charakter krajiny a kvalita přírody

Dobrá   Průměrná   Špatná

•Dostupnost obce pro turisty (četnost autobusových spojů, kvalita a hustota silnic apod.)

Dobrá   Průměrná   Špatná

•Atraktivita obce pro turisty (kulturní a sportovní zařízení, pořádané akce, tradice, řemeslo, památky apod.)

Dobrá   Průměrná   Špatná

9. V čem vidíte hlavní nedostatky pro rozvoji cestovního ruchu ve vaší obci?

* Označujte jako ve škole, ZAKROUŽKUJTE (1 nejmenší nedostatky, 5 největší nedostatky)

- Špatná dopravní dostupnost 1 2 3 4 5
- Nedostatek ubytovacích a stravovacích zařízení 1 2 3 4 5
- Nedostatek historických památek a zajímavostí nebo jejich špatný stav 1 2 3 4 5
- Nedostatek kulturních, společenských a sportovních aktivit 1 2 3 4 5
- Jiné..... 1 2 3 4 5

10. Jak vnímáte návštěvnost vaší obce turisty?

- vysoká
- průměrná
- pouze v rámci konání společenských, kulturních či sportovních akcí (pouť, výstavy, sportovní a jiné akce,...)
- nízká

11. Máte zájem o rozvoj cestovního ruchu ve vaší obci a v jejím okolí?

- ANO NE

12. Zapojili byste se do rozvoje cestovního ruchu ve vaší obci

(např. formou podnikání v ubytování, zapojením do úprav a budování vhodného prostředí pro turistiku nebo pořádáním různých akcí apod.)

- ANO V omezené míře NE

13. Co byste hlavně očekávali od rozvoje cestovního ruchu ve vaší obci

*Označujte jako ve škole, ZAKROUŽKUJTE (1 nejvíce očekáváte, 5 nejméně očekáváte)

- Příliv finančních prostředků 1 2 3 4 5
- Oživení a zviditelnění obce 1 2 3 4 5
- Zvýšení zaměstnanosti 1 2 3 4 5
- Rozvoj i dalších oblastí 1 2 3 4 5
- Jiné..... 1 2 3 4 5

14. Pro který typ cestovního ruchu jsou podle Vás v obci dobré předpoklady?

* Označujte, jako ve škole ZAKROUŽKUJTE (1 největší předpoklady, 5 nejmenší předpoklady)

- Chataření a chalupaření 1 2 3 4 5
- Cykloturistika a pěší turistika 1 2 3 4 5
- Jízda na koni 1 2 3 4 5
- Rybaření 1 2 3 4 5
- Agroturistika (ubytování na statku či farmě, účast na zemědělských činnostech a pod) 1 2 3 4 5
- Koupání a rekreace u vody 1 2 3 4 5
- Dětské tábory 1 2 3 4 5
- Jiné....., 1 2 3 4 5